

Elanikkonna hädaolukorraks valmisoleku alase teadlikkuse indeksuuring 2017

Kevad 2017

Sisukord

1	Sissejuhatus	3
2	Kokkuvõte põhitulemustest	5
3	Teema üldine aktuaalsus	10
4	Teadmised	18
5	Uskumused ja hoiakud	32
6	Tegevused ja oskused	43
7	Valmisolek	56
8	Elanikkonna tüpoloogia	64
9	Kodu hädaolukorraks valmisoleku indeks 2017	67
	LISAD:	
10	Uuringu metoodika ja valim	74
11	Uuringuankeet	81

1

Sissejuhatus

Sissejuhatus

Uuringu eesmärk:

- **Uuringu eesmärk oli kaardistada kodu hädaolukorraks valmisoleku alased teadmised, hoiakud ja käitumine Eesti täisealise elanikkonna hulgas.** Uuringu tulemusi kasutatakse sellealase teavitustöö efektiivsuse hindamisel ning järgmise tegevusperioodi eesmärgistamisel.

Uuringu sihtrühm ja valim:

- Uuringu üldkogumi moodustasid Eesti Vabariigi alalised elanikud vanuses 18+ aastat (vastavalt Statistikaameti andmetele seisuga 01.01.2016 kokku 1 067 427 inimest).
- Kokku küsitleti **1811 Eesti elanikku vanuses 18+ aastat.**

Uuringu küsitlustöö läbiviimine:

- Küsitlustöö viidi läbi perioodil 23.mai – 7.juuni 2017.
 - Andmekogumine toimus kombineeritult veebi- ja telefoniküsitluse meetodil. Põhjalikum ülevaade uuringu metoodikast ja läbiviimisest on toodud aruande lisan.
 - Taustana uuringutulemuste tõlgendamisel on oluline meeles pidada, et küsitlusele eelnevalt tõid mitmed sündmused ja nende meediakajastused kriisikäitumise ja ohuolukordade temaatika aktiivsemalt elanike teadvusesse – aprillis vahetult enne küsitluse algust olid olnud terroriaktid Eesti lähinaabrite juures Peterburis (2.aprillil 2017) ja Stockholmis (6.aprillil 2017).
-
- Uuringu tellija on Päästeamet. Uuringu tulemuste omandiõigus kuulub uuringu tellijale.

2

Kokkuvõte põhitulemustest

Kokkuvõte (1)

- **Eesti elanike teadlikkus võimalikest hädaolukordadest ja valmisolek iseseisvaks toimetulekuks hädaolukordades on madal ning tõsisesse hädaolukorda sattumisele mõeldakse pigem harva või üldse mitte.**
 - Viimase paari aasta jooksul on küll veidi enam kui pooled Eesti 18+ vanuses elanikkonnast mõelnud sellele, et nende pere võib ohtu sattuda, kuid kõige enam kardetakse põlengut või tulekahju, mis võib inimesed jätta koduta. Sagedamini mainitakse ka liiklusõnnetusi-avariisid, röövimisi-vargusi.
 - Päästeameti seisukohalt olulistele hädaolukordadele, mille lahendamine võib eeldada ka riigi tuge, on mõelnud kolmandik elanikkonnast (kõige rohkem seejuures ilmastikust tingitud olukordadele).

TEADMISED

- **Teadlikkus võimalikest tõsistest hädaolukordades just enda elukohas on samuti pigem madal** – vaid 14% elanikkonnast oskas nimetada kõik olukorrad, mida peetakse tema piirkonnas tõenäolisteks. Kõikides regioonides kardetakse seejuures kõige enam ilmastikuoludest tingitud hädaolukordi. Kõige ebatõenäolisem tundub kiirgus- või radiatsiooniõnnetus.
- **Sarnaselt teadlikkusele erinevatest võimalikest hädaolukordadest on madal ka teadlikkus võimalikest teavitusviisidest, mida riik hädaolukordade puhul elanike teavitamiseks kasutab** – vaid 13% elanikkonnast oskas nimetada etteantud nimekirja alusel kõik õiged teavitusviisid. Kõige olulisemana nähakse teavitamise juures meedia rolli (raadio ja TV).
- **Teadlikkus kõikidest hädaolukordadest, mille puhul on vajalik jääda siseruumidesse, on samuti madal** – vaid 3% elanikkonnast nimetas etteantud nimekirja alusel kõik õiged olukorrad ja välistas need, mille puhul ei pea või ei tohigi jääda siseruumidesse. Põhiliselt seostatakse siseruumidesse jäämisega ilmastikuoludest tingitud hädaolukordi.
- **Teadlikkus esmatähtsatest tegevustest siseruumidesse varjumise järel on oluliselt kõrgem** – 25% elanikkonnast valis etteantud nimekirjast kõik tegevused, mida soovitatakse teha ning igat tegevust tõid välja vähemalt pooled vastanutest. Tegevuste tähtsusjärjekorra alusel võib öelda, et kõigepealt teeksid elanikud kindlaks, et lisaks endale on ka teistel kõik hästi; seejärel otsitaks lisainfot toimuva kohta ning seejärel pöörduks ametlike kanalite poole (hädaabinumbri 112 helistamine, tegevusjuhiste küsimine).
- **Erinevalt eeltoodud teemadest on teadlikkus esmatähtsatest varudest ja vahenditest kodu iseseisva toimetuleku kindlustamiseks küllaltki heal tasemel** – 42% vastajatest valisid nimekirjast kõik olulisemad Päästeameti poolt soovitatud vahendid ja varud. Kõige vajalikumaks peeti seejuures piisava joogivee- ja toiduvarude olemasolu, samuti esmaabitarvete ja ravimite olemasolu.

Kokkuvõte (2)

USKUMUSED JA HOIAKUD

- **Üldiselt ei taheta uskuda, et kodukohta võib tabada mõni raskem ja tõsisem sündmus, mis seaks vastaja hädaolukorda** - vaid veidi vähem kui kolmandik vastajatest peab seda võimalikuks (ja iga kümnes usub kindlalt). Seetõttu võimalikele hädaolukordadele ka eriti sageli ei mõelda.
- **Valdav enamus on aga veendunud, et nad suudavad hädaolukorras õigesti ja õiglaselt käituda** - teha koostööd lähinaabritega, olla aktiivne ning aidata teisi abivajajaid (sh võõraid) ning jagada enda oskusi, teadmisi ja vahendeid ka naabritega. Ca 2/3 vastajatest on enda puhul sellises käitumises täiesti kindlad. Hädaolukorrad koondavad inimesi ja ühised pingutused olukorra lahendamiseks tunduvad ainuõiged, valmisolek koostööks ja üksteise abistamiseks on väga kõrge.
- **Kui enda valmisolekus hädaolukorras õigesti käitumise osas ollakse kindlad, siis riigi valmisolekus nii kindlad ei olda** – vaid iga viies elanik usub, et mistahes hädaolukorras jõuab riik oma elanikele appi hiljemalt 7 päeva jooksul. Iga kolmas elanik on aga arvamusel, et riik kas kindlasti või pigem jääb hädavajajateni jõudmisel vajaliku ajaperioodi jooksul hätta (ja seega peaks elanikud ise olema suutelised hädaolukordades toime tulema).
- **Usk enda pere iseseisvaks toimetulekuks on kõrge** - ca pool elanikkonnast usub, et kui neil oleks olemas kõik vajalikud vahendid ja varud hädaolukordades toimetulekuks, siis saaksid nad **kindlasti** hakkama vähemalt 7 päeva olles muust maailmast ära lõigatud. Lisaks sellele arvab 43%, et nad samuti pigem tuleks toime.

TEGEVUSED JA OSKUSED

- **Kuna hädaolukordade tekkimist väga tõenäoliseks ei peeta ja sellele teemale eriti sageli ja väga konkreetset ei mõelda, siis ei peeta eriti oluliseks ka info otsimist** - vaid veidi enam kui veerand elanikkonnast on hinnanud, kas ja millised hädaolukorrad võivad neid ja nende kodu varitseda.
- **Kartus võimalike hädaolukordade ees ei ole kõrge, seetõttu ei mõelda eriti ka sellele, mida peaks tegema hädaolukorras pere iseseisva toimetulekuvõime suurendamiseks.** Need, kes sellele on mõelnud, on piirdunud enamasti sellega, et selgitanud välja, kuhu minna, kui tekiks vajadus kodust lahkuda (teine eluase või suvekodu on olemas ca pooltel peredest). Vaid iga kümnes elanik on põhjalikult parandanud enda reaalseid teadmisi (osalenud õppustel, tutvunud juhistega jms).
- **Suhtumine erakordsete ilmastikuolude puhul antavatesse hoiatustesse ja käitumisjuhenditesse on üsna ükskõikne** - hoiatusi on kuulanud ja käitumisjuhiseid alati järginud vaid kolmandik nendest, kes vastavaid hoiatusi on tähele pannud.
- **Vajalikul tasemel oskab esmaabi anda ca kolmandik elanikkonnast** (nende endi hinnangu järgi). Kindlamini tuntakse ennast verejooksu peatamise ja haava sidumise osas (54% oskab seda hindadele 4-5); elustamisoskus on keerulisem (37% oskab hindadele 4-5).

Kokkuvõte (3)

VALMISOLEK

- **Eesti perede varustatus kõikide vajalike varude ja vahenditega on hetkel veel üsna puudulik** - vaid igas kümnendas leibkonnas on olemas kõik olulisemad vajaminevad varud. Ühelt poolt on selle põhjuseks arvatavasti see, et võimalikke hädaolukordi ei peeta kuigi tõenäolisteks; teisalt võib probleem olla ka madalas teadlikkuses (mida on vajalik omada).
- **Kõige paremini on pered varustatud esmaabitarvetega.** Piisav toiduvaru on olemas veidi vähem kui 2/3 peredes, võimalus varuda või koheselt hankida joogivett 58% peredest. Alternatiivne võimalus toiduvalmistamiseks on olemas ligi pooltel peredest, tahkeküttega soojusallikas 42% peredest ning alternatiivne energiaallikas 43% peredest.
- **Kõige paremini on hädaolukordades iseseisvaks toimetulekuks valmis Lääne piirkonna elanikud**, kus peaaegu igal viiendal perel on olemas kõik vajalik. Valmisolek on kõrgem ka Lõuna piirkonnas. Kõige madalam on aga valmisolek Põhja regioonis.

ERINEVUSED SOTSIAAL-DEMOGRAAFILISTES GRUPPIDES

- **Üldiselt võib välja tuua, et erinevused põhitulemustes vastajate sotsiaal-demograafilise tausta lõikes on pigem väikesed. Kõikides sihtgruppides on suurimad probleemid seotud üldise teadlikkusega**, samas usk enda õigesse tegutsemisse ja toimetulekusse on kõrge.
- Kõige vähem muretsevad vanemaealised (65+ vanuses) elanikud, kes tõenäoliselt tajuvad väiksemat vastutust (pole väikese lapsi, suurt peret) ja on kindlamad ka selles, et suudavad elukogemustele tuginedes paremini hakkama saada. Nendel on juba soetatud ka suuremad varud toimetulekuks.
- Mõnevõrra enam kardavad hädaolukordade teket oma kodukohas vene keelt kõnelevad elanikud ning Ida ja Lääne regioonis elavad pered. Võrreldes teiste piirkondadega kardetakse Ida regioonis rohkem kiirgus- ja radiatsiooniõnnetusi, õnnetusi kodulähedastes suurettevõtetes ning metsa- ja maastikupõlenguid; Lääne regioonis aga lisaks põlenguteole ilmastikuoludest tingitud õnnetusi. Lääne piirkonna elanikud on aga iseseisvaks toimetulekuks kõige paremini valmis.
- Linnaelanikega võrreldes on ka maapiirkondade elanikud hädaolukordades toimetulekuks paremini valmistunud – suurel osal neist on olemas toiduvarud, ligipääs joogiveele, küttevõimalus, alternatiivne söögitegemisvõimalus, aku- või patareitoitega raadio.
- Siiski tõdeti vabades kommentaarides, et suur osa elanikkonnast ei ole tõenäoliselt hädaolukordades ja kriisisituatsioonides toimetulekuks valmis ning see teema vajaks kindlasti suuremat tähelepanu ning teadlikkuse kasvatamist kõikides elanikkonnagruppides. Samas eeldatakse lisaks elanikkonna valmisolekule ka riigi valmisolekut hädaolukordadega tegelemiseks ja nendega toimetulekuks (läbi väga konkreetsete tegevusplaanide).

Kokkuvõte (4)

KUIDAS EDASI?

- Kõige olulisem on TEADLIKKUSE KASVATAMINE nii teema kohta üldiselt (võimalikud hädaolukorrad, teavitamisviisid), kui juba väga konkreetselt ja detailselt selles osas, millised on käitumisjuhised hädaolukordade lahendamiseks, mis on olulised vahendid ja varud, mis peaks kodudes olema iseseisvaks toimetulekuks, millised on ennetavad tegevused piirkonnas jms.
- **SUHTUMISE MUUTMINE** - kuna erakordsetest ilmastikuoludest tingitud hädaolukordi peeti kõige tõenäolisemateks, peaks muutuma ja suhtumine nendega seoses antavatesse hoiatustesse ja käitumisjuhistesse.
- **OSKUSTE PARANDAMINE** - esmaabi osutamise oskuste parandamine (sh vanemaealiste hulgas).
- **RIIGI ROLLI JA VALMISOLEKU SELGITAMINE** – elanikkonna informeerimine kohalike omavalitsuste valmisolekust hädaolukordades toimetulekuks (nt tegevusplaanid elanike abistamiseks ja päästetööde korraldamiseks, käitumisjuhised elanikele, varude ja vahendite olemasolu jms).

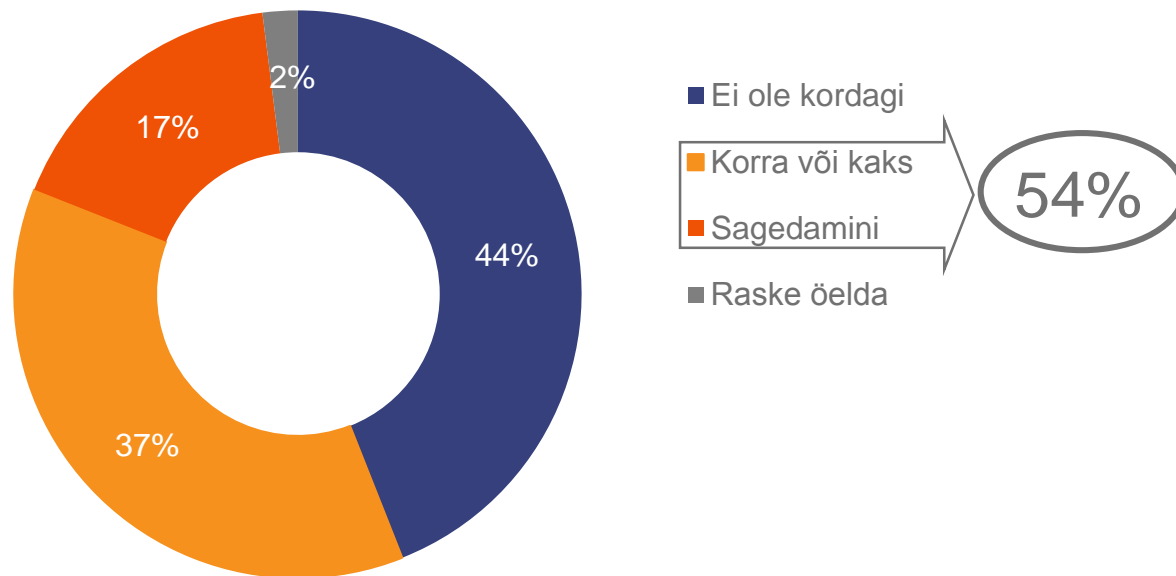
3

Teema üldine aktuaalsus

Hädaolukorda sattumisele mõtlemine, teema aktuaalsus

% kõikidest vastajatest, n=1811

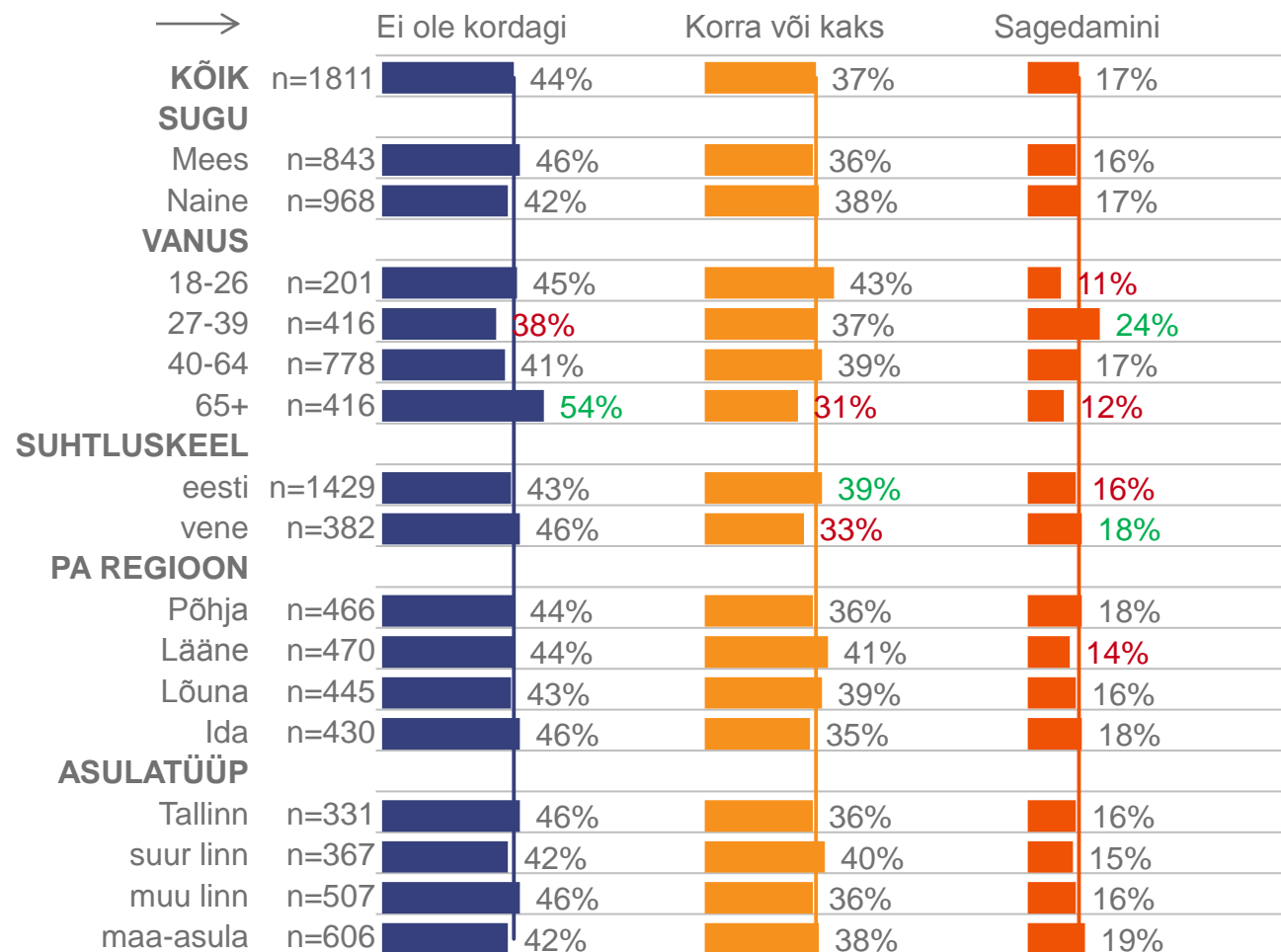
Kas ja kui sageli olete viimase 2 aasta jooksul mõelnud, et Teie pere ja kodu võib sattuda tõsisesse hädaolukorda?

Hädaolukorda sattumisele mõtlemine, teema aktuaalsus: sihtrühmades

Reaprosent vastavast sihtrühmast

Kas ja kui sageli olete viimase 2 aasta jooksul mõelnud, et Teie pere ja kodu võib sattuda tõsisesse hädaolukorda?

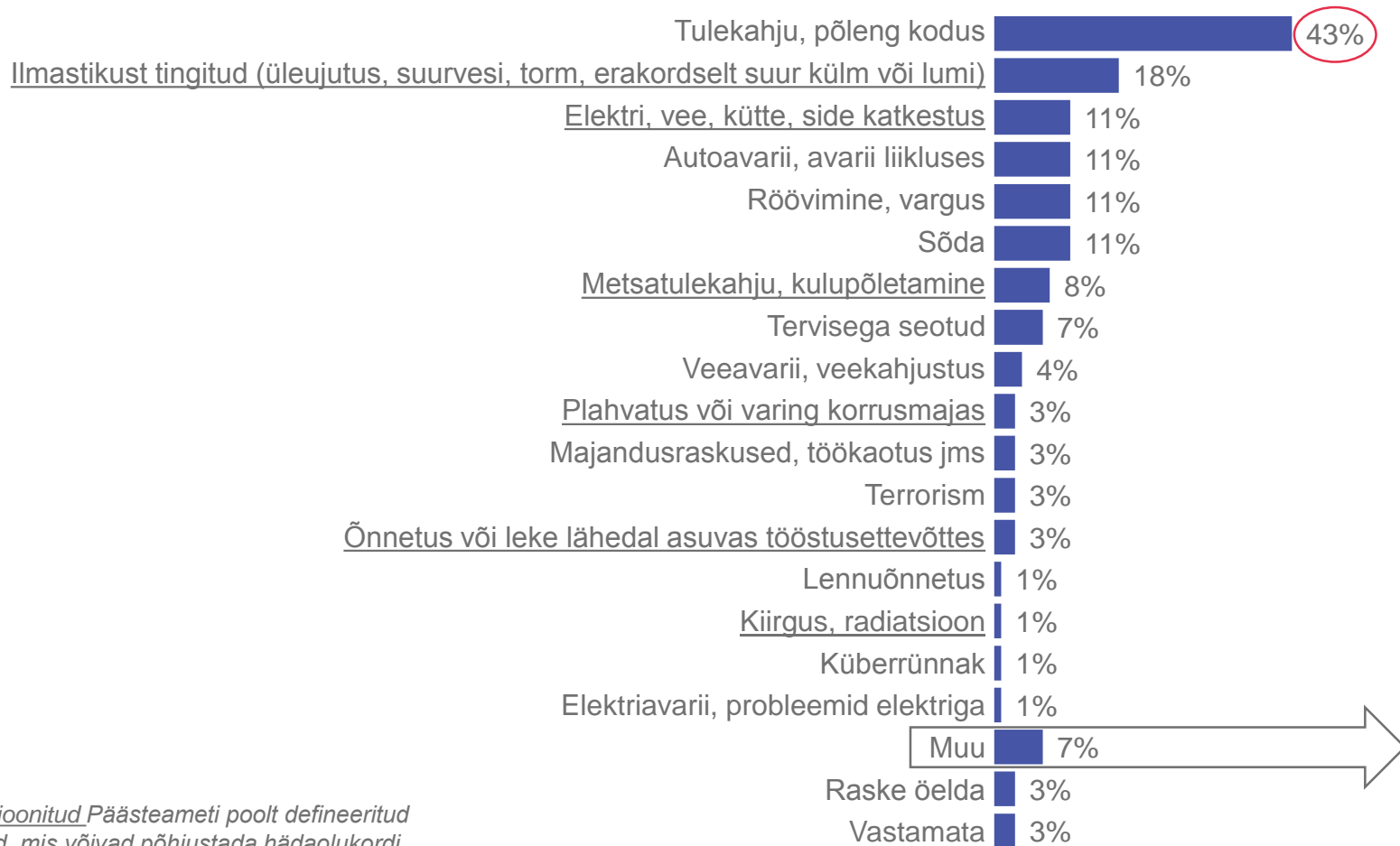

X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem tulemus
 X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt madalam tulemus

Hädaolukorrad, millele sagedamini mõeldakse

% nendest, kes on mõelnud hädaolukorda sattumisele, n=997 (spontaansed vastused)

Millisele hädaolukorrale olete mõelnud?

„Muu“ alla on koondatud näiteks järgmist tüüpi kirjeldused ja hinnangud:

- Pagulased.
- Ei meeldi NATO väed.
- Kohalike venelaste ebalojaalsus Eesti riigile.
- Kodust ilmajäämine.
- Katus laguneb.
- Vana majaga seotud probleemid.
- Mingi õnnetus.
- Rahvusvahelised konfliktid, mis võivad jõuda ka Eestisse.

**Alla on joonitud Päästeameti poolt defineeritud olukorrad, mis võivad põhjustada hädaolukordi.*

Hädaolukorrad, millele sagedamini mõeldakse: PA regioonides

% vastajatest sihtrühmades (spontaansed vastused)

Millisele hädaolukorrale olete mõelnud?

	KÕIK	Põhja	Lääne	Lõuna	Ida
Tulekahju, põleng kodus	43%	42%	52%	44%	38%
Ilmastikust tingitud	18%	16%	21%	22%	15%
Elektri, vee, kütte, side katkestus	11%	14%	10%	8%	12%
Autoavarii, avarii liikluses	11%	15%	11%	8%	5%
Röövimine, vargus	11%	13%	10%	9%	10%
Sõda	11%	12%	8%	12%	11%
Metsatulekahju, kulupõletamine	8%	7%	11%	9%	7%
Tervisega seotud	7%	9%	4%	6%	4%
Veeavarii, veekahjustus	4%	5%	3%	4%	4%
Plahvatus või varing korrusmajas	3%	4%	3%	2%	5%
Majandusraskused, töökaotus jms	3%	3%	3%	3%	5%
Terrorism	3%	4%	2%	0%	5%
Õnnetus või leke lähedal asuvas tööstusettevõttes	3%	2%	1%	2%	8%
Lennuõnnetus	1%	2%	1%	1%	1%
Kiirgus, radiatsioon	1%	2%	1%	0%	2%
Küberrünnak	1%	1%	1%	2%	0%
Elektriavarii, probleemid elektriga	1%	1%	1%	1%	1%
Muu	7%	5%	8%	8%	8%
Raske öelda	3%	2%	3%	3%	4%
Vastamata	3%	3%	2%	5%	4%

X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem tulemus
 X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt madalam tulemus

Mõtted seoses kodu hädaolukorraks valmisoleku teemaga (1)

- **12%** uuringule vastanutest soovis midagi lisada seoses kodu hädaolukorraks valmisoleku teemaga. Kuna kommentaarid puudutasid väga erinevaid valdkondi ja mõtteid, ei ole neid ükshaavad grupeeritud. Siiski võib välja tuua põhilised teemavaldkonnad, mida antud kommentaarid puudutasid
- **TEADLIKKUSE SUURENDAMINE**
 - *Inimeste üldine teadlikkus võiks parem olla - korraldada elanikele koolitusi.*
 - *Infolehti rohkem, kuidas inimesed peaksid käituma kriisiolukorras. Infolehed läbi posti, mitte kauplustes. Et toimuksid koosolekud inimeste harimiseks.*
 - *Jõudu tööle inimeste teavitamisel lihtsate sõnumitega- 7asja, mida inimestel peaks alati kodus olema.*
 - *Korraldage õppepäevi, teavitage inimesi.*
 - *Korteriühistutele võiks Päästeamet saata käitumisjuhise hädaolukorraks just vanematele inimestele. Noored saavad niigi infot, vanematel see raskendatud.*
 - *Omavalitsused võiksid sellist infot rohkem jagada, et inimesed saaksid sellistes küsimustes rohkem teadlikumaks.*
 - *Peaks olema rohkem rahvakoolitusi, et jõuaks kõigini.*
 - *Riik peaks oma kodanikke ette valmistama, nt. tsiviilkaitse laadis õppused.*
 - *Võiks saata koju juhendi, kuidas käituda ja mida varuda.*
 - *Peab mainima, et ei tehta elanikele mingisugust selgitustööd ja kui seda tehaksegi, siis nii vähe, et jääb märkamatuks. Oman vanasid elukogemusi, kuid elu on muutunud võrratult.*
 - *Rohkem võiks sellest rääkida, et mis igal inimesel võiks kodus olla. Naiskodukaitse näiteks koolitab sellel alal inimesi, aga avalikkusele võiks rohkem promoda :)*
- **NOORTE KOOLITAMINE**
 - *Peab tegema noortele rohkem kasvatustööd ja oskusi õpetama.*
 - *Rohkem õpetada noori hädaolukorras käituma, esmaabi.*
 - *Tuleks õpetada inimestele esmaabi, programmid hädasolijate jaoks, kuidas inimesi abistada, õpetada ohutust noorematele ja reisides ohutusega rohkem tegelda. Kohe ülikoolist peaks tegelema õpetamisega, koolitused jne.*
 - *Noori võiks koolitada sellises olukorras hakkamasaamiseks. Meie vanuses inimesed on leidlikumad (oskame eimillestki süüa teha, koome sokke jne, omame puukütet, kaevu kasutamise võimalus).*
 - *Tegelikult oleks vaja neil teemadel rohkem ühiskonnas rääkida. Suur osa nooremaist tuttavaist elab täna nõ poepäevast poepäevani ilma varudeta. Nõuka ajal räägiti sellest palju ja õpetati ka, hiljem naeruvääristati kui igandit, aga elu näitab, e õnnetused juhtuvad endiselt. Aitäh.*
- **RIIGI ABI, RIIGI VALMISOLEK**
 - *Kohalikud võimud peaksid hoolitsema.*
 - *Peaks olema ikkagi riiklikud varud, vähemalt suurlinnades.*
 - *Riigil võiks suurem valmisolek olla varude osas ja abi osas.*
 - *Eeltoodud tingimustele vastavalt ei ole ilmselt (linna)kodu võimalik ette valmistada. Näiteks 7 p vajalikkude vee kogust saab vaid kaevust. jne. Sellest tuleneb küsimus normide adekvaatsuse kohta. Edasi tundub kogu valmisoleku teema juba teoreetilisena, praktikas majapidamised ise seda ei saavuta. Järeldus võib olla, et hädaolukorras on peamine vastutus kohalikul omavalitsusel või riigil.*
 - *KOV-des peaks olema vastav kompetents ja kohalikkudele omapära arvestavad tegevusjuhendid, mis oleks kättesaadavad ka kohalikkudele elanikkonnale.*
 - *OMV peab olem plaan joogivee saamiseks, kus asuvad kaevud... et saaks ilma elektrita ka hakkama. Need peavad olema teada ja toimivad.*
 - *Peale küsimustiku täitmist on mõtted: mul pole varusid. Kas riigil on plaan(e)????*
 - *Riik peaks elanikke teavitama, millised on elanikkonna võimalused ja variandid erinevate katastroofide puhuks ja mida ning kuidas riik on plaaninud oma kodanikke aidata või korraldada näiteks päästetöid.*

Mõtted seoses kodu hädaolukorraks valmisoleku teemaga (2)

▪ HINNANG ÜLDISELE VALMISOLEKULE

- Eesti tsiviilelanikkond ei ole oma varude ja vahenditega veel valmis katastroofi korral hakkama saama.
- Suur osa Eesti elanikkonnast ei ole valmis hädaolukordadeks. Ei tunnetata varude soetamise ega sularaha olemasolu vajadust.
- Saan aru, et olen väga halvasti ettevalmistatud, jääsin jänni.
- Arvan, et enamus inimesed poleks hädaolukorraks valmis.
- Sellises olukorras, mida siin küsimustikus kirjeldate, on kortermajade elanikel väga raske hakkama saada. Kui puudub elekter, puudub peaaegu kõik - küte, vesi ja võimalus toitu valmistada. Selline olukord paneb mõtlema.
- Maakoha elanikud tulevad kindlasti toime elektri- või sideteenuste kadumise korral, sest neil on ahjuküte ning kaev õue peal. Kauplused on kaugel nii et vähemalt nädala toiduvaru on kindlasti olemas. Sotsiaalsed teenused nagunii nendeni ei jõua. Kokkuvõtteks: nad on harjunud ise hakkama saama.

▪ HÄDAOLUKORRAST TEAVITAMINE

- Peaks olema teada konkreetne teavitamisviis hädaolukorrast teavitamiseks kõigile elanike sihtgruppidele.
- Teavitamine - viimase suure tormi ajal kadus ka mobiilside, raadio levib paremini.
- Teavitamine võiks olla õigel ajal, et kui mingi jama on, siis teaks, info oleks adekvaatne.

▪ ALTERNATIIVSED LAHENDUSED

- Võiks olla mingi ajutine variant neile, kes on ilma koduta jäänud talveks, nagu ühiselamu, kus mitu peret koos elaks.
- Hea oleks suurtes majades omada vahendeid, et inimesed saaksid evakueeruda akna kaudu, näiteks trossid tulekahju korral.
- Lubatagu vanades majades korstnad alles jätta. Liiga kergekäeliselt likvideeritakse kõik vana. Puudega kütmine ei ole nagu enam hea.
- Võiks olla rohkem tagavaraväljapääse hoonetel. Ja veel ei ole mul aimu varjenditest, kuhu minna tuumaõnnetuse puhul.
- Kui ehitatakse suurelamuid, võiks ühe-kahe trepikoja kohta olla üks puuküttel toimiv pliit ja kuivkäimla ning piisava mahutavusega veepaak, kus vesi tavatingimustes pidevalt vahetub, avarii olukorras aga saaks seda kasutada.
- Linnades ja ka väiksemates asulates võiksid olla kaevud joogivee saamiseks, samuti võiks inimestele selgitada, kus asuvad lähemad puhta veega allikad. Tuleks toetada kohalikku põllumajandust, Eestimaa oma põllusaadused ja kariloomad on strateegilise tähtsusega. Tuleks soosida aiapidamist, ka linnades. Koolide juurde, kus vähegi võimalik, võiks taas rajada kooliaiad.

▪ PÄÄSTETÖÖTAJATE PALGATASE

- Valitsusele sõnum: märka oma inimest ja väärtusta päästjate tööd tööle väärilise tasuga.
- Et riik maksaks Päästeametile rohkem palka ja koos sellega on võimalus paremaks toimetulekuks.
- Kui Päästeamet tõstaks päästjatel palka, tunneksin end hädaolukorras kindlamalt.
- Riik tegi halvasti, et Päästeameti töötajaid koondati.

Kokkuvõte: teema aktuaalsus

- **Eesti elanikud mõtlevad tõsisesse hädaolukorda sattumisele pigem harva või üldse mitte** - viimase paari aasta jooksul on **veidi enam kui pooled** Eesti 18+ vanuses elanikkonnast mõelnud sellele, et nende pere või kodu võib sattuda tõsisesse hädaolukorda, kuid vaid iga viies elanik on sel teemal mõtteid mõlgutanud sagedamini kui kord-paar. Kaks elanikku viiest ei ole sellele aga üldse mõelnud ning tõsisesse hädaolukorda sattumise temaatika on jäänud nende jaoks kaugeks.
- Erineva sotsiaal-demograafilise taustaga inimesed on mõelnud potentsiaalsetest hädaolukordadest ühtviisi vähe. **Kõige aktuaalsem on see teema 27-39-aastaste jaoks**, kelle hulgas on tõenäoliselt rohkem pereinimesi ja kes seega vastutavad lisaks endale ka laste eest. Selles sihtrühmas on ca veerand mõelnud kriisisituatsioonide tekkimise võimalikkusele sagedamini kui paar korda viimase paari aasta jooksul. Samas ei ole enam kui kolmandik ka sellest sihtrühmast hädaolukorda sattumisele mõelnud. **Kõige vähem muretsevad vanemaealised 65+ vanused elanikud** (54% ei ole kordagi mõelnud), kes tajuvad tõenäoliselt väiksemat vastutust ja on osaliselt ka kindlamad selles, et elukogemusele tuginedes saavad kriiside korral paremini hakkama kui noored.
- **Hädaolukorrad, millele seejuures mõeldakse, ei ühti suures osas sellega, kuidas on hädaolukorrad defineeritud Päästeameti poolt.** Päästeameti poolt on hädaolukorrad defineeritud kui sündmused, mis toovad kaasa elutähtsate teenuste (elekter, vesi, küte) katkestuse rohkem kui 48-ks tunniks, kannatada saab palju inimesi ning tekib suur varaline või keskkonnakahju.
 - **Sellistele tõsistele hädaolukordadele** (nt ilmastikust tingitud katastroofid, elektri-vee-side katkestus, metsatulekahju või maastikupõleng, plahvatus või varing, õnnetus tööstusettevõttes, kiirgus, radiatsioon) **on mõelnud vaid kolmandik** (18% kogu täiselanikkonnast elanikkonnast, st ca iga viies elanik). Seejuures tunduvad kõige tõenäolisemad neist just ilmastikust tingitud hädaolukorrad, mis on paljusid Eesti elanikke ka juba puudutanud. 2016.a Päästeameti poolt läbi viidud kriisikäitumise alase teadlikkuse pilootuuring näitas, et viiendik 18-74a elanikkonnast oli viimase kolme aasta jooksul mõne hädaolukorraga kokku puutunud ja nendest pooled olukorrad olid seotud just ilmastikuga.
 - **Konkurentsituatsioonidest kõige sagedamini mõeldakse kodu ähvardava võimaliku tulekahju või põlengu peale** – see valmistab muret tervelt veerandile elanikkonnast (43% nendest, kes hädaolukordade peale mõelnud on). Sagedamini mainitakse ka teisi isikut konkreetsemalt ja lähedasemalt puudutavaid olukordi, nagu nt **liiklusõnnetused ja avariid, röövimised-vargused**. 6% elanikest on ühe ohuna spontaanselt nimetanud ka **sõjaohu**.
 - Keskmisest enam kardavad kodust tulekahju Lääne piirkonna inimesed; lähedalasuvates suurettevõtetes toimuvate võimalike õnnetuste ja lekete ohtu tajuvad teistest enam Ida piirkonna inimesed. Põhja piirkonnas aga nähakse keskmisest suuremana liiklusest tulenevaid ohte ning elutähtsate teenuste katkemisest tulenevaid ohte.
- Spontaansetes kommentaarides tõdesid vastajad, et suur osa elanikkonnast ei ole tõenäoliselt hädaolukordades ja kriisisituatsioonides toimetulekuks valmis ning see teema vajaks kindlasti suuremat tähelepanu ning teadlikkuse kasvatamist kõikides elanikkonnagruppides. Samas eeldatakse lisaks elanikkonna valmisolekule ka riigi valmisolekut hädaolukordadega tegelemiseks ja nendega toimetulekuks (läbi väga konkreetsete tegevusplaanide).

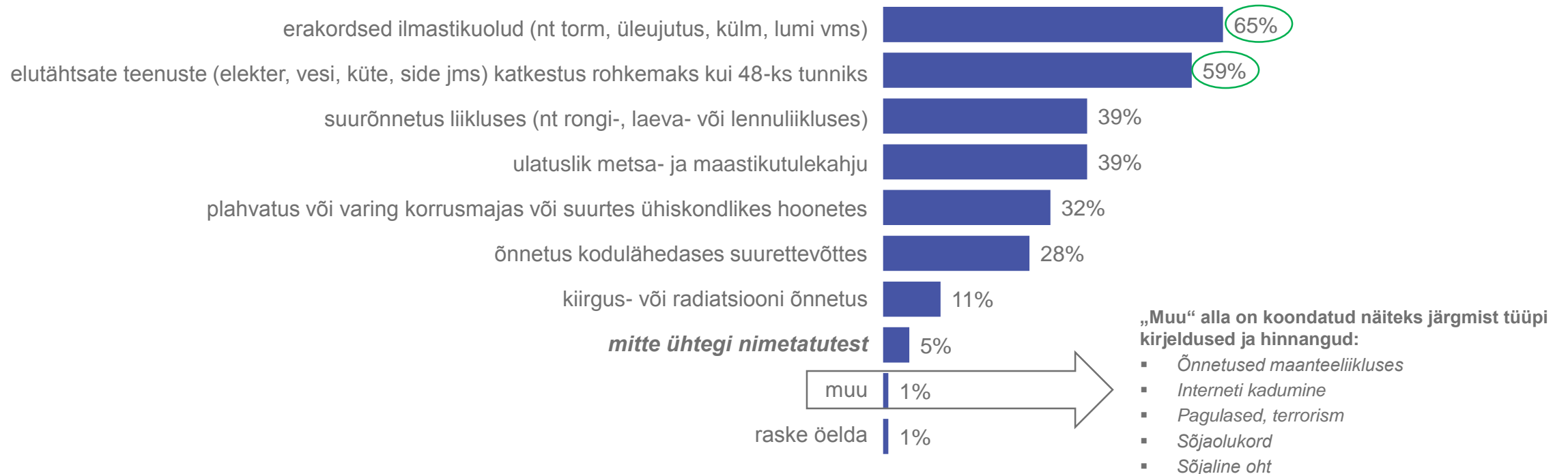
4

Teadmised

Hinnang erinevate hädaolukordade tõenäosusele

% kõikidest vastajatest, n=1811

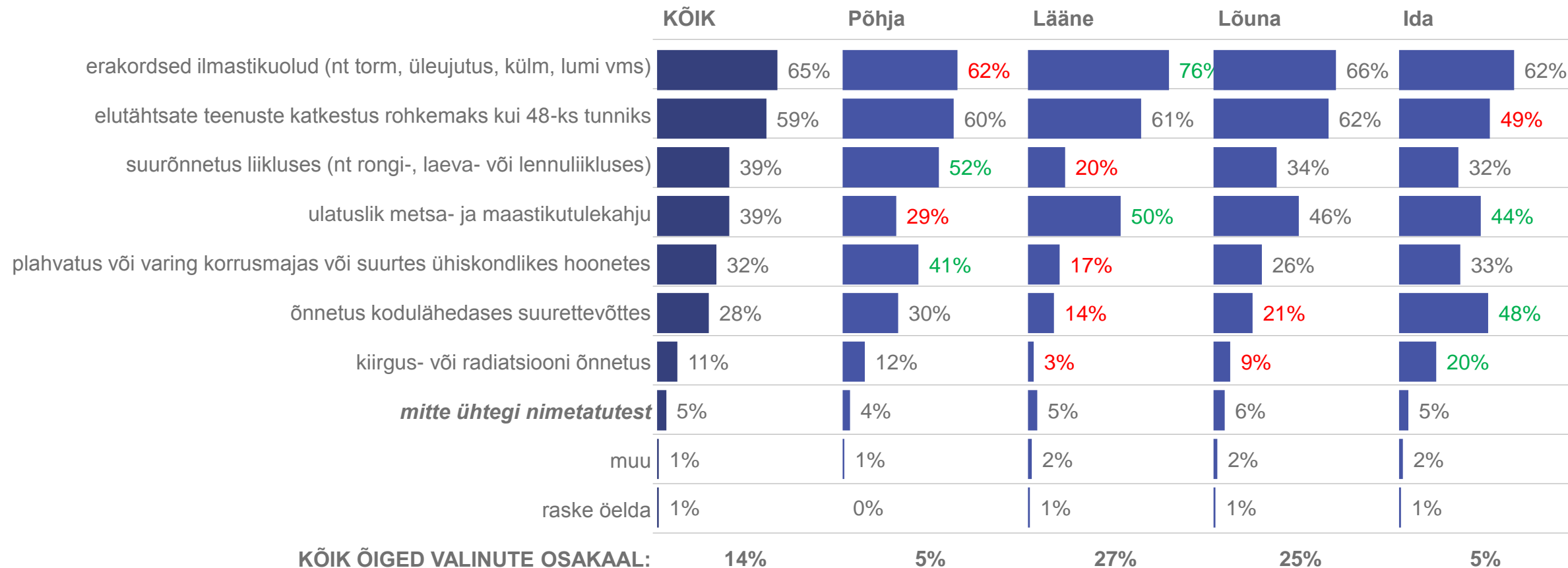
Päästeamet on sõnastanud tõenäolised sündmused, mis võivad põhjustada Eestis hädaolukordi. Palun öelge, milliseid neist Te peate võimalikeks hädaolukorra põhjusteks (piirkonnas)?

Hinnang erinevate hädaolukordade tõenäosusele: PA regioonides

% vastajatest sihtrühmades

Päästeamet on sõnastanud tõenäolised sündmused, mis võivad põhjustada Eestis hädaolukordi. Palun öelge, milliseid neist Te peate võimalikeks hädaolukorra põhjusteks (piirkonnas)?

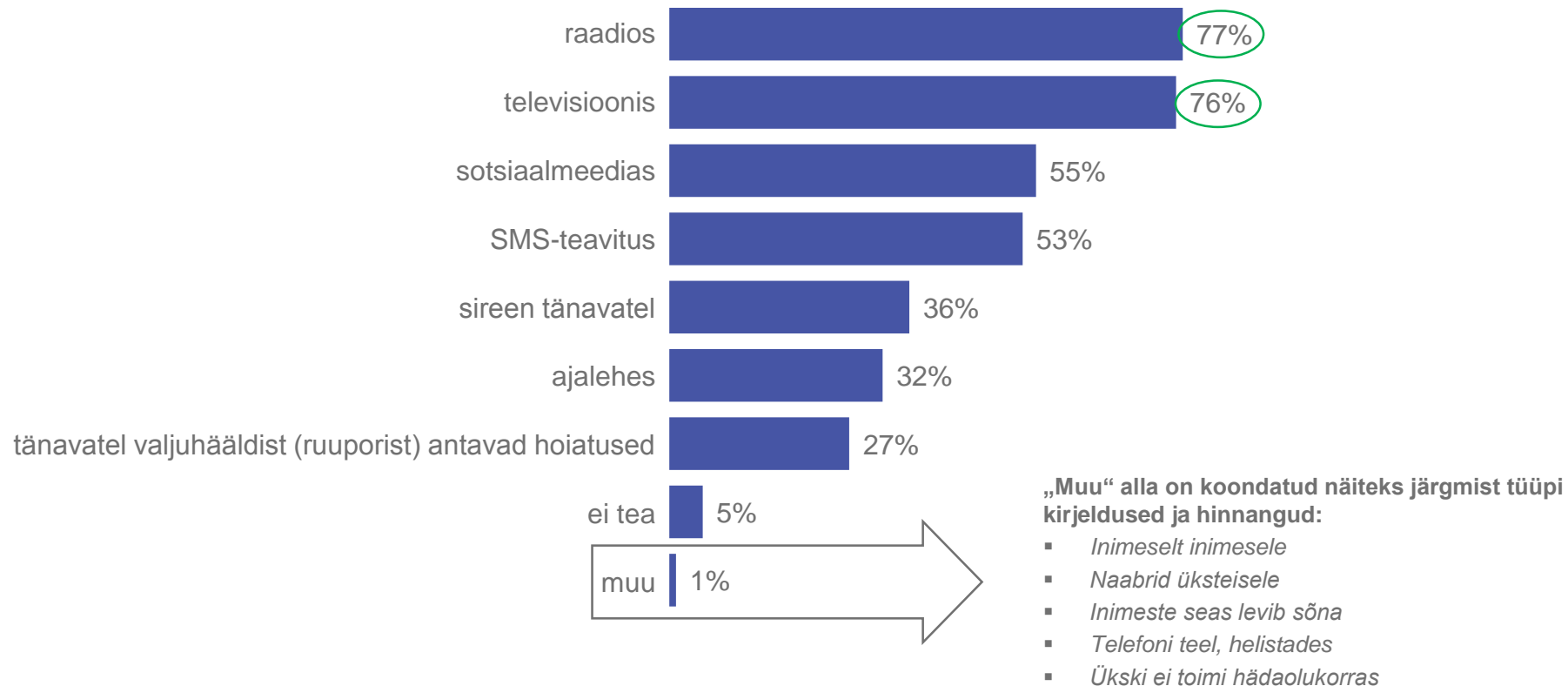
X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem tulemus
 X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt madalam tulemus

Teadlikkus hädaolukorrast teavitamise viisidest

% kõikidest vastajatest, n=1811

13% vastajatest nimetas vähemalt 4 õiget teavitusviisi*

Kas Te teate, kuidas elanikke hädaolukorrast teavitatakse?

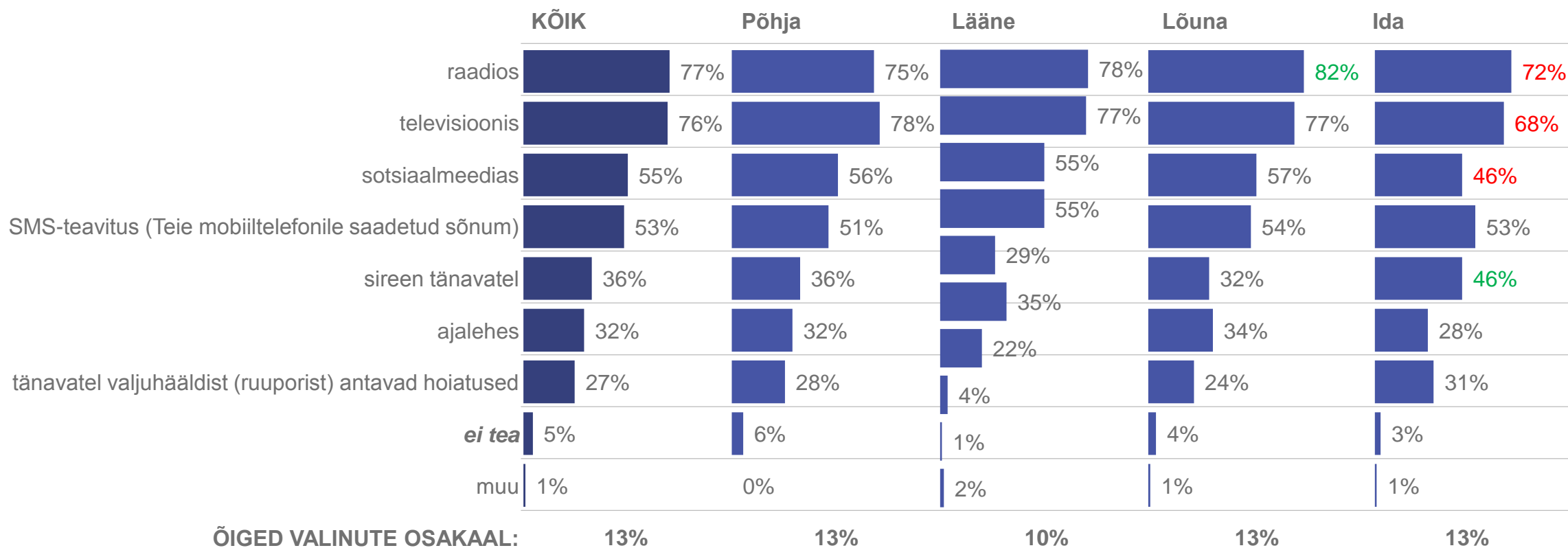

*SMS-teavitus, sireen, valjuhääldi + üks meediakanal (raadio, TV, sotsiaalmeedia, ajaleht)

Teadlikkus hädaolukorrast teavitamise viisidest: PA regioonides

% vastajatest sihtrühmades

Kas Te teate, kuidas elanikke hädaolukorrast teavitatakse?

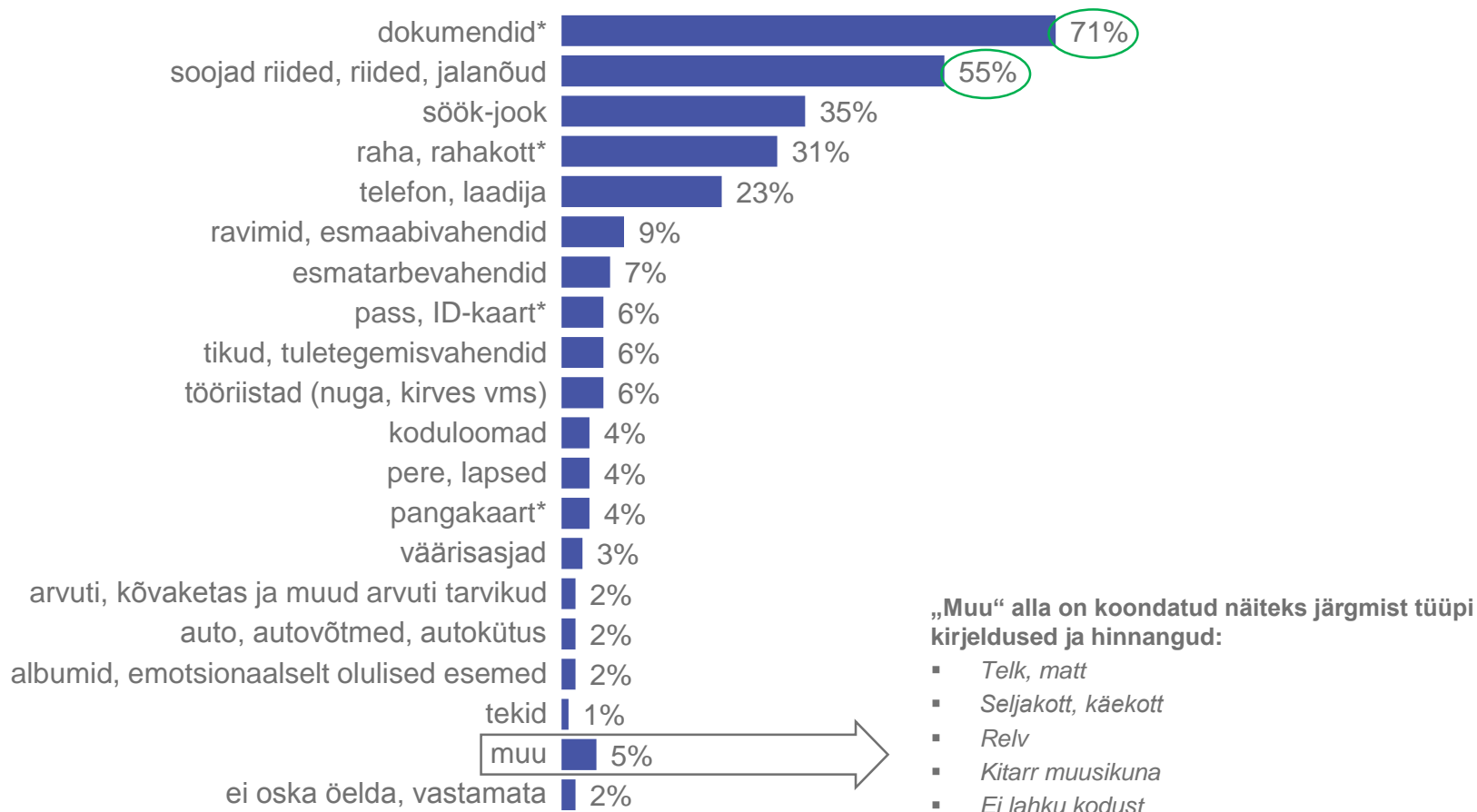

X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem tulemus
 X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt madalam tulemus

Hädavajalikud esemed kodust lahkudes

% kõikidest vastajatest, n=1811 (spontaansed vastused)

On hädaolukordi, mis eeldavad kiiret lahkumist kodust. Mis on hädavajalikud esemed, mida kodust lahkudes kindlasti kaasa tuleks võtta?

Hädaolukorrad, mille puhul peab jääma siseruumidesse

% kõikidest vastajatest, n=1811

3% vastajatest nimetas kõik 6 õiget olukorda ja välistas ebaõiged*

On hädaolukordi, mis eeldavad koju jäämist. Millised on hädaolukorrad, mille korral peab jääma siseruumidesse (eelistatult koju) või võimalusel sinna kiiresti minema?

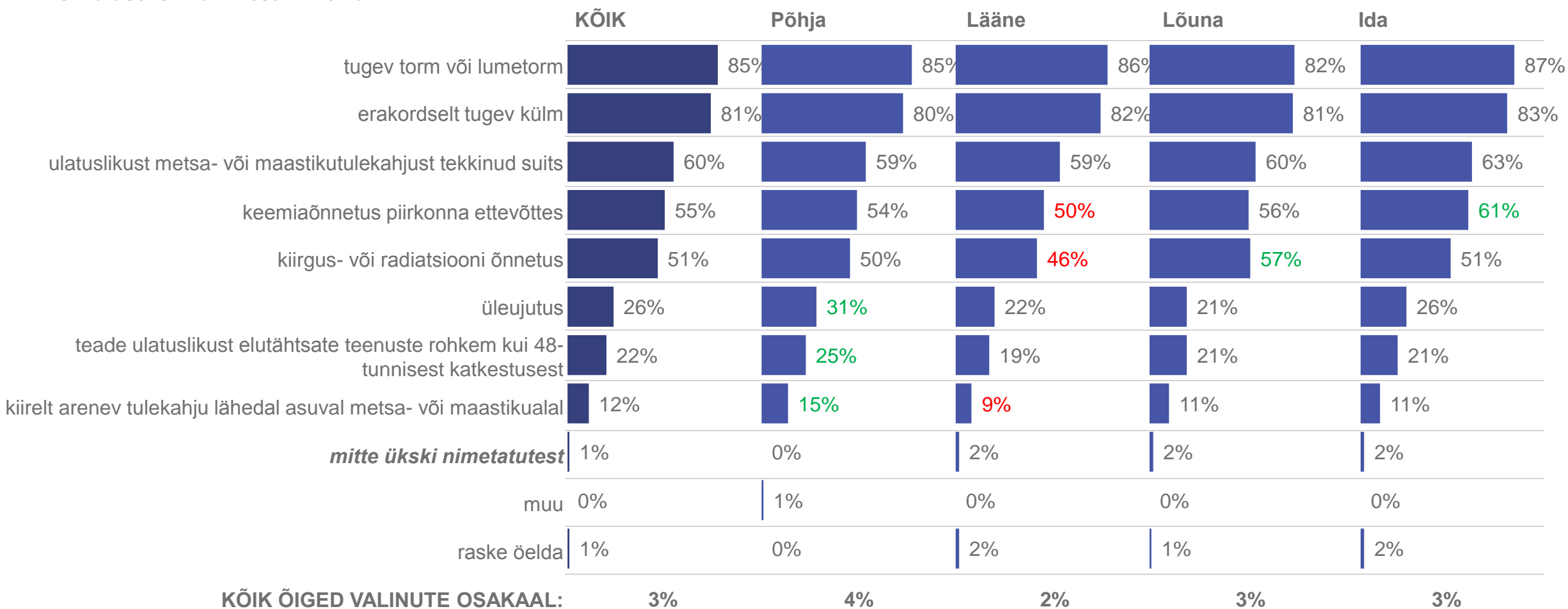

*Siseruumidesse ei tohi jääda järgmiste olukordade puhul: kiirelt arenev tulekahju ja üleujutus

Hädaolukorrad, mille puhul peab jääma siseruumidesse: PA regioonides

% vastajatest sihtrühmades

On hädaolukordi, mis eeldavad koju jäämist. Millised on hädaolukorrad, mille korral peab jääma siseruumidesse (eelistatult koju) või võimalusel sinna kiiresti minema?

X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem tulemus
 X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt madalam tulemus

25% vastajatest
nimetas kõik 7 õiget
tegevust*

Esmatähtsad tegevused siseruumidesse varjumise järel

% kõikidest vastajatest, n=1811

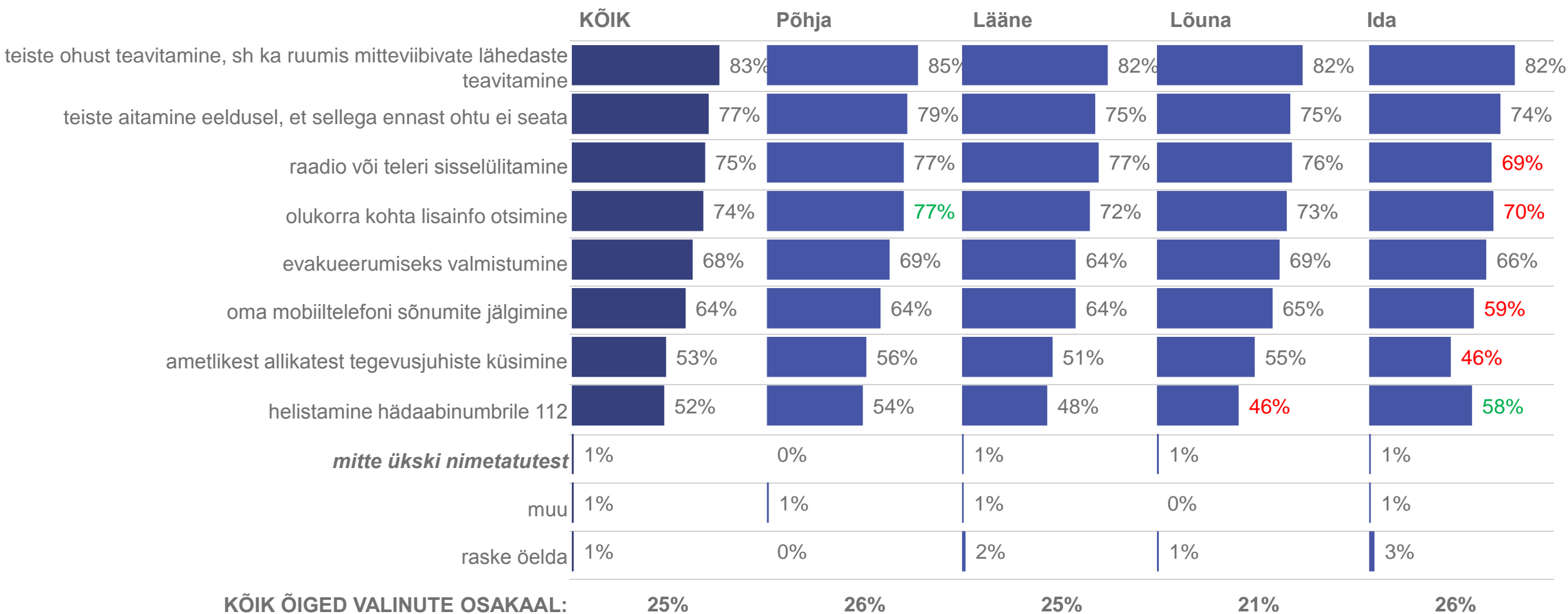
Millised on hädaolukorras koju või mujale siseruumi varjumise järel esmatähtsad tegevused? Kas selleks on...?

Esmatähtsad tegevused siseruumidesse varjumise järel: PA regioonides

% vastajatest sihtrühmades

Millised on hädaolukorras koju või mujale siseruumi varjumise järel esmatähtsad tegevused? Kas selleks on...?

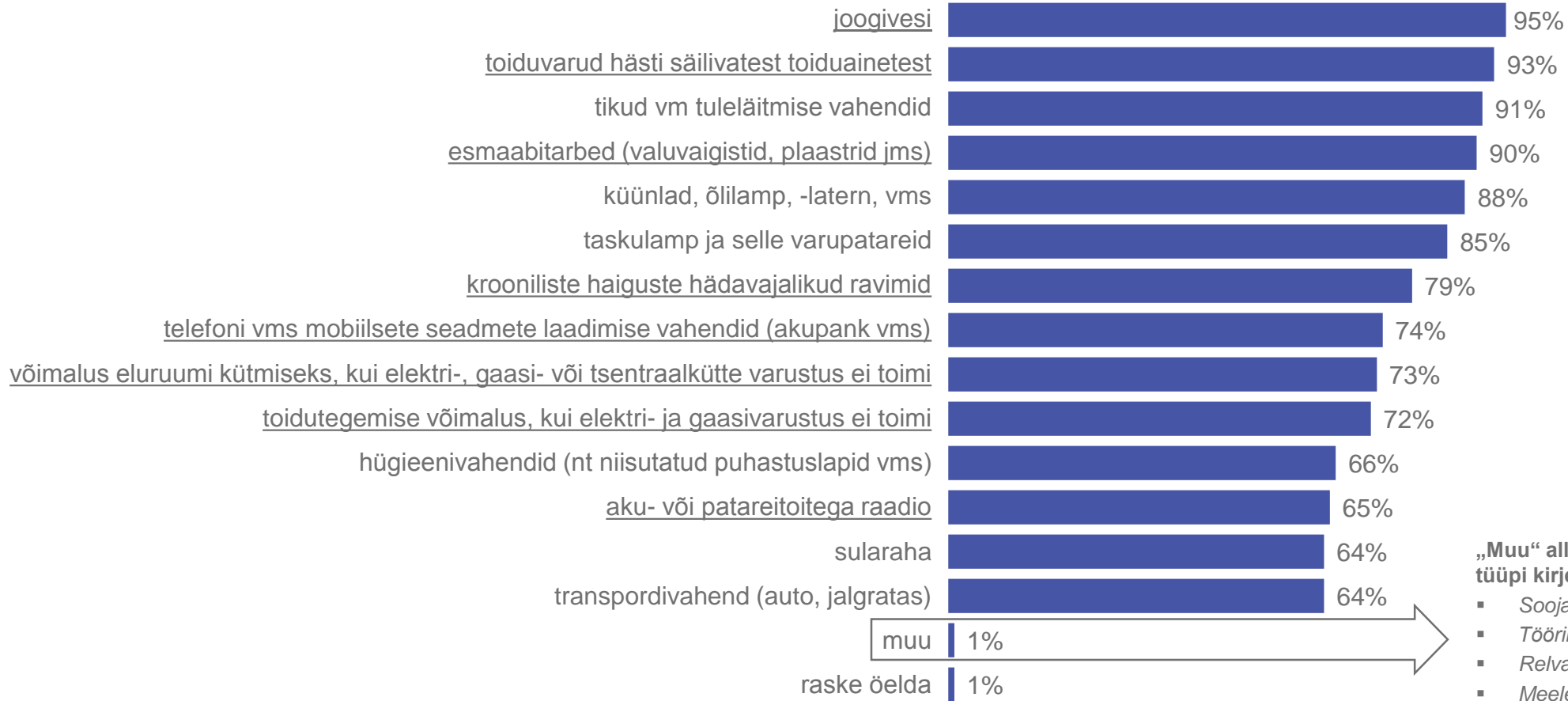

X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem tulemus
 X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt madalam tulemus

Esmatähtsad vahendid ja varud kodu iseseisva toimetuleku kindlustamiseks

% kõikidest vastajatest, n=1811

Millised on esmatähtsad vahendid ja varud kodu hädaolukorras iseseisva toimetuleku kindlustamiseks?

„Muu“ alla on koondatud näiteks järgmist tüüpi kirjeldused ja hinnangud:

- Soojad riided, tekid
- Tööriistad puude tegemiseks
- Relvad
- Meelerahu

*8 kõige olulisemat on alla joonitud

Kokkuvõte: TEADMISED (1)

- **Eesti elanike teadlikkus võimalikest hädaolukordadest oma elukoha piirkonnas on pigem madal – vaid 14%** elanikkonnast oskas etteantud nimekirja alusel välja tuua kõik võimalikud sündmused, mis võivad tekitada hädaolukordi enda elupiirkonnas (linna ja maakonna tasandil; lähtudes Päästeameti poolt defineeritud ohtlike sündmuste loetelust vastavas regioonis). Ja 5% vastajatest on arvamusel, et ükski toodud sündmus neid ei ohusta.
 - **Lääne ja Lõuna regioonis** on tõenäoliste ohtlike sündmustena defineeritud elutähtsate teenuste katkestus, erakordsed ilmastikuolud ja ulatuslik metsa- või maastikutulekahju. Kõik kolm tõi välja vastavalt **27% Lääne ja 25% Lõuna regiooni elanikest**.
 - **Põhja ja Ida regioonis** lisanduvad eelpoolnimetatutele ohuallikatena ka õnnetused piirkonna suurettevõtetes ning plahvatused-varingud. Kõik viis ohuallikat tõi välja vaid **5% elanikest nii Põhja kui Ida regioonis**.
 - **Kõige tõenäolisemaks peetakse erakordsetest ilmastikuoludest tingitud hädaolukordi** – neid kardab 2/3 elanikkonnast. Keskmisest enam peavad neid tõenäolisteks Lääne piirkonna inimesed (kuhu kuuluvad muuhulgas mereäärsed alad Lääne- ja Pärnumaal ning saared).
 - Vaid veidi väiksem osakaal, 60% elanikest, peab tõenäoliseks ka seda, et nende piirkonda võib tabada **elutähtsate teenuste katkestus** enam kui 48-ks tunniks. Keskmisest vähem kardetakse seda Ida regioonis.
 - **Kõige ebatõenäolisem tundub kiirgus- või radiatsiooniõnnetus**, mida peab tõenäoliseks vaid iga kümnes elanik. Seejuures on see osakaal keskmisest kaks korda kõrgem **Ida regioonis** ning madalaim Lääne regioonis, kus vaid 3% vastajatest peab seda enda jaoks ohuks.
 - Suurõnnetusi liikluses peavad tõenäolisemateks Põhja regiooni inimesed (regiooni kuuluvad muuhulgas Tallinna Lennujaam ning suured sadamad ja raudteeühendused). Seevastu Lääne regioonis kardetakse taolisi õnnetusi 2,5 korda vähem.
 - Metsa- ja maastikutulekahjusid kardetakse kõige enam Lääne regioonis, plahvatusi või varinguid suurhoonetes ja kortermajades Põhja regioonis ning õnnetusi suurettevõtetes Ida regioonis.
- **Sarnaselt teadlikkusele võimalikest hädaolukordadest on madal ka teadlikkus erinevatest võimalikest teavitusviisidest, mida hädaolukordade puhul elanike teavitamiseks kasutatakse – vaid 13%** elanikkonnast nimetas etteantud nimekirja alusel kõik õiged teavitusviisid (st SMS-teavitus, sireen, väljuhääldi ja vähemalt üks meediakanal). Siiski vaid 5% elanikkonnast ütles, et ei tea üldse, kuidas elanikke teavitatakse.
 - Kõige suuremana nähakse hädaolukordadest teavitamisel **meedia rolli** – ca ¾ elanikkonnast arvab, elanikke teavitatakse põhiliselt läbi **raadio ja televisiooni** (mõtlemata sellele, et kui hädaolukorraga kaasneb ka elektrikatkestus, siis alternatiivsete vooluallikate puudumisel neid teavitusvahendeid kasutada ei ole võimalik).

Kokkuvõte: TEADMISED (2)

- **Ca pool elanikkonnast tõi välja sotsiaalmeedia ja sama suur osakaal mainis teavituskanalina SMS sõnumeid.** Seejuures mainisid sotsiaalmeediat keskmisest enam eesti keelt kõnelevad ja kuni 39-aastased elanikud. Ajalehti kui suhteliselt aeglasemat infokanalit mainitakse suhteliselt harvem (vaid iga kolmanda vastaja poolt).
- **Sireene ja valjuhäälditest antavaid hoiatusi linnatänavatel on maininud vastavalt 36% ja 27% elanikest.** Tõenäoliselt on kokkupuuted mõlemaga olnud üldiselt madalad või puudunud üldse, nii et selliste teavitusmeetodite peale ei osata isegi mõelda. Keskmisest enam on neid osanud nimetada Ida regiooni elanikud ning vene keelt kõnelevad inimesed; ka linnaelanikud (linnaelanikest on sireene nimetanud 41% ja teavitusi valjuhääldist 30%).
- **Teadlikkus kõikidest hädaolukordadest, mille puhul on vajalik jääda siseruumidesse, on samuti madal- vaid 3% elanikkonnast** nimetas kõik õiged olukorrad ja välistas seejuures need, mille puhul siseruumidesse ei pea või ei tohigi jääda (kiirelt arenev tulekahju, üleujutus). Teadlikkus on ühtlaselt madal kõikides sotsiaaldemograafilistes segmentides.
 - Lisaks nendele vastajatele valis 5% vastajatest küll kõik 6 õiget hädaolukorda, kuid nimetas lisaks ka üleujutusi või kiirelt arenevat tulekahju.
 - Põhiliselt seostatakse siseruumidesse jäämisega ilmastikuoludest tingitud hädaolukordi- 4 vastajat 5-st on märkinud tormi, lumetormi, erakordset külma. Ca 50-60% vastajatest peab siseruumidesse jäämist vajalikuks, kui midagi ohustab sissehingavat õhku (suits, kemikaalid, kiirgus, radiatsioon). Elutähtsate teenuste pikaajalise katkestuse puhul peab vaid iga viies elanik vajalikuks jääda koju.
- **Esmatähtsaid tegevusi siseruumidesse varjumise järel osatakse nimetada oluliselt paremini – 25% vastajatest** valis etteantud nimekirjast kõik tegevused, mida soovitatakse hädaolukorra puhul teha ning igat tegevust valis vähemalt pool vastanutest.
 - Tegevuste tähtsusjärjekorra alusel võib öelda, et kõigepealt teeksid elanikud kindlaks, et lisaks endale on ka teistel kõik hästi; seejärel otsitaks lisainfot toimuva kohta ning seejärel pöörduks ametlike kanalite poole (hädaabinumbri 112 helistamine, tegevusjuhiste küsimine). Tõenäoliselt sõltub ametlike kanalite poole pöördumine konkreetse hädaolukorra raskusest ja keerukusest ning sellest, milline on inimese enda valmisolek olukorra toimetulemiseks.
 - Hädaabinumbri 112 helistajaid oleks keskmisest enam vene keelt kõnelevate elanike ning naiste hulgas.

Kokkuvõte: TEADMISED (3)

- Erinevalt eelpooltoodud teemadest on teadlikkus esmatähtsatest vahenditest ja varudest kodu iseseisva toimetuleku kindlustamiseks on küllaltki heal tasemel – 42% elanikkonnast valisid etteantud nimekirjast kõik olulisemad Päästeameti poolt defineeritud vahendid. Seejuures ei peetud ühtki nimekirjas olevat vahendit ebaoluliseks – kõikide puhul oli valijate osakaal vähemalt 2/3 vastajatest.
 - Kõige vajalikumaks peetakse kõikides elanikkonnagruppides **piisava joogivee- ja toiduvaru** olemasolu, samuti **esmaabitarvete ja ravimite** olemasolu.
 - Oluliseks peetakse elanikkonna hulgas ka varude omamist tule tegemiseks ja valguse saamiseks (tikud, küünlad, õlilamp, taskulamp, latern), kuigi need ei kuulu kõige olulisemate vahendite hulka.
 - Alternatiivseid võimalusi eluaseme kütmiseks ja toidutegemiseks peab vajalikuks veidi üle 70% elanikkonnast. Keskmisest enam on neid nimetanud eesti keelt kõnelevad vastajad ja maapiirkonna elanikud, keskmisest vähem kõige vanem vanusegrupp ja Tallinna elanikud.
 - Olulistest abivahenditest on kõige vähem osatud nimetada aku- või patareitoitega raadiot, mis võimaldaks aga infot saada ka juhul, kui teenuste kasutamine on katkenud.

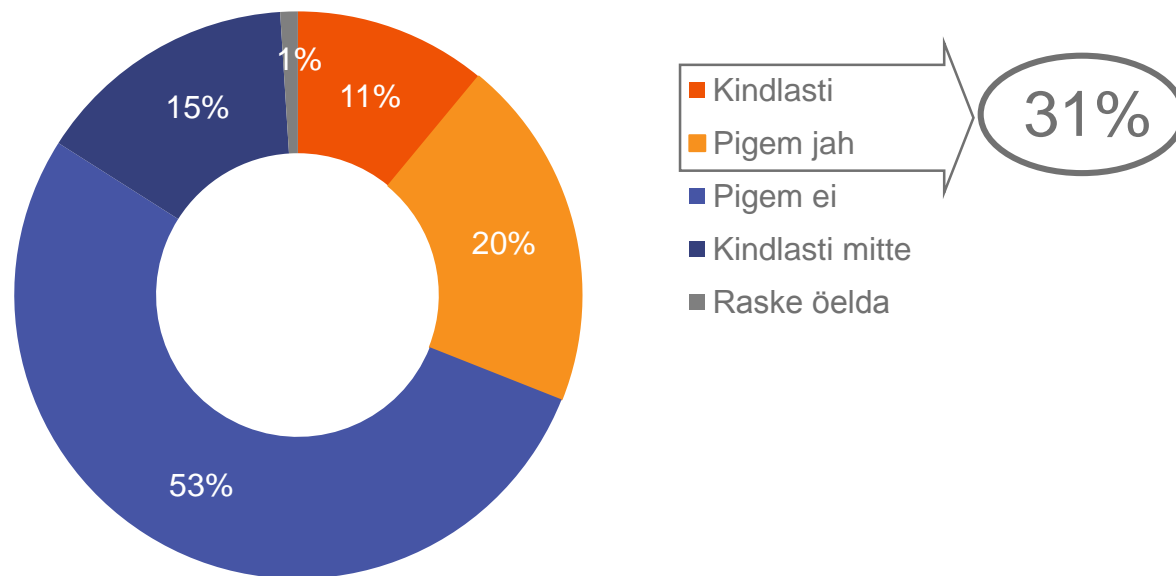
5

Uskumused ja hoiakud

Hinnang hädaolukorra toimumise tõenäosusele

% kõikidest vastajatest, n=1811

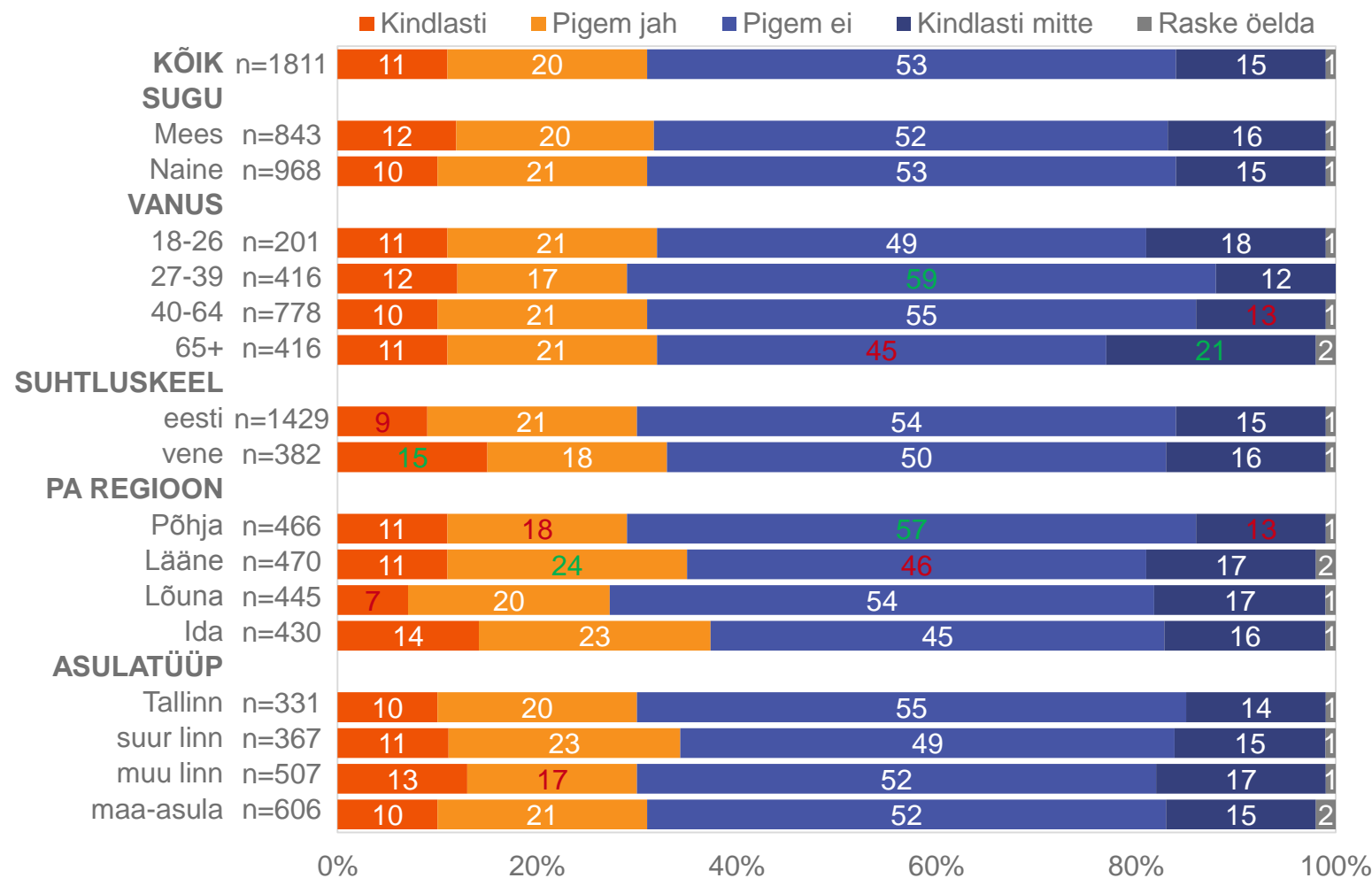
Kas usute, et(piirkonnas) võib juhtuda mingi erakorraline sündmus, mis jätab Teie kodu nädalaks ajaks muust maailmast äralõigatuks?

Hinnang hädaolukorra toimumise tõenäosusele: sihtrühmades

Reaprosent vastavast sihtrühmast

Kas usute, et ... (piirkonnas) võib juhtuda mingi erakorraline sündmus, mis jätab Teie kodu nädalaks ajaks muust maailmast äralõigatuks?

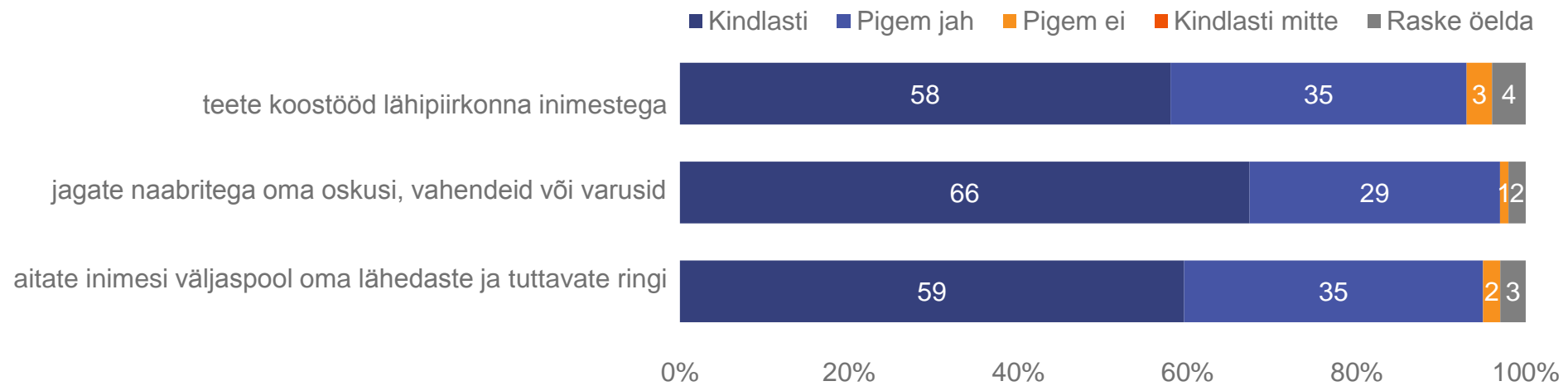
X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem tulemus
 X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt madalam tulemus

Veendumus hädaolukorras käitumise osas

% kõikidest vastajatest, n=1811

Kas olete veendunud, et Te hädaolukorras ...?

58% usub kogukonnaga koostöö vajalikkusesse ja 59% omab aktiivset hoiakut tegutsemiseks

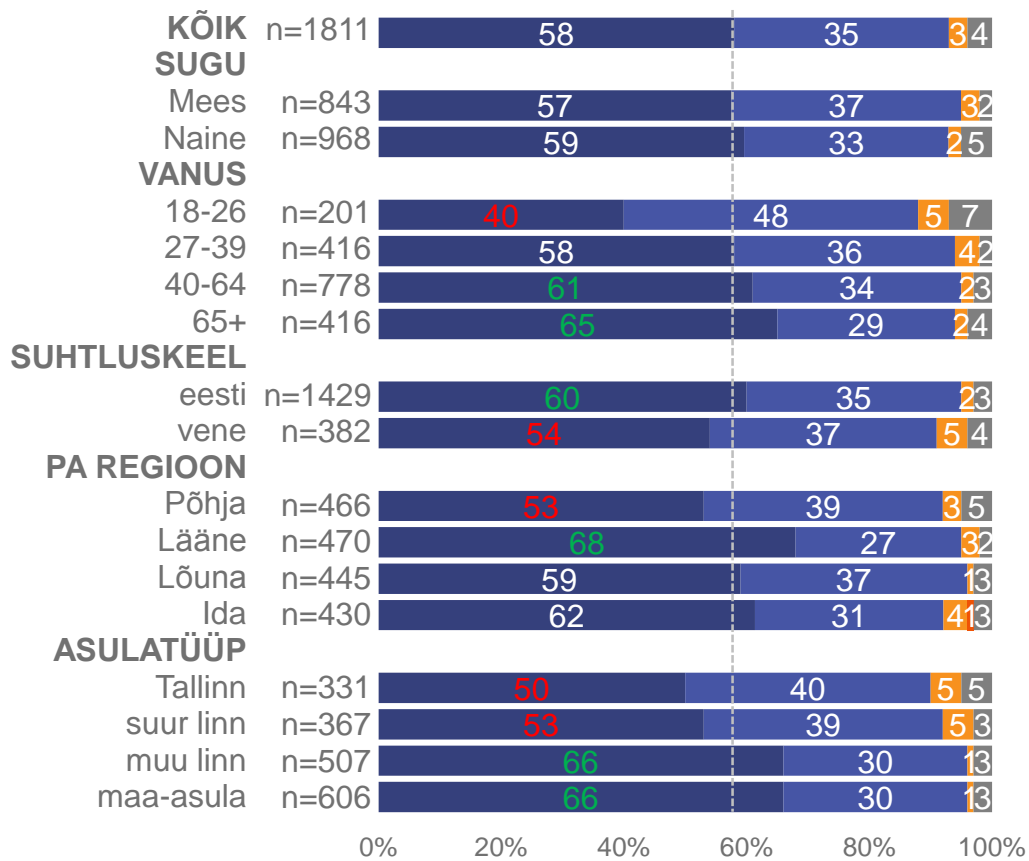
Veendumus hädaolukorras käitumise osas: sihtrühmades

% vastajatest sihtrühmas

Kas olete veendunud, et Te hädaolukorras ...?

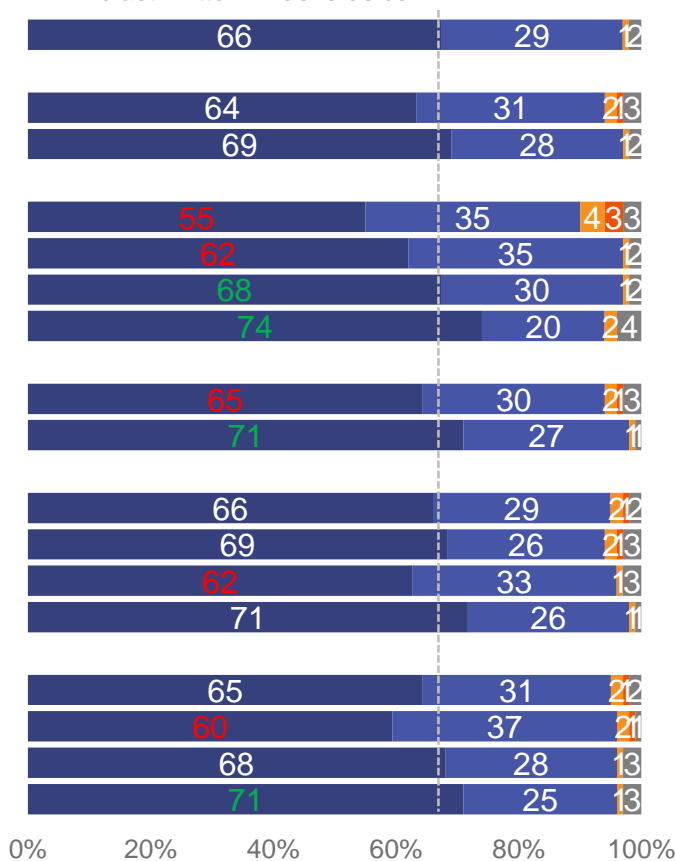
...teete koostööd lähipiirkonna inimestega?

Kindlasti Pigem jah Pigem ei
Kindlasti mitte Raske öelda

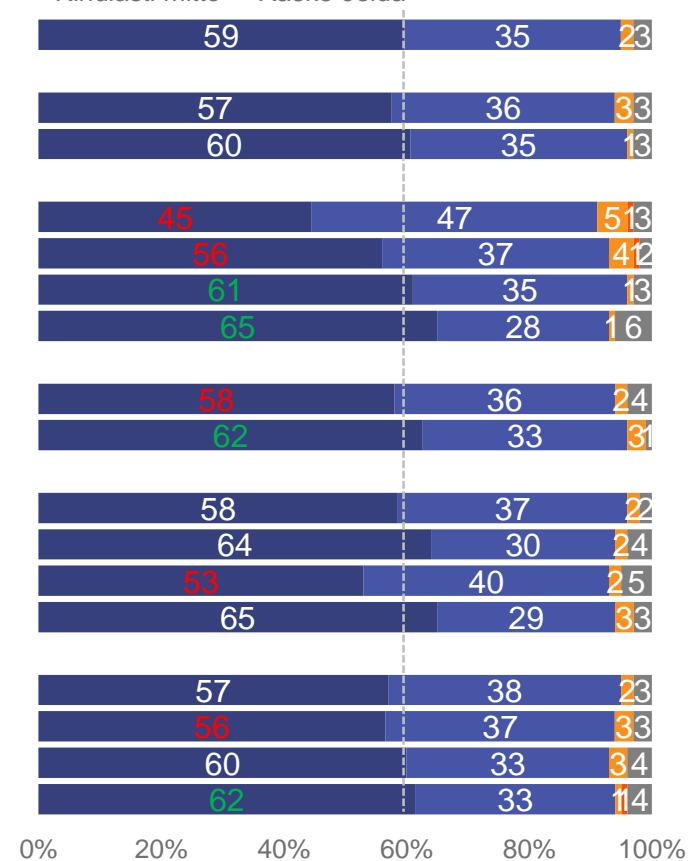
...jagate naabritega oma oskusi, vahendeid või varusid?

Kindlasti Pigem jah Pigem ei
Kindlasti mitte Raske öelda

...aitate inimesi väljaspool oma lähedaste ja tuttavate ringi?

Kindlasti Pigem jah Pigem ei
Kindlasti mitte Raske öelda

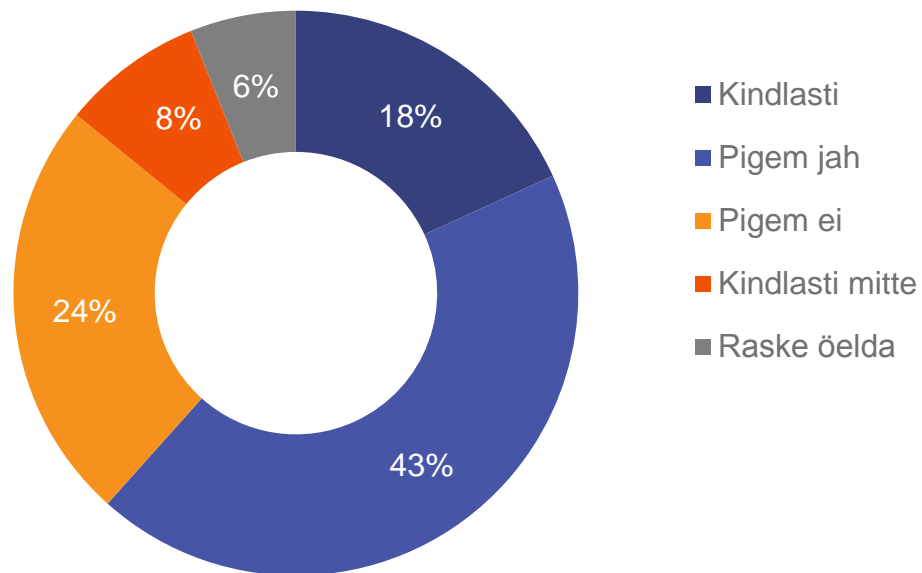

X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem tulemus
X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt madalam tulemus
Erinevused näidatud ainult „Kindlasti“ vastusevariandi puhul.

Hinnang riigi tegutsemisvõimele hädaolukordades

% kõikidest vastajatest, n=1811

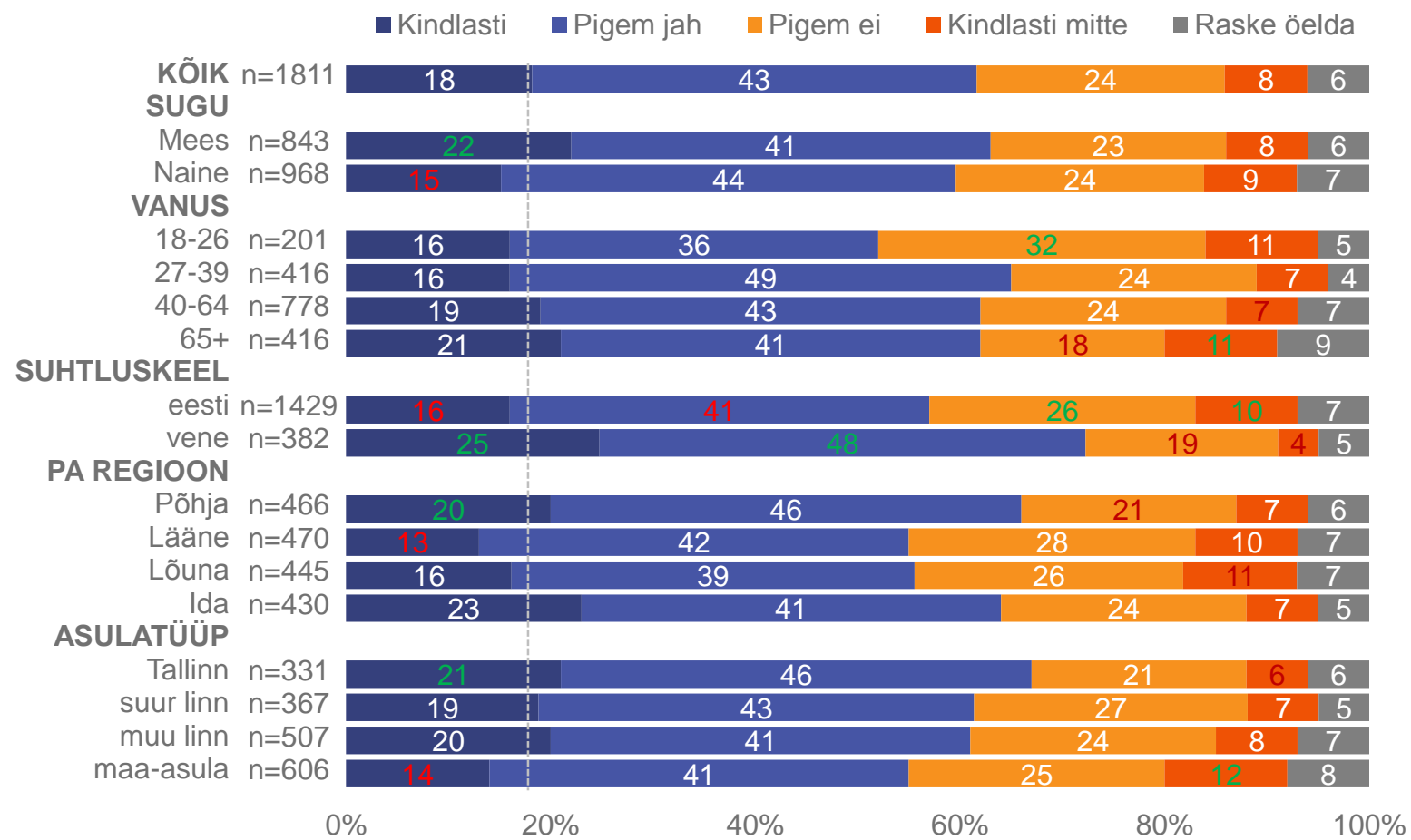
Kas Te usute, et mistahes hädaolukorras jõuab riik elanikele appi hiljemalt 7 päeva jooksul?

Hinnang riigi tegutsemisvõimele hädaolukordades: sihtrühmades

% vastajatest sihtrühmas

Kas Te usute, et mistahes hädaolukorras jõuab riik elanikele appi hiljemalt 7 päeva jooksul?

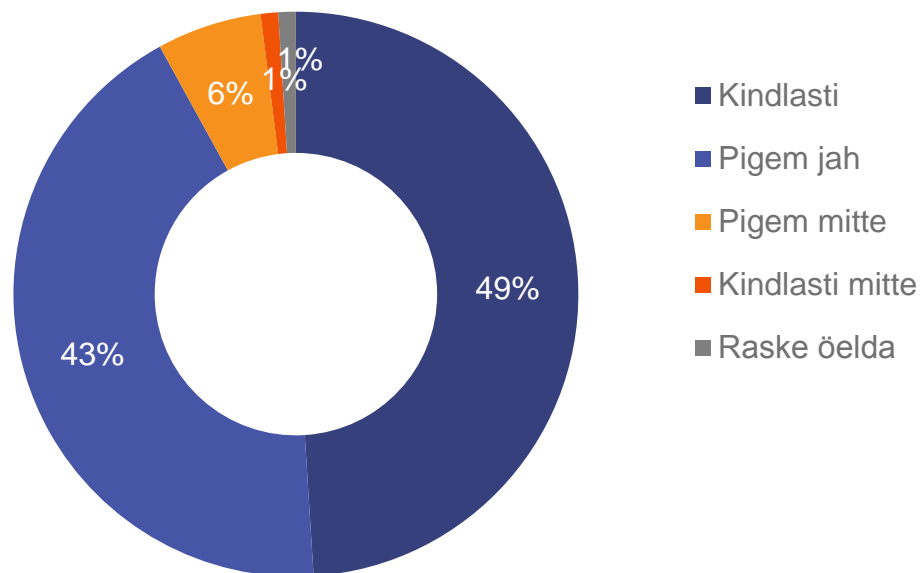
X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem tulemus
 X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt madalam tulemus

49% vastajatest usub
iseseisvasse toimetulekusse
varude olemasolul

Hinnang kodu iseseisvale toimetulekule 7 päeva jooksul

% kõikidest vastajatest, n=1811

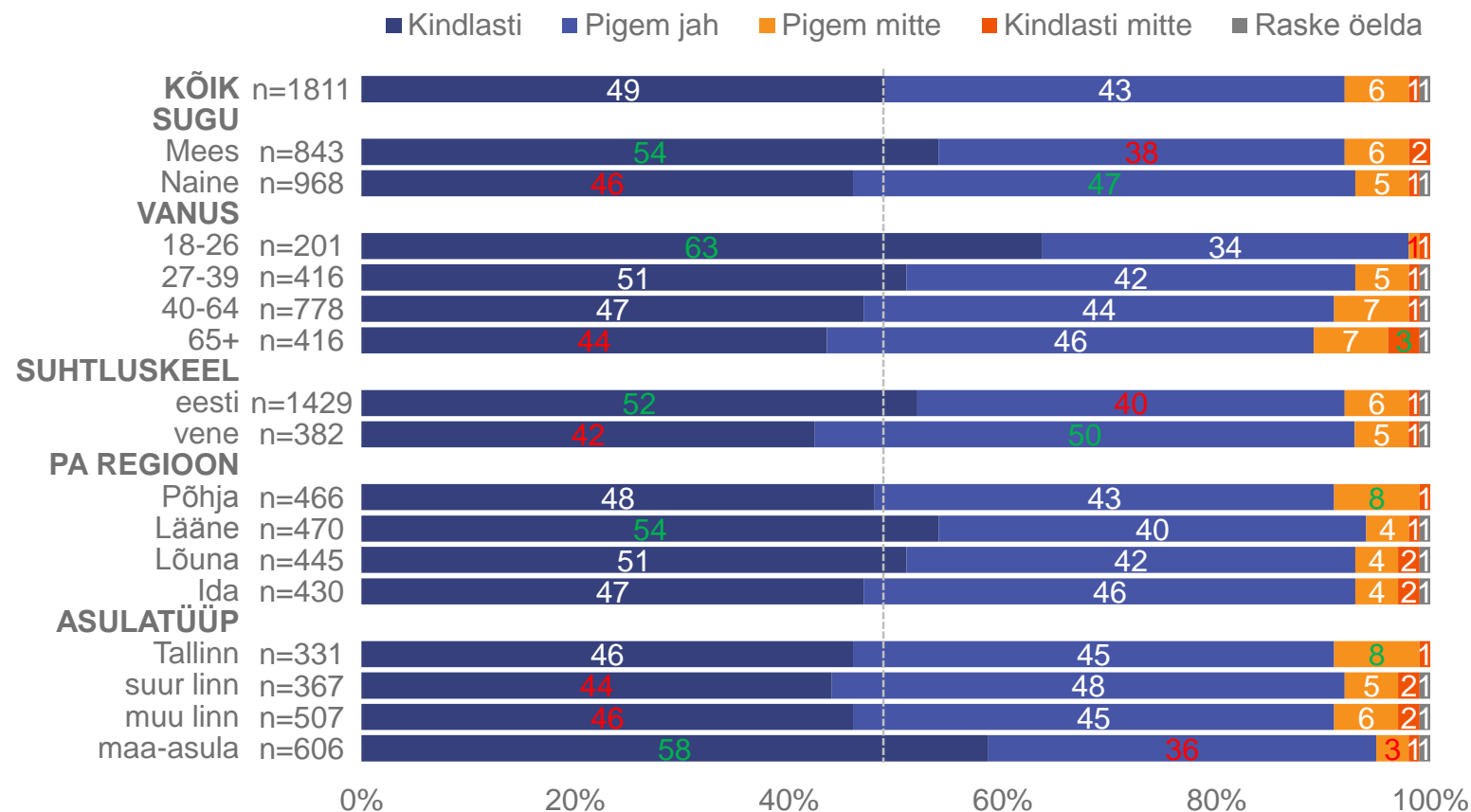
Kui Teil oleks olemas KÕIK vajalikud vahendid ja varud, siis kas Te usute, et hädaolukorras muust maailmast ära lõigatuna tuleks Teie pere vähemalt 7 päeva iseseisvalt toime?

Hinnang kodu iseseisvale toimetulekule 7 päeva jooksul: sihtrühmades

% vastajatest sihtrühmas

Kui Teil oleks olemas KÕIK vajalikud vahendid ja varud, siis kas Te usute, et hädaolukorras muust maailmast ära lõigatuna tuleks Teie pere vähemalt 7 päeva iseseisvalt toime?

X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem tulemus

X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt madalam tulemus

Kokkuvõte: USKUMUSED JA HOIAKUD (1)

- Kui veidi enam kui pool täisealisest elanikkonnast on viimase paari aasta jooksul mõelnud hädaolukorda sattumisest, siis suuresti mõeldakse seejuures ennast või kodu tabada võivatele õnnetusjuhtumitele. Vaid **veidi vähem kui kolmandik vastajatest peab võimalikuks raskema ja tõsisema hädaolukorra tekkimist oma kodukohas**. Iga kümnes elanik usub kindlalt, et selline erakorraline sündmus, mis jätab kodu nädalaks ajaks muust maailmast äralõigatuna, võib nende piirkonnas juhtuda.
 - Tugevam on see usk vene keelt kõnelevate isikute hulgas ning Ida ja Lääne piirkonnas.
- **Valdav enamus elanikest on veendunud, et nad suudavad hädaolukorras õigesti ja õiglaselt käituda** – teha koostööd lähinaabritega, olla aktiivne ning aidata teisi abivajajaid (sh võõraid) ning jagada enda oskusi, teadmisi ja vahendeid ka naabritega. Ca 2/3 vastajatest on enda puhul sellises käitumises täiesti kindlad. Hädaolukorrad koondavad inimesi ja ühised pingutused olukorra lahendamiseks tunduvad ainuõiged.
 - **Koostööd** on mõnevõrra meelsamini (suurem „kindlasti“ valinute osakaal) valmis tegema eesti keelt kõnelevad ja keskealised-vanemad inimesed, samuti väiksemates linnades ja maa-asulates elavad elanikud; Päästeameti regioonidest eristub positiivselt Lääne piirkond.
 - Soov inimesi **aidata ka väljaspool oma tuttavate ja lähikondsete ringi** on aga mõnevõrra suurem vene keelt kõnelevate ja keskealiste-vanemate inimeste hulgas, samuti maa-asulates elavate elanike hulgas; väiksem aga Lõuna piirkonnas.
 - Oma oskusi, vahendeid ja varusid on keskmisest enam valmis jagama vene keelt kõnelevad ja vanemad elanikud.
 - Siiski võib öelda, et kõikides sotsiaal-demograafilistes gruppides on valmisolek koostööks ja üksteise hädaolukorras abistamiseks väga kõrge.
- **Kui enda valmisolekus hädaolukorras õigesti käitumise osas ollakse kindlad, siis riigi valmisolekus nii kindlad ei olda** – vaid iga viies elanik usub, et mistahes hädaolukorras jõuab riik oma elanikele appi hiljemalt 7 päeva jooksul. Iga kolmas elanik on aga arvamusel, et riik kas kindlasti või pigem jääb hädavajajateni jõudmisel vajaliku ajaperioodi jooksul hätta (ja seega peaks elanikud ise olema suutelised hädaolukordades toime tulema).
 - Positiivsemad on riigi valmisolekus suhtes vene keelt kõnelevad inimesed, mehed ja Tallinna elanikud, kuid ka nendes sihtgruppides jääb „kindlasti jõuab riik appi“ valinute osakaal alla veerandi.
 - Kriitilisemad on seevastu lisaks naistele ja eesti keelt kõnelevatele inimestele maapiirkondade elanikud, kelle hulgast 37% ei usu riigi suutlikkusse hädaolukordi lahendada ja kes on tõenäoliselt ise valmis rohkem panustama enda ja pere valmisoleku kindlustamiseks. Kuna maapiirkondades kipub teenuste kättesaadavus olema kehvem kui linnades, on tõenäoliselt nende varustatus erinevateks hädaolukordadeks juba praegu parem.

Kokkuvõte: USKUMUSED JA HOIAKUD (2)

- **Usk enda pere iseseisvaks toimetulekuks on kõrge** - ca pool elanikkonnast usub, et kui neil oleks olemas kõik vajalikud vahendid ja varud hädaolukordades toimetulekuks, siis saaksid nad **kindlasti** hakkama vähemalt 7 päeva olles muust maailmast ära lõigatud. Lisaks sellele arvab 43%, et nad pigem tuleks toime. Vaid 7% elanikest kahtlevad enda võimes iseseisvalt hakkama saada.
 - Teistest mõnevõrra enam usuvad pere iseseisvasse toimetulekusse mehed, nooremad elanikud (18-26a), eesti keelt kõnelevad ning maapiirkondades elavad inimesed, kuid üldiselt on usk kõrge kõikides sotsiaal-demograafilistes gruppides.
 - Toimetuleku garanteerib vajalike vahendite ja varude olemasolu. Kuigi usk iseseisvasse toimetulekusse on kõrge, on vaid 10% peredest olemas kõik vahendid ja varud, mida Päästeamet soovitab. Perede osakaalu suurendamiseks on kindlasti vajalik laialdasem teavitustöö selles osas, mis võimalused ja vahendid peaksid perel olemas olema.

6

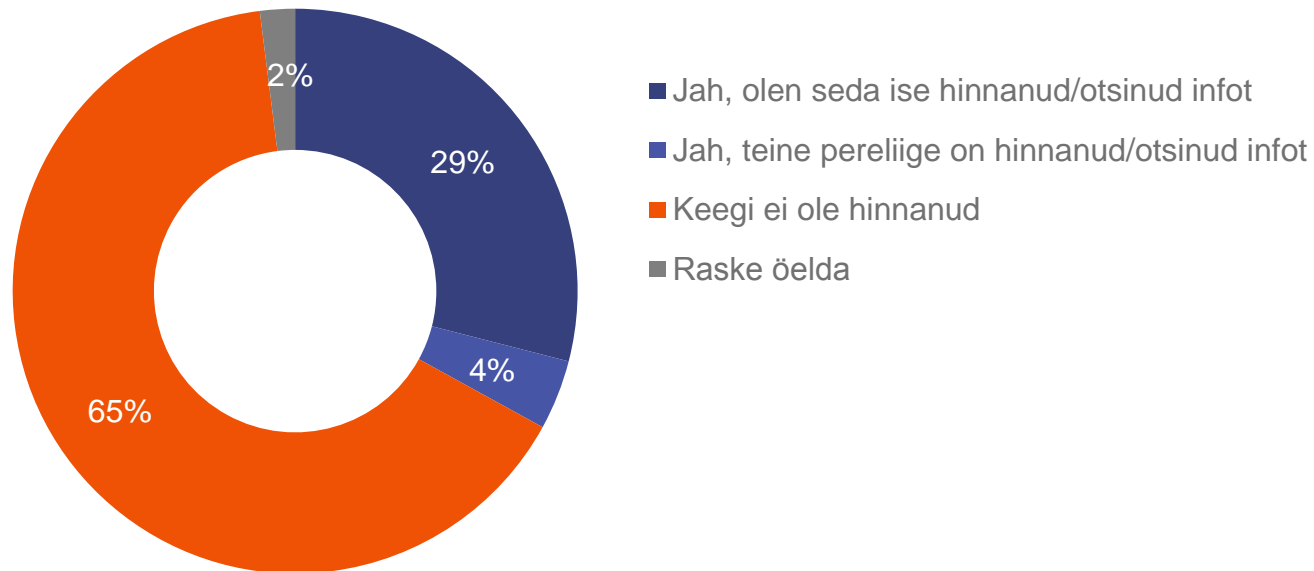
Tegevused ja oskused

Kodu puudutavate hädaolukordade hindamine

% kõikidest vastajatest, n=1811

Kas olete viimase 2 aasta jooksul hinnanud, kas ja millised hädaolukorrad võivad puudutada ka Teie kodu?

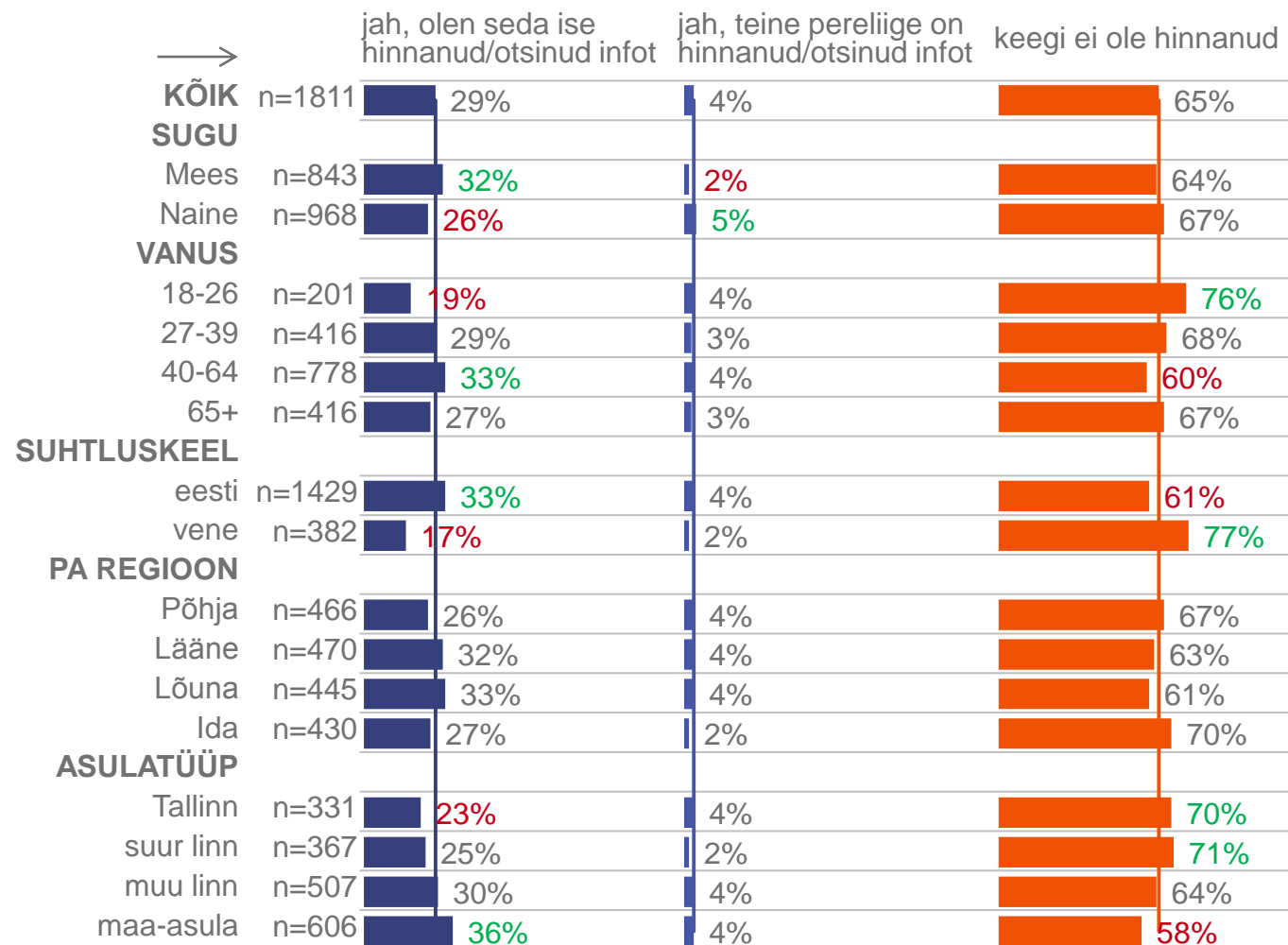
29% on hinnanud, kui relevantseid on hädaolukorrad enda kodu seisukohalt

Kodu puudutavate hädaolukordade hindamine: sihtrühmades

Reaprosent vastavast sihtrühmast

Kas olete viimase 2 aasta jooksul hinnanud, kas ja millised hädaolukorrad võivad puudutada ka Teie kodu?

X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem tulemus
 X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt madalam tulemus

Senised tegevused pere iseseisva toimetuleku võime suurendamiseks

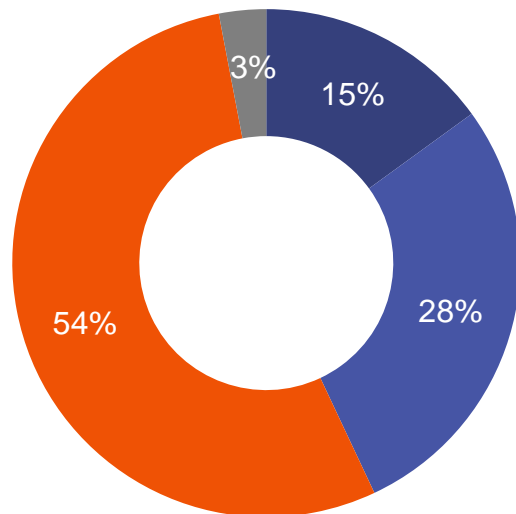
% kõikidest vastajatest, n=1811

15% on põhjalikult selgitanud alternatiivse elukoha võimalusi, 10% suurendanud oma oskusi ja 3% arutanud koostöövõimalusi naabritega

Mida järgnevast olete viimase 2 aasta jooksul teinud pere iseseisva toimetuleku võime suurendamiseks võimalikus hädaolukorras? Kas...

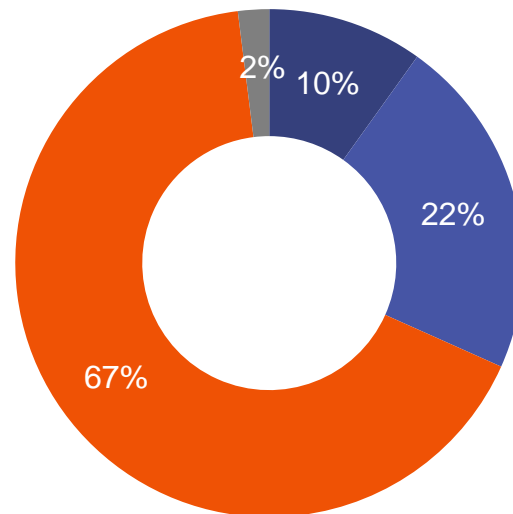
...olete selgitanud oma võimalusi elada vähemalt 7 päeva mõnes teises Eesti piirkonnas?

- Jah, põhjalikult
- Jah, veidi
- Ei ole
- Raske öelda

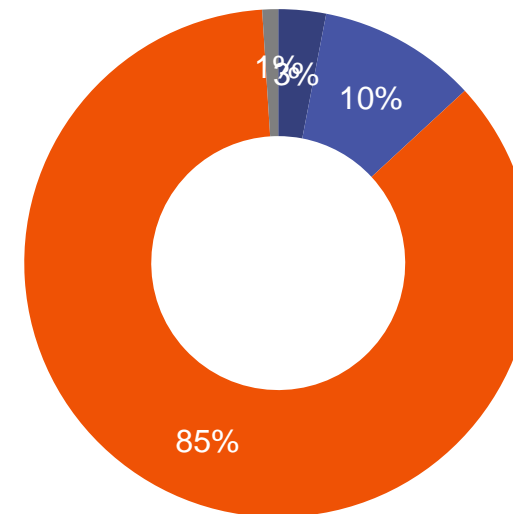
...olete tutvunud hädaolukorra käitumisjuhendiga ja/või osalenud õppustel?

- Jah, põhjalikult
- Jah, veidi
- Ei ole
- Raske öelda

...olete rääkinud lähipiirkonna inimestega koostööst hädaolukorras, nt ühistest varudest, vahenditest või olulistest oskustest?

- Jah, põhjalikult
- Jah, veidi
- Ei ole
- Raske öelda

Senised tegevused pere toimetuleku võime suurendamiseks: sihtrühmades

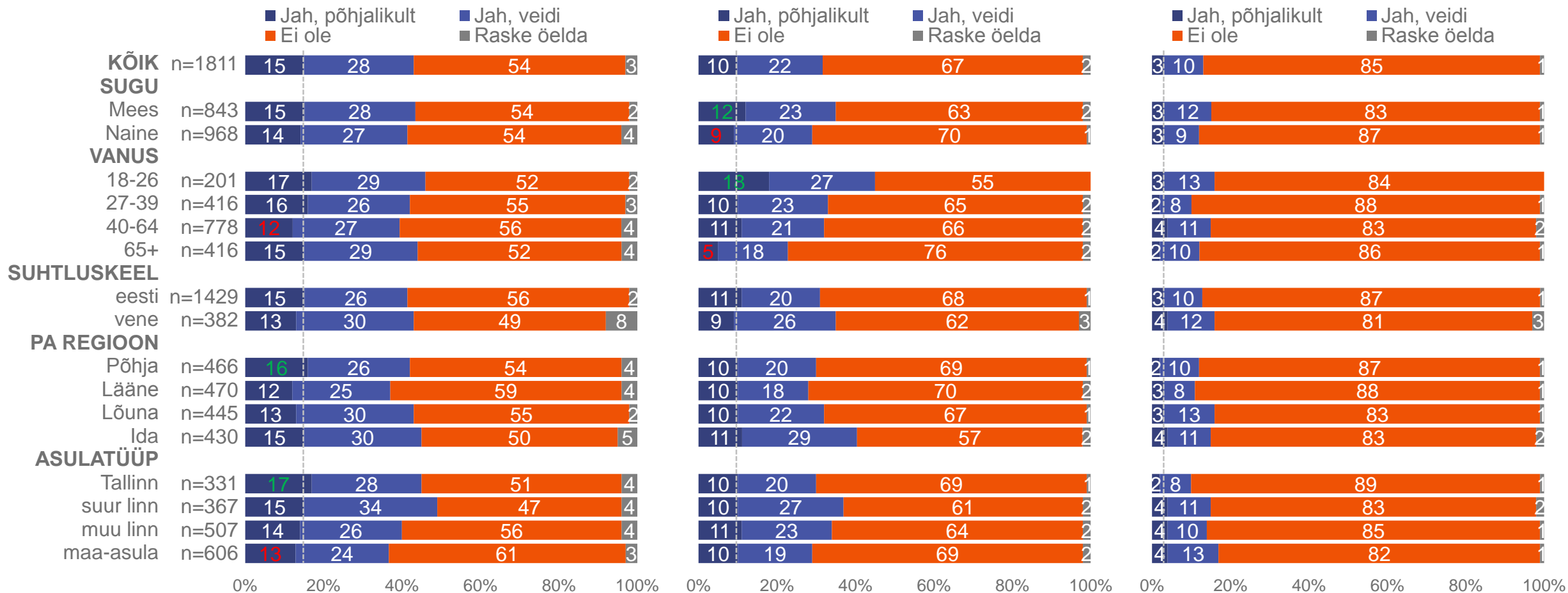
% vastajatest sihtrühmas

Mida järgnevalt olete viimase 2 aasta jooksul teinud pere iseseisva toimetuleku võime suurendamiseks võimalikus hädaolukorras? Kas...

...olete selgitanud oma võimalusi elada vähemalt 7 päeva mõnes teises Eesti piirkonnas?

...olete tutvunud hädaolukorra käitumisjuhendiga ja/või osalenud õppustel?

...olete rääkinud lähipiirkonna inimestega koostööst hädaolukorras, nt ühistest varudest, vahenditest või olulistest oskustest?

X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem tulemus

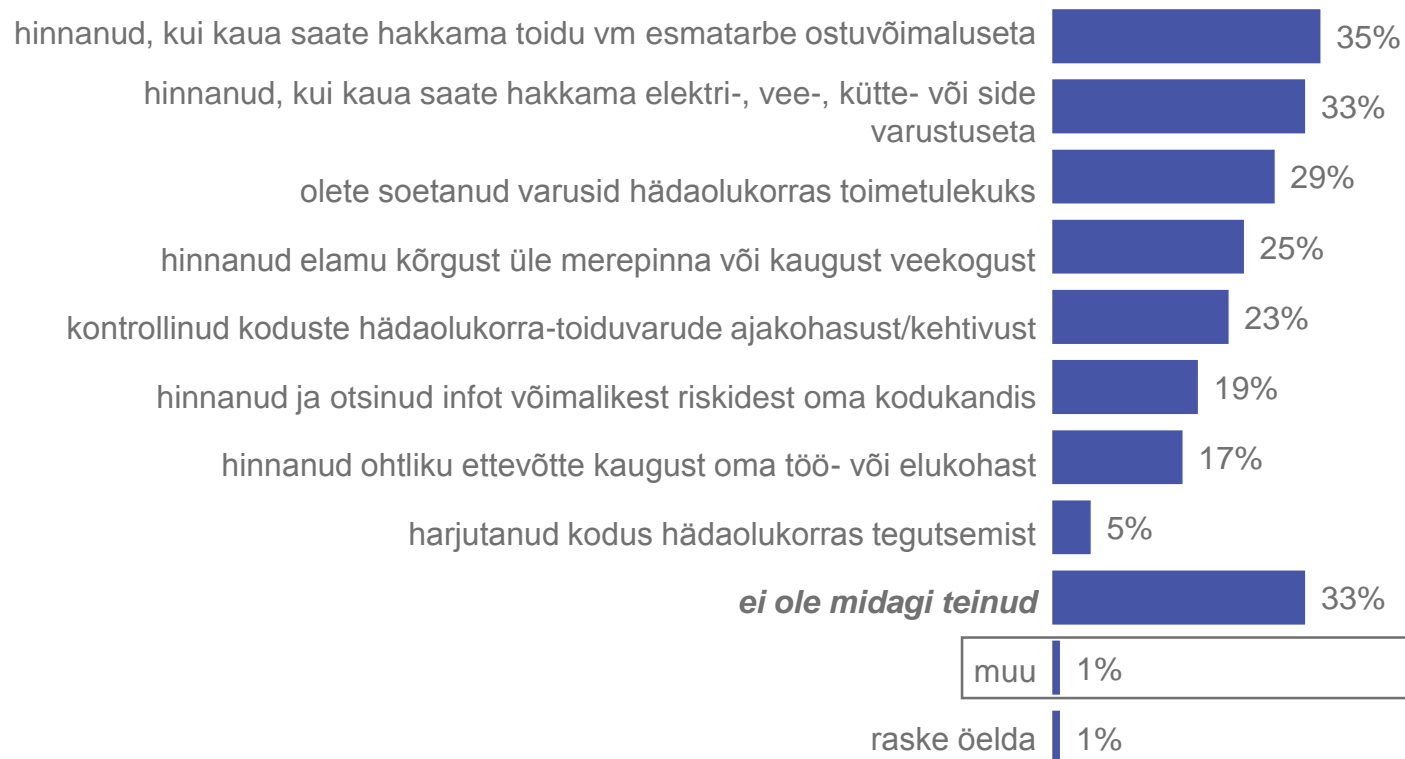
X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt madalam tulemus

Erinevused näidatud ainult „Jah, põhjalikult“ vastusevariandi puhul.

Muud tegevused pere iseseisva toimetuleku võime suurendamiseks

% kõikidest vastajatest, n=1811

Kas Teie või teised pereliikmed on teinud veel midagi hädaolukorras toimetuleku kindlustamiseks?

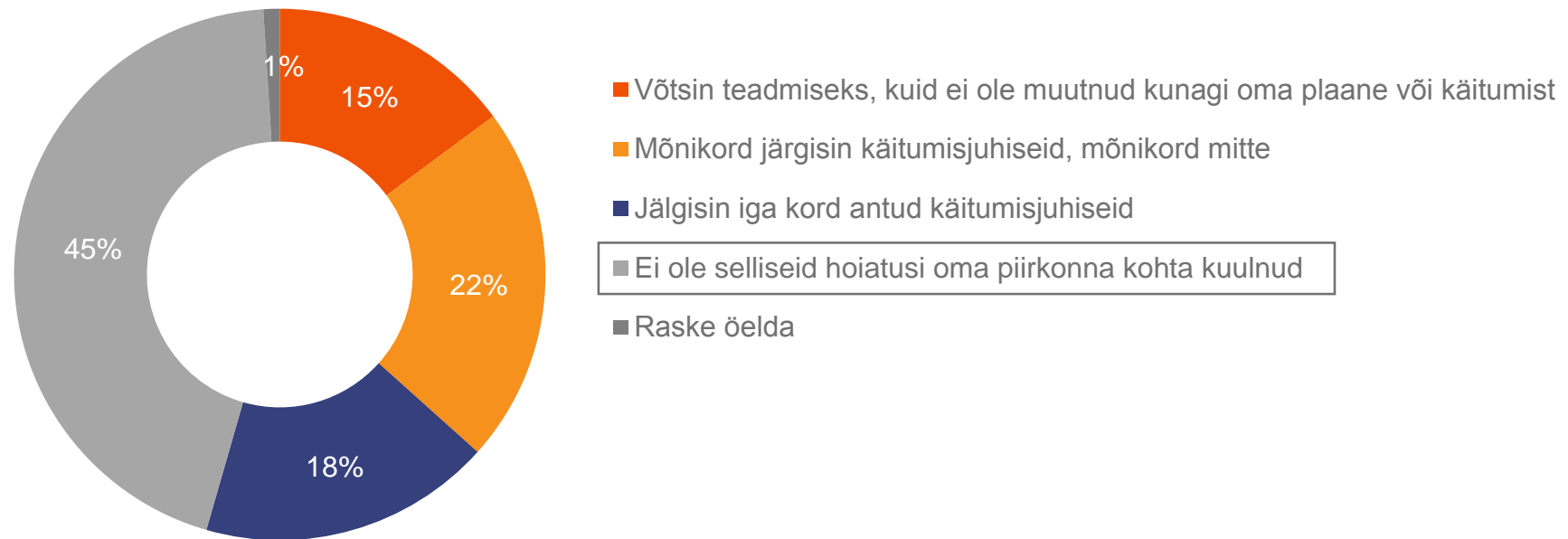
„Muu“ alla on koondatud näiteks järgmist tüüpi kirjeldused ja hinnangud:

- *Esmaabikapp ja need vahendid olemas.*
- *Lapsed on käinud hädaabi koolitusel*
- *Maal elades ei ole probleem 7 päeva vastu pidada*
- *Linnakorteris on raske midagi varuda*
- *Püüame hoida autol bensiinipaagi täis*

Käitumine erakordseid ilmastikuolusid puudutavate hoiatuste korral

% kõikidest vastajatest, n=1811

Mõeldes veel viimasele kahele aastale- kuidas Te olete toiminud, kuuldes meediast Teie piirkonnale erakordsete ilmastikuolude tõttu antud hoiatust või käitumisjuhiseid?

32% hoiatusi kuulnutest on alati jälginud antud käitumisjuhiseid

Käitumine erakordseid ilmastikuolusid puudutavate hoiatuste korral

% nendest, kes on hoiatusi kuulnud, n=1004

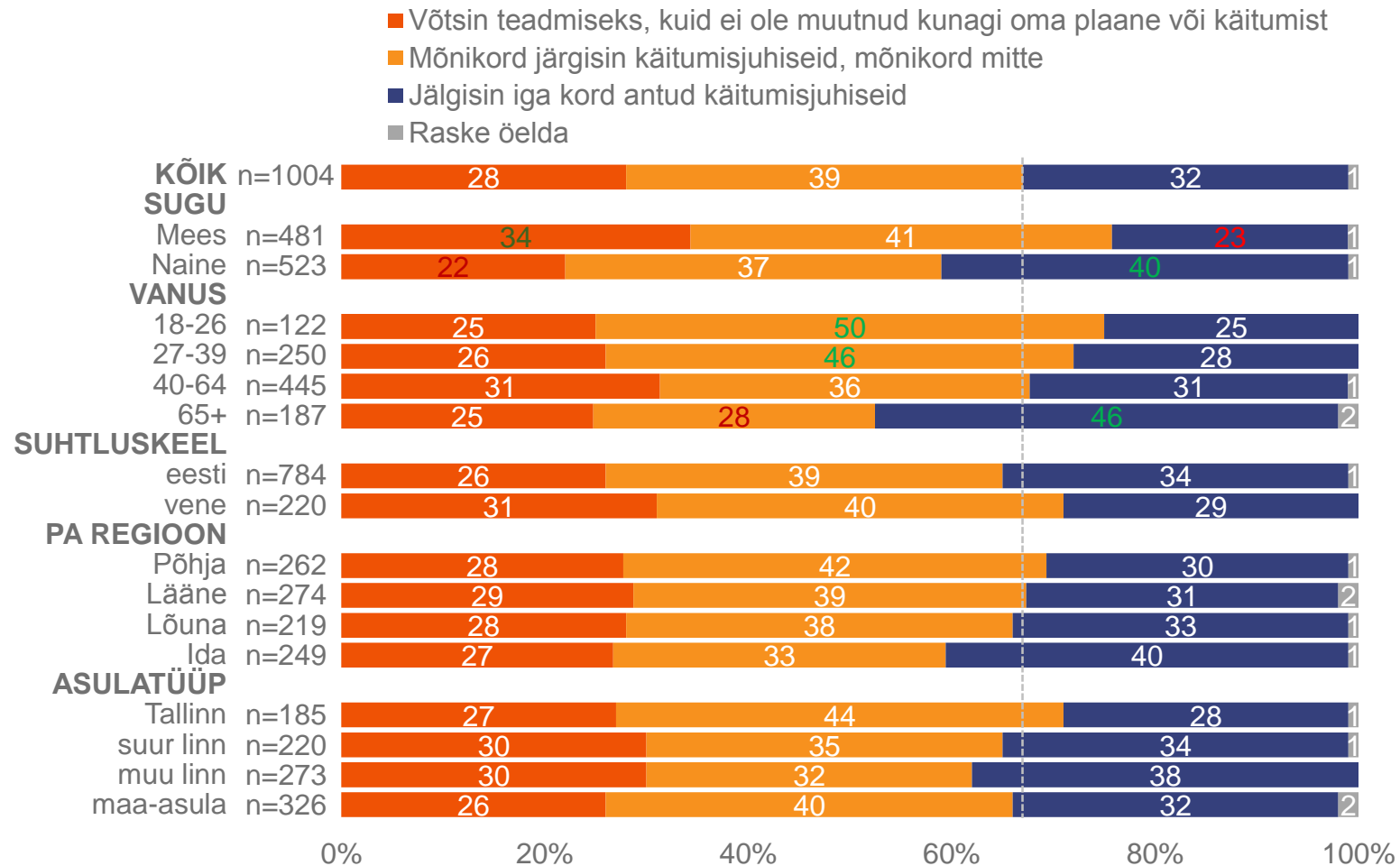
Mõeldes veel viimasele kahele aastale- kuidas Te olete toiminud, kuulates meediast Teie piirkonnale erakordsete ilmastikuolude tõttu antud hoiatust või käitumisjuhiseid?

Käitumine erakordseid ilmastikuolusid puudutavate hoiatuste korral: sihtrühmades

% vastajatest sihtrühmas, kes on hoiatusi kuulnud

Mõeldes veel viimasele kahele aastale- kuidas Te olete toiminud, kuuldes meediast Teie piirkonnale erakordsete ilmastikuolude tõttu antud hoiatust või käitumisjuhiseid?

X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem tulemus

X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt madalam tulemus

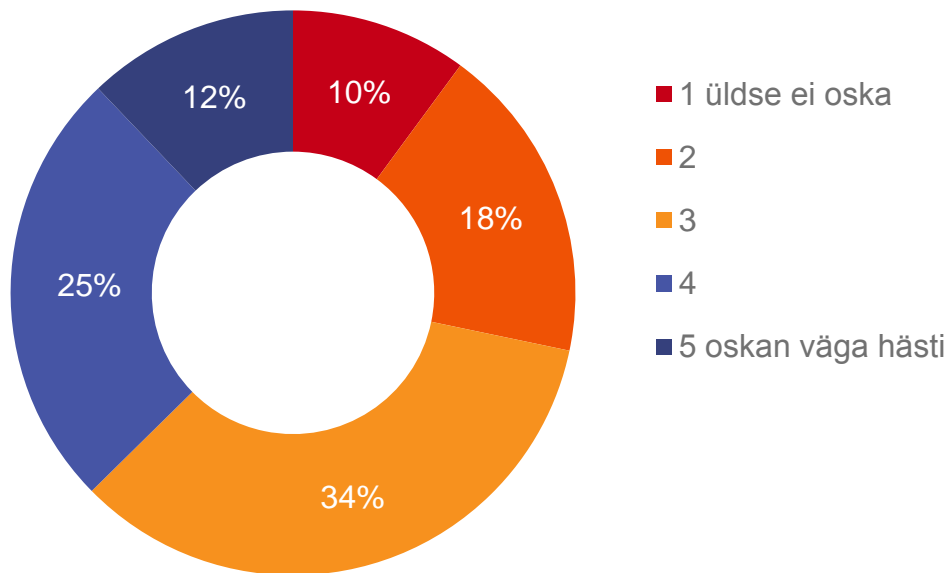
Hinnang esmaabi andmise oskustele

% kõikidest vastajatest, n=1811

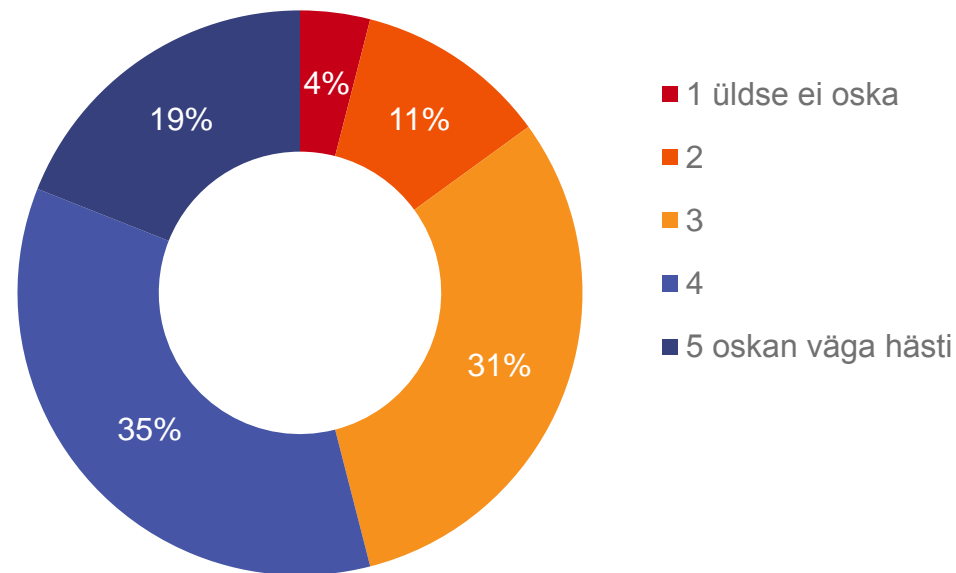
33% vastajatest oskavad anda esmaabi piisavalt heal tasemel*

Palun hinnake oma esmaabi andmise oskusi 5-palli süsteemis nii, et 1= üldse ei oska ja 5=oskan väga hästi.

Elustamisoskus, so. hingamise ja pulsi kontroll, hingamisteede avamine ning kaudne südamemassaaž.

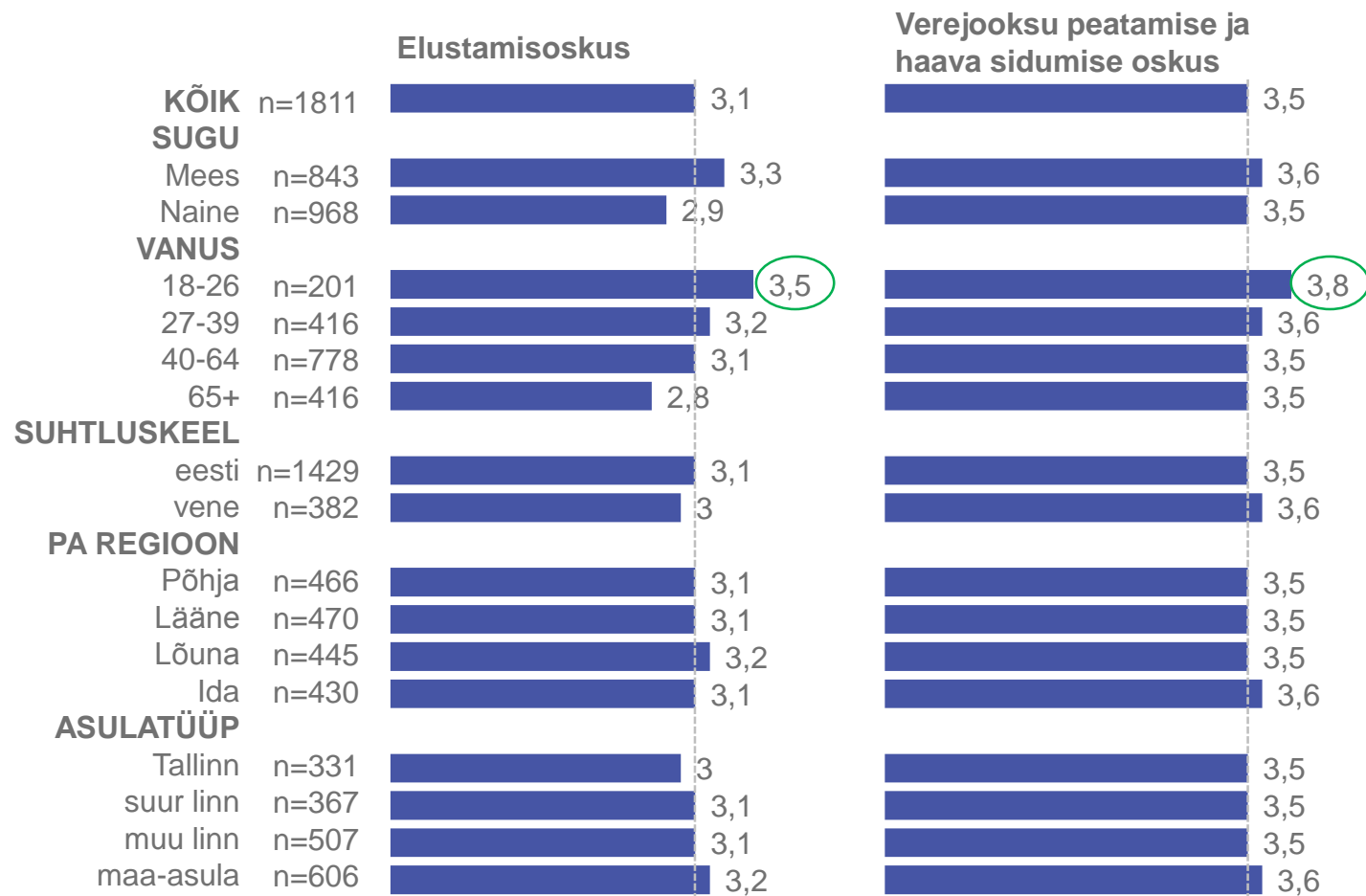
Verejooksu peatamise ja haava sidumise oskus

Hinnang esmaabi andmise oskustele: sihtrühmades

Keskmine hinnang sihtrühma vastajate hulgas

Palun hinnake oma esmaabi andmise oskusi 5-palli süsteemis nii, et 1= üldse ei oska ja 5=oskan väga hästi.

Kokkuvõte: TEGEVUSED JA OSKUSED (1)

- Rääkides tõsisematest hädaolukordadest, siis vaid **veidi enam kui veerand elanikkonnast (29%) on hinnanud, kas ja millised hädaolukorrad võivad neid ja nende kodu varitseda**. Seega võib arvata, et hädaolukordade tekkimist väga tõenäoliseks ei peeta ja sellele teemale eriti sageli ja väga konkreetset ei mõelda ning infot ei otsita.
 - Teistest madalam on hädaolukordade potentsiaali hinnanute osakaal noorte (18-26a) hulgas, vene keelt kõnelevate vastajate hulgas ning suuremates linnades. Tõenäoliselt on suuremate linnade elanikud kindlamad, et kui midagi juhtub, siis igasugune abi on lähedal (nii riigi kui naabrite abi).
 - Nende hulgas, kes usuvad, et nende elukohas võib kindlasti juhtuda mõni erakorraline sündmus, mis jätab kodu muust maailmast äralõigatuks, on võimalikele stsenaariumitele mõelnud tervelt 45% (samas nende hulgas, kes seda kindlasti ei usu, on võimalikele konkreetsetele ohtudele mõelnud vaid 18%). Seega, mida suurem on kartus, seda aktuaalsem see teema on.
- **Kartus võimalike hädaolukordade ees ei ole kõrge, seetõttu ei mõelda eriti ka sellele, mida peaks tegema hädaolukorras pere iseseisva toimetulekuvõime suurendamiseks.**
 - Need, kes on mõelnud, on enamasti piirdunud sellega, et on selgitanud välja, kuhu minna, kui tekiks vajadus kodust lahkuda (põhjalikult on sellele mõelnud 15% elanikest, üldse ei ole mõelnud enam kui pooled).
 - Iga kümnes elanik on olulisel määral parandanud enda teadlikkust teemast (viies end kurssi sellega, kuidas hädaolukorras käituda või osalenud vastavatel õppustel). Veidi kõrgem on see osakaal noorte seas ning meeste hulgas, kuid ka nendes sihtrühmades jääb osakaal alla viiendiku.
 - Kuigi elanikud on valmis hädaolukorras naabrite ja lähedastega koostööd tegema ja oma teadmisi ning varusid jagama, on vaid 3% elanikkonnast realselt ka põhjalikult arutanud naabritega koostöövõimalusi võimalikes hädaolukordades.
 - 39% vastajatest ei ole viimase kahe aasta jooksul teinud ühti nimetatud kolmest tegevusest (ei põhjalikult ega vähesel määral). Suurem on see osakaal loomulikult nende hulgas, kes ei näe, et neid hädaolukord ähvardaks. Kuid ka nende hulgas, kes usuvad võimaliku erakorralise sündmuse toimumisse, on see osakaal 22%.
- Muud tegevused, mis suurendavad pere iseseisvat toimetulekut, on puudutanud peamiselt konkreetseid vahendeid ja varusid (on hinnanud, kui kaua saaks pere hakkama toidu vm esmatarbe ostuvõimaluseta, elektri-, vee-, kütte- või sidevarustusega; soetanud varusid; kontrollinud varude kehtivusaega).

Kokkuvõte: TEGEVUSED JA OSKUSED (2)

- Hädaolukorraks valmisolekut näitab muuhulgas ka see, milline on vastaja suhtumine antavatesse hoiatustesse hädaolukordade puhul ning millised on vastaja esmaabi andmise oskused. Ka need näitajad vajavad veel oluliselt parandamist – mõlema puhul tulemus vaid rahuldav.
 - **Suhtumine erakordsete ilmastikuolude puhul antavatesse hoiatustesse ja käitumisjuhenditesse on üsna ükskõikne - hoiatusi on kuulanud ja käitumisjuhiseid järginud vaid kolmandik** nendest, kes vastavaid hoiatusi on tähele pannud. Valikuliselt on toiminud 39% vastanutest ja oma plaane ega käitumist ei ole hoolimata hoiatustest muutnud 28% elanikkonnast. Seejuures on meeste käitumine selgelt riskantsem naiste omast. Nooremates vanusegruppides (18-39a) on rohkem neid, kes mõnikord jälgivad antud käitumisjuhiseid ja mõnikord mitte; vanemad inimesed on aga alalhoidlikumad.
 - **Vajalikul tasemel oskab esmaabi anda ca kolmandik elanikkonnast** (nende endi hinnangu järgi). Kindlamini tuntakse ennast verejooksu peatamise ja haava sidumise osas (54% oskab seda hindadele 4-5); elustamisoskus on keerulisem (37% oskab hindadele 4-5).
 - Kindlamini tunnevad end esmaabi andmisel nooremad vastajad (18-26 aastased), kes tõenäolisemalt on saanud ka vastavaid koolitusi ja koolitustest ei ole möödunud eriti palju aega (õpitu värskelt meeles). Lisaks sellele hindavad mehed enda oskusi mõnevõrra kõrgemalt kui naised.

7

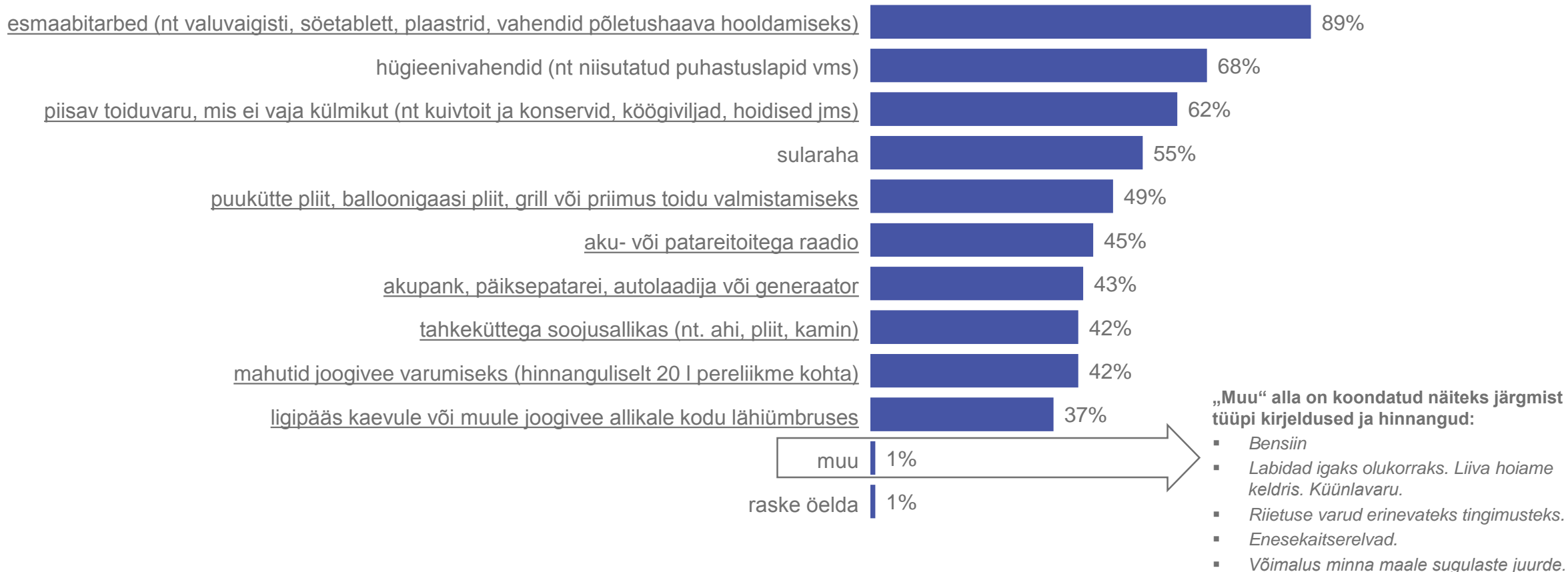
Valmisolek

Kodus olemasolevad vahendid ja varud

% kõikidest leibkondadest, n=1811

10% peredest on olemas
KÕIK olulisemad
toimetulekuks vajaminevad
varud

Mõeldes oma peamisele elukohale - millised vahendid ja varud on Teil täna kodus olemas, et iseseisvalt 7 päeva hakkama saada?

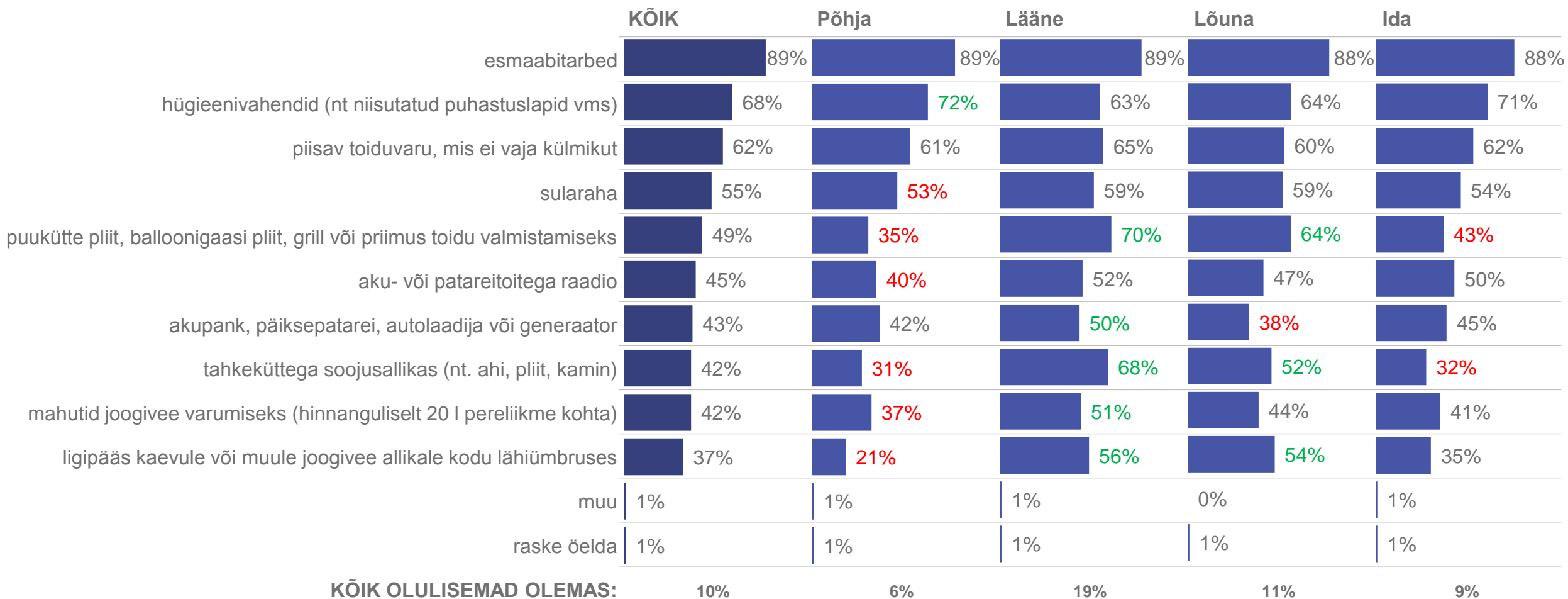

*kõige olulisemad, mis tagavad iseseisva toimetuleku, on alla joonitud

Kodus olemasolevad vahendid ja varud: PA regioonides

% leibkondadest sihtrühmades

Mõeldes oma peamisele elukohale - millised vahendid ja varud on Teil täna kodus olemas, et iseseisvalt 7 päeva hakkama saada?

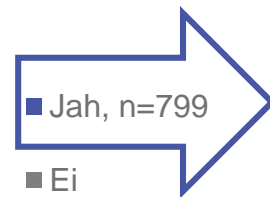
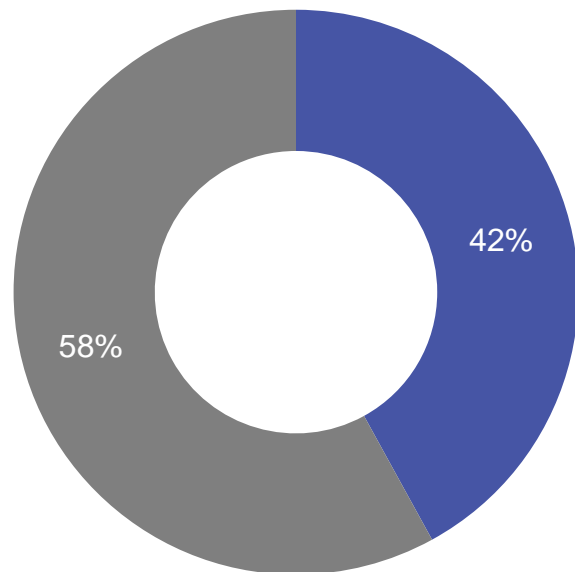
X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem tulemus

X% - valimi keskmisest statistiliselt oluliselt madalam tulemus

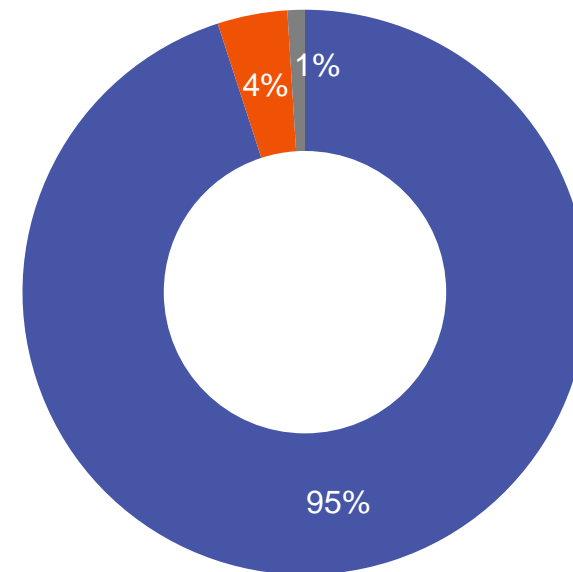
Vajalike ravimivarude olemasolu

% kõikidest leibkondadest, n=1811

Kas Teie peres on inimesi (Teie kaasaarvatud), kes mõne kroonilise haiguse (nt diabeet, astma vms) tõttu peavad pidevalt ravimeid tarvitama?

Kas neile pereliikmetele vajalikest ravimitest on kodus alati olemas vähemalt 7 päevane varu?

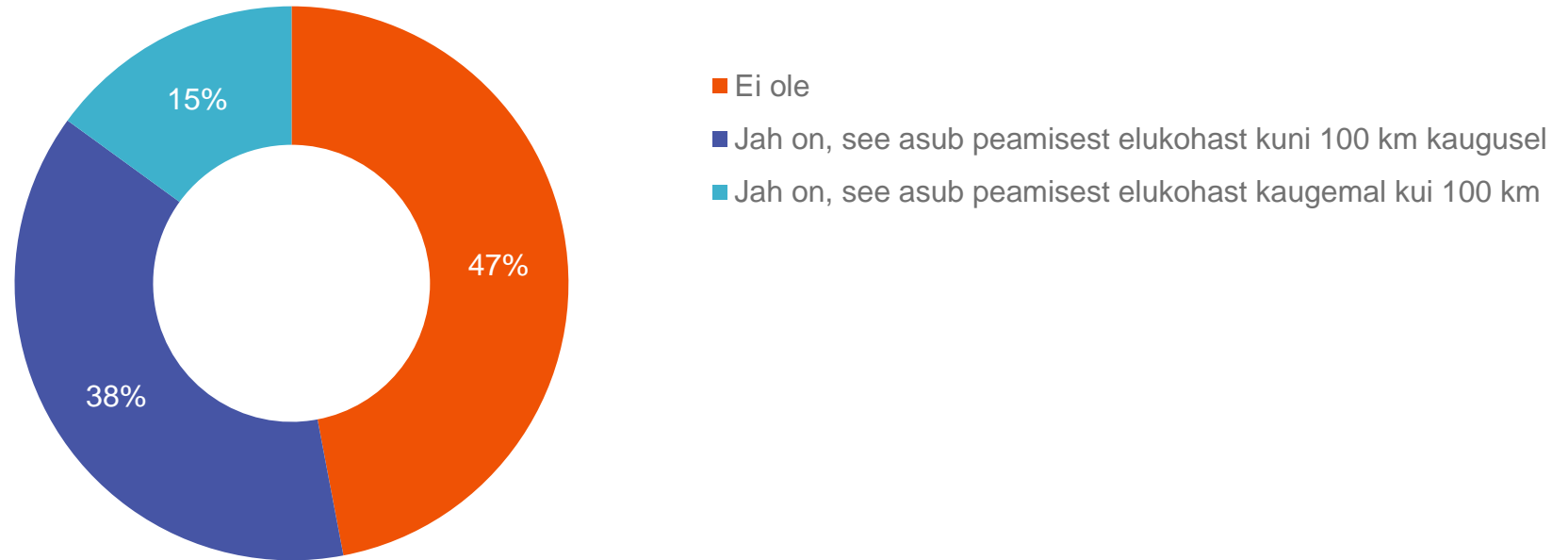

- Jah
- Ei
- Raske öelda

Teise eluaseme või suvekodu olemasolu

% kõikidest leibkondadest, n=1811

Kas Teie perel on teine eluase või suvekodu, kus on võimalik ka talvel elada?

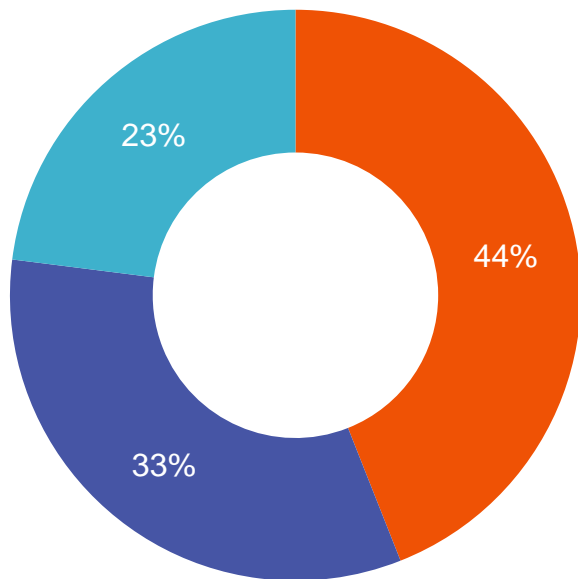
Teise eluaseme või suvekodu olemasolu: PA regioonides

% kõikidest leibkondadest regioonis

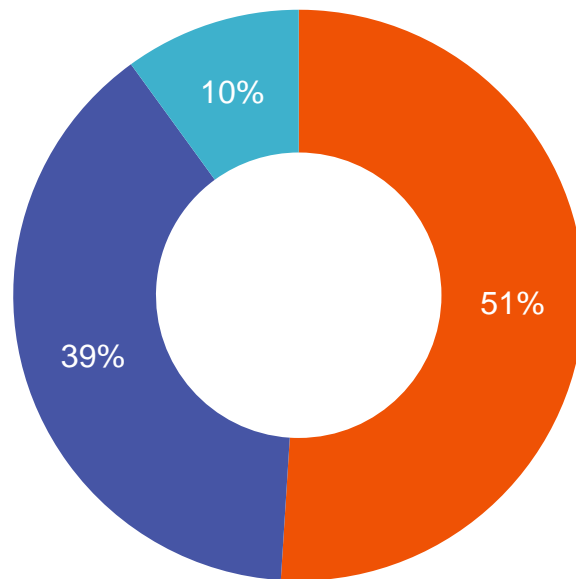
Kas Teie perel on teine eluase või suvekodu, kus on võimalik ka talvel elada?

- Ei ole
- Jah on, see asub peamisest elukohast kuni 100 km kaugusel
- Jah on, see asub peamisest elukohast kaugemal kui 100 km

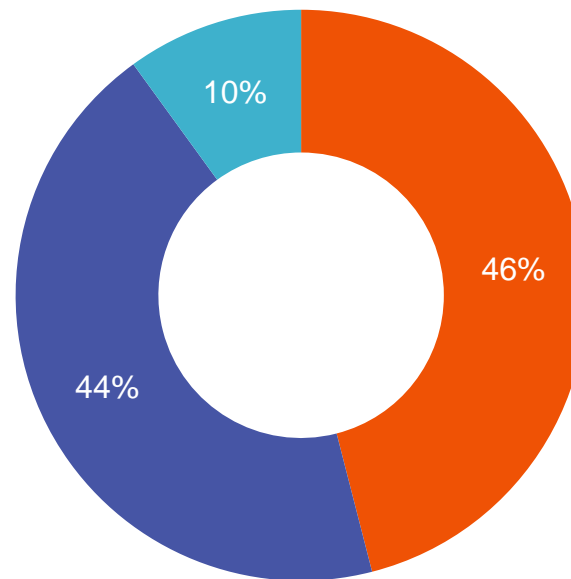
Põhja

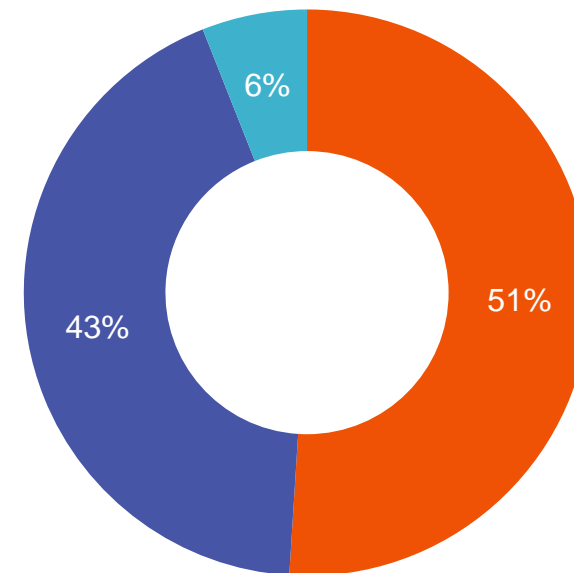
Lääne

Lõuna

Ida

Kokkuvõte: VALMISOLEK (1)

- Päästeamet on töötanud välja nimekirja olulisematest vahenditest ja varudest, mis võiks peredel kodus olemas olla, et hädaolukorras iseseisvalt toime tulla. Sellesse kuulub 7 nimetust. **Eesti perede varustatus kõikide vajalike varude ja vahenditega on hetkel veel üsna puudulik - vaid igas kümnendas leibkonnas on olemas kõik olulisemad vajaminevad varud.** Ühelt poolt on selle põhjuseks arvatavasti see, et võimalikke hädaolukordi ei peeta kuigi tõenäolisteks; teisalt võib probleem olla ka madalas teadlikkuses (mida on vajalik omada). Ühe põhjusena, miks varusid ei ole, võis vastajate vabade kommentaaridest välja lugeda ka selle, et puudub hoiustamiskoht, kus vajalikke vahendeid ja varusid hoida.
- **Kõige paremini on pered varustatud esmaabitarvetega** – need on olemas üheksal perel kümnest. Ka hoolitsetakse hästi selle eest, et pereliikmete krooniliste haiguste puhul oleks olemas piisav varu ravimitest, mida peab regulaarselt tarbima (95% peredest omavad vähemalt 7-päevast varu).
- **Piisavat toiduvaru omab veidi vähem kui 2/3 peredest.** Toiduvarusid on varunud rohkem vanemaealised inimesed (sh. pensionäriperekonnad 70%) ja maapiirkondade pered (68%), kelle jaoks ostukohad asuvad kaugemal ja kelle jaoks on sagedasem kaupluste külastamine probleemiks. Teistest mõnevõrra enam on toiduvarusid eramajades elavatel peredel (69%), vähem aga suurtes kortermajades elavatel leibkondadel (57%).
- **Väga suured erinevused on perede joogiveega varustatuses (varustamisvõimalustes).** Mahutid joogivee varumiseks oleks olemas 42% peredest, ligipääsu kaevule või muule joogivee allikale omab 37% peredest (58% peredest omab kas üht või teist; seega enam kui kolmandik peredest jääks hädaolukorras hätta). Kõige parem on olukord Lääne ja Lõuna regioonides, kus kaevule ligipääs on olemas enam kui pooltel peredest. Lääne regioonis on olemas kas ligipääs kaevule või joogivee varundamise võimalus 76% peredest, Lõuna regioonis 68%-l. Keerulisem on olukord Põhja ja Ida piirkondades, kus on palju suuri linnu. Kaevule pääseb Põhja regioonis ligi vaid iga viies ja Ida regioonis iga kolmas pere. Ligipääs kaevule või joogivee varundamise võimalus on kokku olemas 46% peredest Põhja regioonis ja 57% peredest Ida regioonis. Loomulikult on olukord parem maapiirkondades, kus nt kaevule pääseb ligi tervelt 67% peredest (Tallinnas vaid 13% ja teistes suurtes linnades 23%).
- **Ka alternatiivsetes küttevõimalustes ja toidutegemise võimalustes on piirkonniti ja asulatüübiti suured erinevused.** Parema olukorda taas Lääne ja Lõuna regioonides. Kui alternatiivne võimalus toidu valmistamiseks (puuküttega pliit, balloonigaasi pliit, grill, priimus) on üldiselt olemas ligi pooltel peredest, siis Lääne ja Lõuna regioonides (rohkem eramaju, maa-asulaid) on see osakaal vastavalt 70% ja 64%. Tahkeküttega soojusallikas (ahi, pliit, kamin) on olemas kokku 42% peredest (Lääne regioonis 68%, Lõuna regioonis 52%).
 - Keerulisem on taas Põhja ja Ida regiooni elanikel, kus toiduvalmistamise võimalus (mis ei sõltu elektrist) on olemas vaid vastavalt 35% ja 43% peredest. Tahkeküttega soojusallikat on võimalik kasutada vaid vähem kui kolmandikul peredest Põhja ja Ida regioonides.
 - Eramajas (sh eramus, talus) elavatest peredest on tahkeküttega soojusallikas olemas 85%-l, levinud on nt kamin ka paarismajade ja ridaelamutes (72%).

Kokkuvõte: VALMISOLEK (2)

- **Alternatiivne energiaallikas (akupank, päikeseplatari, autolaadija, generaator) on olemas 43% peredest.** Teistest enam on neid välja toonud eesti keelt rääkivad inimesed, mehed, nooremad vastajad (kuni 39-aastased), suurema sissetulekuga pered, lastega pered ja pered, kus kõik täiskasvanud on tööealised.
- **Aku- või platariitega raadio on olemas veidi vähem kui pooltel peredest (45%).** Teistest enam omavad sellist raadiot maapiirkondades elavad pered.
- **Kuigi sularaha ei ole oluliste vahendite nimekirjas, omavad piisavalt sularaha kodus enam kui pooled peredest (55%).** Sularaha selleks, et vähemalt nädal aega toime tulla, omavad kodus teistest enam nii noored (kuni 24-a) kui vanemaelised (65+ vanuses, pensionärid, pensionäripered), samuti maa-asulates elavad inimesed.
- **Kokkuvõttes võib öelda, et kõige paremini on hädaolukordades iseseisvaks toimetulekuks valmis Lääne piirkonna elanikud, kus peaaegu igal viiendal perel (19%) on olemas kõik vajalik:**
 - toiduvarud,
 - võimalus varuda või koheselt hankida vett,
 - vajalike ravimite piisava varu (sh krooniliste haigete puhul),
 - tsentraalsest küttelahendustest sõltumatud võimalused kodu kütmiseks,
 - alternatiivne võimalus tsentraalsel energiavarustusel põhinevale toiduvalmistamisele,
 - vooluvõrgust sõltumatu telefoni laadimise võimalus
 - platari- / akutoitega raadio (info saamiseks)
- **Kõige madalam on valmisolek Põhja regioonis, kus kõik vajalik on olemas vaid 6% peredest.**

8

Elanikkonna tüpologia: kodu hädaolukorraks valmisolek

Klasteranalüüsi alusküsimused:

teadmised, uskumused, tegevused ja varustatus hädaolukorras

▪ TEADMISED

- Teadmised võimalikest hädaolukorra põhjustajatest piirkonnas (Q4)
- Teadmised elanikkonna hädaolukorras teavitamise viisidest (Q6)
- Teadmised hädaolukordadest, mis eeldavad siseruumidesse jäämist (Q8)
- Teadmised esmatähtsatest tegevustest hädaolukorras (Q9)
- Teadmised esmatähtsatest vahenditest ja varudest kodu iseseisva toimetuleku kindlustamiseks hädaolukorras (Q21)

▪ USKUMUSED

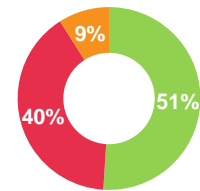
- Usk hädaolukorra tekkimise võimalikkusesse kodukohas (Q3)
- Usk kogukonnaga koostöö vajalikkusesse (Q10)
- Usk enda aktiivsesse tegutsemisse hädaolukorras (Q12)
- Usk riigi võimekusse juhtida/ tagada hädaolukorra lahendamine (Q13)
- Usk iseseisvasse toimetulekusse (Q22)

▪ TEGEVUSED

- Piirkonna üldiste riskide hindamine oma kodu perspektiivist (Q5)
- Esmaabi andmise oskused (Q14, Q15)
- Võimaluse omamine kodust lahkumiseks (teise/ ohutusse peatuskohta) (Q16)
- Teadmiste ja oskuste omandamine hädaolukorras toimetulekuks (Q17)
- Lähinaabritega kontakteerumine tagamaks koostööd hädaolukorras (Q18)
- Muud tegevused hädaolukorras toimetuleku kindlustamiseks (Q19)
- Hoiatuste ja käitumisjuhiste järgmine (Q20)

▪ VARUSTATUS

- Vajalike varude olemasolu kodu iseseisvaks toimetulekuks 7 päeva jooksul (Q23, Q25)

Elanikkonna tüpoloogia kokkuvõte

	1 „Toimetulijad“	2 „Madala valmisolekuga“	3 „Hättajääd“
%	51%	40%	9%
SISU	<p>Mõtlevad hädaolukordadesse sattumisele teistest sagedamini ning usuvad teistest enam, et ka nende kodukohas võib midagi juhtuda, mis hädaolukorra võiks põhjustada. Sellega seoses otsivad ise aktiivsemalt infot ja hindavad kodu riskitaset. Samas usuvad enda iseseisvasse toimetulekusse.</p> <p>Võrreldes teiste elanikkonnagruppidega kõige teadlikumad (tõenäolised hädaolukorrad, esmatähtsad vahendid, olulised tegevused hädaolukorras, teavitamisviisid). Teadlikkuse indeksinäitajad jäävad vahemikku 20-60%*.</p> <p>On end keskmisest paremini hädaolukordadeks ette valmistanud - enam on neid, kes on tutvunud käitumisjuhustega või osalenud õppustel, rääkinud sel teemal lähinaabritega, on valmis tegema koostööd, võtavad tõsiselt ametlikke ohuteateid, on selgitanud võimalusi elada ajutiselt mujal, oskavad anda esmaabi.</p> <p>Enamik hädaolukorras iseseisvaks toimetulekuks vajaminevaid vahendeid ja varusid on olemas (erinevaid varusid omajate osakaalud jäävad vahemikku 60-80%**).</p>	<p>Keskmisest enam on neid, kes ei ole mõelnud hädaolukorda sattumisele ja sellele, et ka nendega võiks midagi juhtuda. Seetõttu on vähem ka selle teema kohta infot otsinud.</p> <p>Samas usuvad, et pigem tulevad ka ise toime, kui piisavad vahendid ja varud on olemas.</p> <p>Teadlikkus üldiselt madal. Teadlikkuse indeksinäitajad jäävad vahemikku 5-30%*.</p> <p>Kuna ohtu ei tajuta, siis ei ole end ka hädaolukordadeks eriti põhjalikult ette valmistanud – erinevalt segmendist nr 1 on oluliselt enam neid, kes ei ole tutvunud käitumisjuhustega ega osalenud õppustel, ei ole rääkinud sel teemal lähinaabritega, ei ole valmis tegema koostööd, ei ole kuulnud hoiatusi või kui on kuulnud, siis pigem ei järgi saadud juhiseid, ei ole selgitanud võimalusi elada ajutiselt mujal (teine eluase enamasti puudub), esmaabi andmise oskused pigem puudulikud.</p> <p>Hädaolukorras vajalikke vahendeid ja varusid on, aga mitte piisavalt (tõenäoliselt puudub koht nende hoiustamiseks) (erinevaid varusid omajate osakaalud jäävad vahemikku 35-50%**).</p>	<p>Keskmisest enam on neid, kes ei ole eriti mõelnud hädaolukorda sattumisele ja kes pigem ei usu, et midagi sellist võiks juhtuda.</p> <p>Erinevalt teistest segmentidest on enam neid, kes arvavad, et ei tule hädaolukorras iseseisvalt toime. Usuvad teistest vähem ka riigi valmisolekusse vajadusel abi osutada.</p> <p>Teadlikkus üldiselt väga madal. Teadlikkuse indeksinäitajad jäävad vahemikku 2-7%.</p> <p>Hädaolukordadeks ei ole end väga põhjalikult ja teadlikult ette valmistanud, kuid on siiski rääkinud neil teemadel lähinaabritega, hinnanud oma võimalusi ajutiselt mujal elamiseks. Oskused esmaabi osutamiseks pigem puudulikud.</p> <p>Hädaolukorras vajalikke vahendeid ja varusid omavad oluliselt vähem kui teised segmendid (erinevaid varusid omajate osakaalud jäävad vahemikku 15-35%**).</p>
TAUST	<p>Keskmisest enam on selles segmendis eesti keelt kõnelevaid, maapiirkondade elanikke, eramus/ oma majas elavaid inimesi.</p>	<p>Keskmisest enam on selles segmendis vene keelt kõnelevaid elanikke, tallinlasi, suurtes kortermajades elavaid inimesi.</p>	<p>Keskmisest enam on selles segmendis vanemaealisi ja pensionäre, madalama sissetulekuga elanikke; keskmisest vähem kõrgharidusega elanikke. Peamiselt elavad kortermajades.</p>

*jättes kõrvale teadlikkusehädaolukordadest, mis nõuavad siseruumidesse jäämist- see on kõikides segmentides madal

**jättes kõrvale toiduvahendid ja ravimid, mille omajate osakaal on suhteliselt kõrge kõikides segmentides

9

Kodu hädaolukorraks valmisoleku indeks 2017

Indeksite arvutamise eesmärk ja loogika

- Kodu hädaolukorraks valmisoleku indeks sarnaneb oma olemuselt Päästeameti poolt kasutatud tule- ja veeohutuse teadlikkuse indeksitele.

INDEKSI EESMÄRK

- Indeksite arvutamise loogika väljatöötamisel ja sisendnäitajate valikul on lähtunud **eesmärgist** suurendada uuringu ja indeksi arvutamise meetodika reliaablust ja valiidsust, sh:
 - kaasata indeksi alusküsimustesse teemad ja näitajad, mis on Päästeameti ennetustöö tulemuslikkuse seire seisukohalt olulised ning otseselt või kaudselt mõjutatavad Päästeameti tegevustega nii täna kui ka tulevikuperspektiivis;
 - töötada välja andmekogumise instrument ja indeksi arvutamise mudel, mis
 - on piisavalt sensitiivne mõõtmaks kodu hädaolukorraks valmisolekuga seotud teadmistes, uskumustes ja käitumises toimuvaid muutusi elanikkonna hulgas ning
 - ennetab/tasandab nn küsitleja vea mõju tulemusele.

INDEKSI LOOGIKA

- Iga mõõdetava näitaja puhul on määratud tema eesmärkväärtus ja kaal indeksi kujunemisel → välja töötatud koostöös Päästeameti ja Päästeameti konsultandi Esta Kaaluga Tallinna Ülikoolist.
- Indeksite arvutamise **sisendnäitajad** on toodud järgmisel slaidil.
- **Indeksi arvutus:**

$$\text{Indeks} = \frac{\text{Tulemuse \%} \times \text{kaal indeksis}}{\text{Eesmärkväärtuse \%}}$$

Kodu hädaolukorraks valmisoleku indeksi sisendnäitajad

TEADMISED

- **Tean, mis...**
 - ...on riskid minu piirkonnas
 - ...tagab koduse füüsilise valmisoleku
 - ...annab märku hädaolukorrast
 - ...hädaolukorrad eeldavad siseruumi jäämist
 - ...on hädaolukorras esmased tegevused

USKUMUSED JA HOIAKUD

- **Usun...**
 - ...hädaolukorra tekkimise võimalikkusesse kodukohas
 - ...iseseisvasse toimetulekusse (7 päeva vältel)
 - ...kogukonnaga koostöö vajalikkusse
 - ...riigi võimekuse juhtida/tagada hädaolukorra lahendamine
 - ...et oman aktiivset hoiakut tegutsemiseks
 -

TEGEVUSED JA OSKUSED

- Piirkonna üldiste riskide hindamine oma kodu perspektiivist
- Võimaluste hindamine kodust lahkumiseks (teise/ ohutusse peatuskohta)
- Hoiatuste ja käitumisjuhiste järgmine
- Oskuste omandamine hädaolukorras toimetulekuks
- Lähinaabritega kontakteerumine tagamaks koostööd hädaolukorras
- Esmaabi osutamise oskused

KODU VALMISOLEK 7-PÄEVASEKS ISESEISVAKS TOIMETULEKUKS

- **On olemas piisav varu/ võimalus:**
 - Vesi
 - Toit
 - Vajalikud ravimid
 - Küte
 - Toiduvalmistamine
 - Side (välja)
 - Side (sisse)

Kodu hädaolukorraks valmisoleku indeksi arvutamine 2017

SOOVITUD SEISUND	KAAL	INDIKAATOR	Sisendväärtus	INDEKS
TEADMISED. Tean, mis...	20			4
...on riskid minu piirkonnas	4	Teadlik kõikidest (3 või 5) riskidest	14%	0,6
...tagab koduse füüsilise valmisoleku	4	Teadlik kõikidest olulistest vahendidest (8)	42%	1,7
...annab märku hädaolukorrast	4	Teadlik kõikidest olulistest viisidest (4)	13%	0,5
...hädaolukorrad eeldavad siseruumi jäämist	4	Teadlik kõikidest õigetest hädaolukordadest (6)	3%	0,1
...on hädaolukorras esmased tegevused	4	Teadlik kõikidest õigetest tegevustest (7)	25%	1,0
USKUMUSED JA HOIAKUD. Usun...	15			6
...hädaolukorra tekkimise võimalikkusesse kodukohas	3	„Kindlasti või pigem jah“ osakaal	31%	0,9
...iseseisvasse toimetulekusse (7 päeva vältel)	3	„Kindlasti“ osakaal	49%	1,5
...kogukonnaga koostöö vajalikkusse	3	„Kindlasti“ osakaal	58%	1,7
...riigi võimekusse juhtida/tagada hädaolukorra lahendamine	3	„Kindlasti“ osakaal	18%	0,5
...et oman aktiivset hoiakut tegutsemiseks (valmis aitama teisi väljaspool oma lähedasteringi)	3	„Kindlasti“ osakaal	59%	1,8
TEGEVUSED JA OSKUSED	30			6
Piirkonna üldiste riskide hindamine oma kodu perspektiivist	5	„Jah, mina“ osakaal	29%	1,5
Võimaluste hindamine kodust lahkumiseks (teise/ ohutusse peatuskohta)	5	„Jah, põhjalikult“ osakaal	15%	0,8
Hoiatuste ja käitumisjuhiste järgmine	5	„Alati jälginud“ osakaal nendest, kes on hoiatusi kuulnud	32%	1,6
Oskuste omandamine hädaolukorras toimetulekuks	5	„Jah, põhjalikult“ osakaal	10%	0,5
Lähinaabritega kontakteerumine tagamaks koostööd hädaolukorras	5	„Jah, põhjalikult“ osakaal	3%	0,2
Esmaabi osutamise oskused (elustamine, verejooksu peatamine)	5	Osakaal, kes oskavad mõlemat vähemalt hästi (hinnang 4-5)	33%	1,7

Kodu hädaolukorraks valmisoleku indeksi arvutamine 2017

SOOVITUD SEISUND	KAAL	INDIKAATOR	Sisendväärtus	INDEKS
KODU VALMISOLEK 7-päevaseks iseseisvaks toimetulekuks*	35			20
Vesi (võimalus kohe hankida või varuda)	6	Kaev ja/või mahutid „Jah“ osakaal	58%	3,5
Toit (leibkonna liikmete piisav toiduvaru)	6	„Jah“ osakaal	62%	3,7
Ravimid (piisav varu esmaabi ja krooniliste haiguste korral)	5	„Jah“ osakaal	87%	4,4
Küte (tsentraalsest kütelahendusest sõltumatud võimalused kodu kütmiseks külmal ajal)	5	„Jah“ osakaal	42%	2,1
Toiduvalmistamine (alternatiivne võimalus tsentraalsel energiavarustusel põhinevale toiduvalmistamisele)	3	„Jah“ osakaal	49%	1,5
Side - välja (vooluvõrgust sõltumatu telefoni laadimise võimalus)	5	„Jah“ osakaal	43%	2,2
Side – sisse (patarei-/ akutoitega raadio)	5	„Jah“ osakaal	45%	2,3
KOKKU	100			36

*Kodu valmisolekut puudutavate tunnuste puhul on tulemuste analüüsil kasutatud perekaalu, muude tunnuste puhul isikukaalu.

Kodu hädaolukorraks valmisoleku indeksi arvutamine 2017: PA regioonid

		PÕHJA		LÄÄNE		LÕUNA		IDA	
SOOVITUD SEISUND	KAAL	Sisend	INDEKS	Sisend	INDEKS	Sisend	INDEKS	Sisend	INDEKS
TEADMISED. Tean, mis...	20		4		5		4		4
...on riskid minu piirkonnas	4	5%	0,2	27%	1,1	25%	1,0	5%	0,2
...tagab koduse füüsilise valmisoleku	4	39%	1,6	48%	1,9	43%	1,7	41%	1,6
...annab märku hädaolukorrast	4	13%	0,5	10%	0,4	13%	0,5	13%	0,5
...hädaolukorrad eeldavad siseruumi jäämist	4	4%	0,2	2%	0,1	3%	0,1	3%	0,1
...on hädaolukorras esmased tegevused	4	26%	1,0	25%	1,0	21%	0,8	26%	1,0
USKUMUSED JA HOIAKUD. Usun...	15		6		6		6		7
...hädaolukorra tekkimise võimalikkusesse kodukohas	3	29%	0,9	35%	1,1	27%	0,8	37%	1,1
...iseseisvasse toimetulekusse (7 päeva vältel)	3	48%	1,4	54%	1,6	51%	1,5	47%	1,4
...kogukonnaga koostöö vajalikkusse	3	53%	1,6	68%	2,0	59%	1,8	62%	1,9
...riigi võimekusse juhtida/tagada hädaolukorra lahendamise	3	20%	0,6	13%	0,4	16%	0,5	23%	0,7
...et oman aktiivset hoiakut tegutsemiseks	3	58%	1,7	64%	1,9	53%	1,6	65%	2,0
TEGEVUSED JA OSKUSED	30		6		6		6		7
Piirkonna üldiste riskide hindamine oma kodu perspektiivist	5	26%	1,3	32%	1,6	33%	1,7	27%	1,4
Võimaluste hindamine kodust lahkumiseks	5	16%	0,8	12%	0,6	13%	0,7	15%	0,8
Hoiatuste ja käitumisjuhiste järgmine	5	30%	1,5	31%	1,6	33%	1,7	40%	2,0
Oskuste omandamine hädaolukorras toimetulekuks	5	10%	0,5	10%	0,5	10%	0,5	11%	0,6
Lähinaabritega kontakteerumine tagamaks koostööd	5	2%	0,1	3%	0,2	3%	0,2	4%	0,2
Esmaabi osutamise oskused (elustamine, verejooksu peatamine)	5	32%	1,6	33%	1,7	35%	1,8	33%	1,7

Kodu hädaolukorraks valmisoleku indeksi arvutamine 2017: PA regioonid

SOOVITUD SEISUND	KAAL	PÕHJA		LÄÄNE		LÕUNA		IDA	
		Sisend	INDEKS	Sisend	INDEKS	Sisend	INDEKS	Sisend	INDEKS
KODU VALMISOLEK 7-päevaseks iseseisvaks toimetulekuks*	35		18		23		21		19
Vesi (võimalus kohe hankida või varuda)	6	46%	2,8	76%	4,6	68%	4,1	57%	3,4
Toit (leibkonna liikmete piisav toiduvaru)	6	61%	3,7	65%	3,9	60%	3,6	62%	3,7
Ravimid (piisav varu esmaabi ja krooniliste haiguste korral)	5	87%	4,4	87%	4,4	85%	4,3	87%	4,4
Küte (tsentraalsest kütelahendusest sõltumatud võimalused kodu kütmiseks külmal ajal)	5	31%	1,6	68%	3,4	52%	2,6	32%	1,6
Toiduvalmistamine (alternatiivne võimalus tsentraalsel energiavarustusel põhinevale toiduvalmistamisele)	3	35%	1,1	70%	2,1	64%	1,9	43%	1,3
Side - välja (vooluvõrgust sõltumatu telefoni laadimise võimalus)	5	42%	2,1	50%	2,5	38%	1,9	45%	2,3
Side – sisse (patarei-/ akutoitega raadio)	5	40%	2,0	52%	2,6	47%	2,4	50%	2,5
KOKKU	100		34		40		37		37

*Kodu valmisolekut puudutavate tunnuste puhul on tulemuste analüüsil kasutatud perekaalu, muude tunnuste puhul isikukaalu.

10

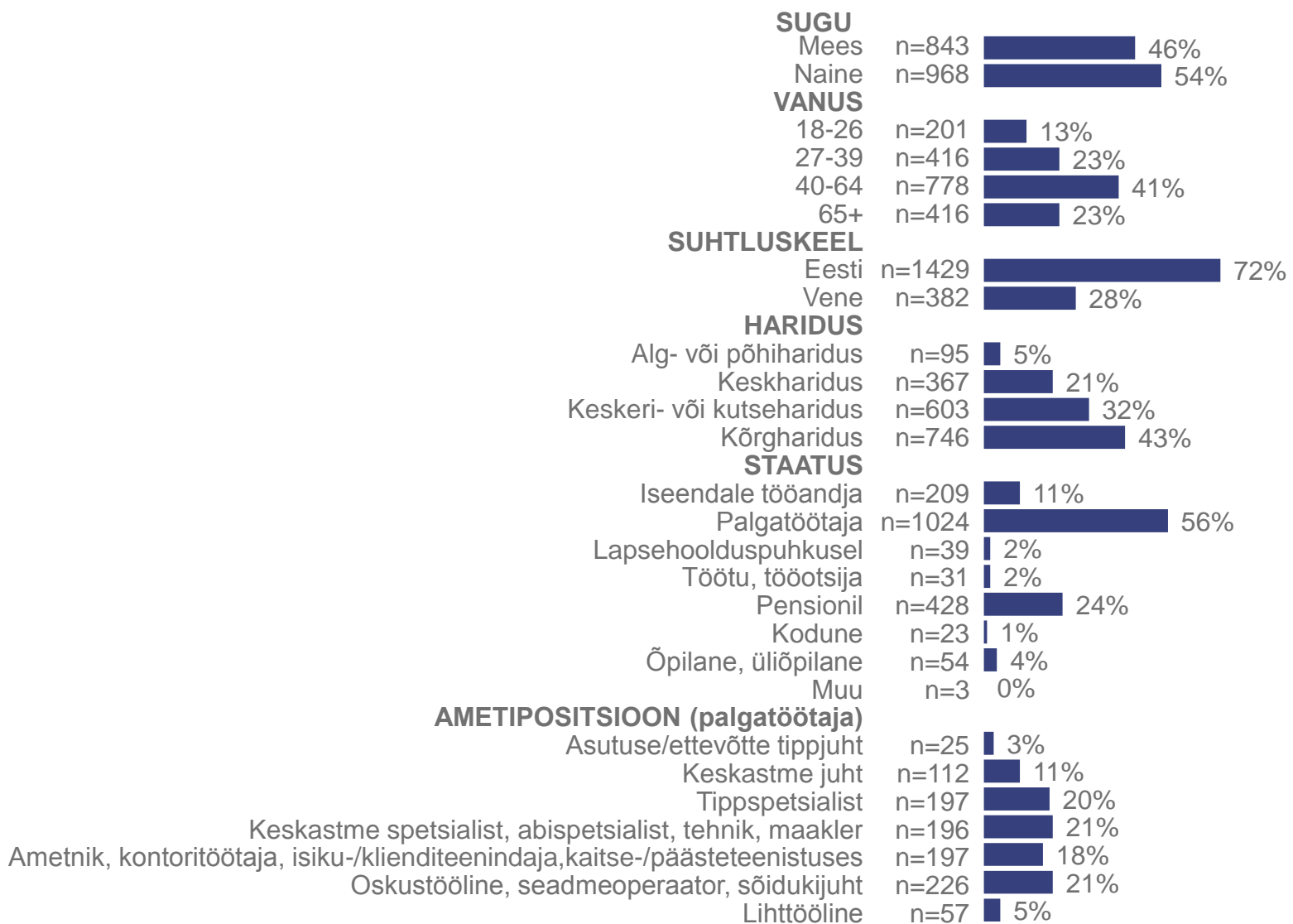
Valim ja metoodika

Valimi mudel ja selle jaotus

Valimi suurus 1811
 Piirkonna tasandil standardsetl kaalutavad lõiked

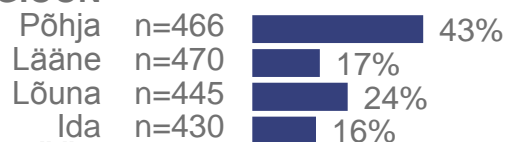
Liigituse nimi	Lõigete sisu	Üldkogum (ESA 01.01.2016)		Planeeritud valim	Tegelik valim		Kaalutud jaotus		
		Abs. arv	%		Arv	%	Kaal	Arv	%
KOKKU		1 067 427	100,00%	1600	1811	100,00%		1811	100,00%
REGIOON	Põhja	462 713	43,3%	400	466	25,7%	1,6845	785	43,3%
	Lääne	177 007	16,6%	400	470	26,0%	0,6383	300	16,6%
	Lõuna	256 935	24,1%	400	445	24,6%	0,9798	436	24,1%
	Ida	170 772	16,0%	400	430	23,7%	0,6744	290	16,0%
ASULATÜÜP	Pealinn või suur linn	529 963	49,6%	669	698	38,5%	1,2880	899	49,6%
	Muu linn	211 939	19,9%	385	507	28,0%	0,7101	360	19,9%
	Alevik/küla	325 525	30,5%	546	606	33,5%	0,9109	552	30,5%
SUGU	Mehed	489 168	45,8%	739	843	46,5%	0,9846	830	45,8%
	Naised	578 259	54,2%	861	968	53,5%	1,0134	981	54,2%
VANUS	18-26	138 087	12,9%	205	201	11,1%	1,1642	234	12,9%
	27-39	243 690	22,8%	345	416	23,0%	0,9928	413	22,8%
	40-64	435 687	40,8%	662	778	43,0%	0,9499	739	40,8%
	65+	249 963	23,4%	388	416	23,0%	1,0192	424	23,4%
RAHVUS	Eestlased	720 052	67,5%	1100	1383	76,4%	0,8836	1222	67,5%
	Muu rahvus	347 375	32,5%	500	428	23,6%	1,3762	589	32,5%

Vastajate kaalutud sotsiaal-demograafiline profiil (1)

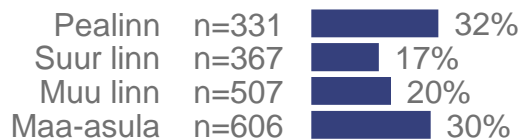

Vastajate kaalutud sotsiaal-demograafiline profiil (2)

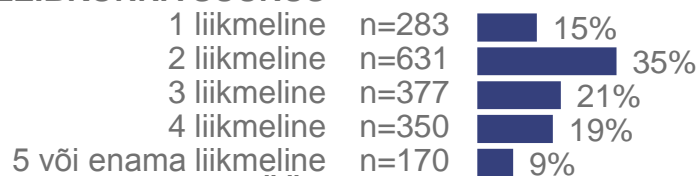
PA REGION

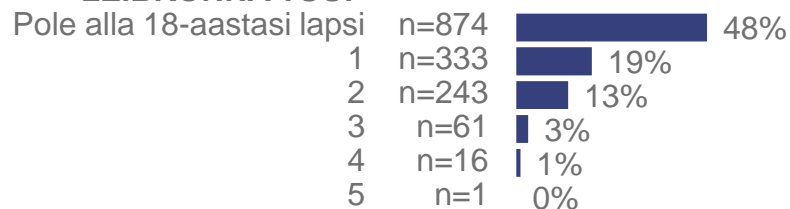
ASULATÜÜP

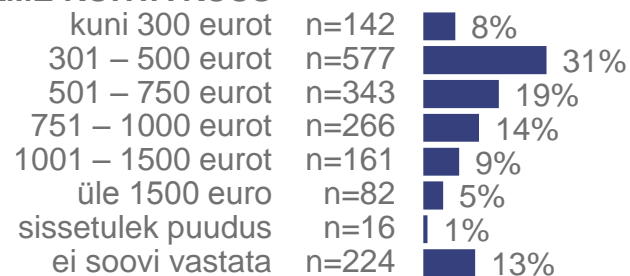
LEIBKONNA SUURUS

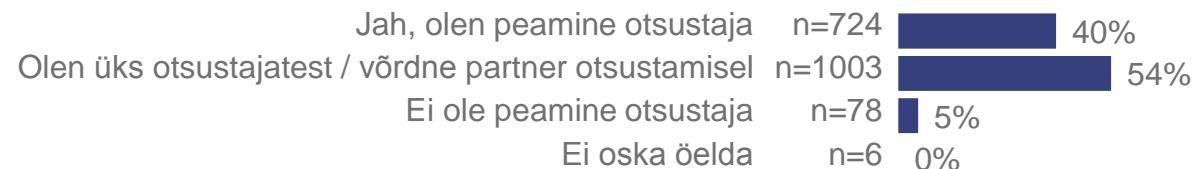
LEIBKONNA TÜÜP

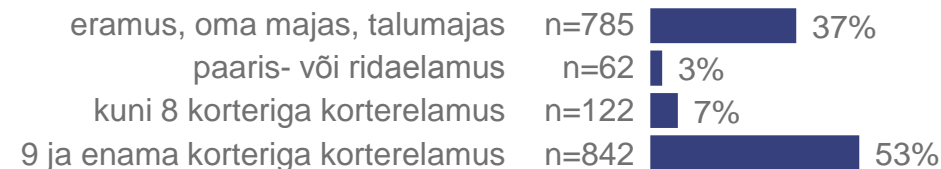
SISSETULEK PERELIIKME KOHTA KUUS

OTSUSTAJA

ELUASEME TÜÜP

Uuringu metoodika: CAWI (*Computer Aided Web Interviewing*) küsitlus

- Uuringu andmekogumine viidi läbi telefoni- ja veebiküsitluse kombineeritud vormis (nn omnimeetodil).
- Veebiküsitlusena viidi läbi 851 intervjuud. Küsitlusele oli võimalik vastata nii eesti kui ka vene keeles.
- Veebiintervjuude valim moodustati juhuväljavõtuna AS Emori eelvärvatute andmebaasist, kasutades proportsionaalset üldkogumi mudelit. Juhuväljavõtu tegemisel arvestati sotsiaal-demograafiliste rühmade prognoositava vastamismääraga. AS Emori eelvärvatute andmebaas sisaldab juhuvaliku teel telefonitsi või kodukülastuse käigus kogutud vastajate andmeid, kes on andnud nõusoleku osaleda AS Emori uuringutes.
- Küsimustik programmeeriti firma NIPO Software tarkvaraplatvormi NIPO NField tarkvara abil. Intervjuude mahtu jälgiti spetsiaalse tarkvara NIPO Web Manager'i vahendusel.
- Selleks, et kutsuda vastajat osalema küsitluses, saadeti talle e-posti teel link Kantar Emori veebiküsitluste serveris asuvale ankeedile. Ankeedi täitmisel oli tagatud SSL-turvaühendus (konfidentsiaalsuse tagamiseks). Programm ei lase ka samal vastajal korduvalt ankeeti täita. Mittevastanud inimestele saadeti üks meeldetuletuskiri, arvestades konkreetsete sotsiaal-demograafiliste rühmade täituvust.
- Uuringu raames võtsime ühendust 3103 meiliaadressil, kusjuures:
 - **851 juhul täitis sihtrühma esindaja ankeedi**
 - 64 juhul intervjuu katkestati
 - 2187 juhul kontakt puudus
 - 1 juhul ei kuulunud vastaja sihtrühma
- Läbiviidud veebiintervjuu keskmine pikkus oli **15,9 minutit**.

Uuringu metoodika: CATI (*Computer Assisted Telephone Interviewing*) küsitlus

- Telefoniküsitlusena viidi läbi **960** intervjuud. Küsitlusele oli võimalik vastata nii eesti kui ka vene keeles.
- CATI-meetod (arvuti abil tehtavad telefoniintervjuud) - ankeedi küsimused on arvuti ekraanil ja vastused sisestab küsitleja kohe arvutisse. Filtrid ja roteerimised on programmeeritud, vähendades nii vigu küsitlemisel. Küsitlus toimus Kantar Emori 40 töökohaga küsitluskeskuses. Intervjuu käiku ja valimi proportsioone kontrollis spetsiaalne tarkvara NIPO.
- Pärast küsitluse toimumist korraldasime intervjuude järelkontrolli. Selleks võtsime ühendust veelkord 10% valimist ja palusime vastajal kommenteerida küsitleja töö erinevaid aspekte. Järelkontrolli alusel võime väita, et küsitlustöö viidi läbi vastavalt koolituse nõuetele.
- Kõik meie küsitlejad on läbinud koolitusprogrammi, käesoleva uuringu jaoks toimus ka küsitlejate erikoolitus.
- Küsitlustöös osales 41 vastava ettevalmistuse saanud ASi Emor küsitlejat.
- Kokku tegid küsitlejad 8314 kontaktivõttu, neist:
 - **960 juhul viidi intervjuu läbi**
 - 1370 juhul keelduti intervjuust
 - 2432 juhul oli kvoot täis või ei kuulunud vastaja sihtrühma
 - 3546 juhul ei olnud sihtrühma esindaja kättesaadav või ei saadud kontakti
 - 6 juhul intervjuu katkestati
- Läbiviidud telefoniintervjuu keskmine pikkus oli **19,2 minutit**.

Tulemuste usalduspiirid

Tabeli kasutamise näide: 1811 vastajast vastas 45% „jah“. Vea piirid on +/- 2,30%.

Üldkogum												
1 067 427	1.01.16											
Valimi suurus	50%	45%	40%	35%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	3%	2%
	50%	55%	60%	65%	70%	75%	80%	85%	90%	95%	97%	98%
50	14,3%	14,2%	14,0%	13,6%	13,1%	12,4%	11,4%	10,2%	8,6%	6,2%	4,9%	4,0%
75	11,5%	11,5%	11,3%	11,0%	10,6%	10,0%	9,2%	8,2%	6,9%	5,0%	3,9%	3,2%
100	10,0%	9,9%	9,8%	9,5%	9,2%	8,7%	8,0%	7,1%	6,0%	4,4%	3,4%	2,8%
200	7,0%	7,0%	6,9%	6,7%	6,4%	6,1%	5,6%	5,0%	4,2%	3,1%	2,4%	2,0%
300	5,7%	5,6%	5,5%	5,4%	5,2%	4,9%	4,5%	4,0%	3,4%	2,5%	1,9%	1,6%
400	4,90%	4,87%	4,80%	4,67%	4,49%	4,24%	3,92%	3,50%	2,94%	2,14%	1,67%	1,37%
500	4,38%	4,36%	4,29%	4,18%	4,02%	3,79%	3,51%	3,13%	2,63%	1,91%	1,49%	1,2%
600	4,00%	3,98%	3,92%	3,82%	3,67%	3,46%	3,20%	2,86%	2,40%	1,74%	1,36%	1,12%
700	3,70%	3,68%	3,63%	3,53%	3,39%	3,21%	2,96%	2,64%	2,22%	1,61%	1,26%	1,04%
800	3,46%	3,45%	3,39%	3,30%	3,17%	3,00%	2,77%	2,47%	2,08%	1,51%	1,18%	0,97%
900	3,27%	3,25%	3,20%	3,11%	2,99%	2,83%	2,61%	2,33%	1,96%	1,42%	1,11%	0,91%
1 000	3,10%	3,08%	3,03%	2,95%	2,84%	2,68%	2,48%	2,21%	1,86%	1,35%	1,06%	0,87%
1 200	2,83%	2,81%	2,77%	2,70%	2,59%	2,45%	2,26%	2,02%	1,70%	1,23%	0,96%	0,79%
1 400	2,62%	2,60%	2,56%	2,50%	2,40%	2,27%	2,09%	1,87%	1,57%	1,14%	0,89%	0,73%
1 600	2,45%	2,44%	2,40%	2,34%	2,24%	2,12%	1,96%	1,75%	1,47%	1,07%	0,84%	0,69%
1 800	2,31%	2,30%	2,26%	2,20%	2,12%	2,00%	1,85%	1,65%	1,38%	1,01%	0,79%	0,65%

Aruandes välja toodud statistiliselt olulised erinevused sotsiaal-demograafiliste rühmade vahel baseeruvad Hii-ruut statistikul ning on esitatud usaldusnivool vähemalt 95%.

11

Uuringu ankeet

VASTAJA TAUSTAINFO (valimi kvootide jälgimiseks)

D1 VASTAJA SUGU (MÄRGIB KÜSITLEJA)

- mees
- naine

D2 Kõigepealt ma küsiksin mõned küsimused Teie kohta. Mis rahvusest Te olete?

- eestlane
- muust rahvusest

D3 Kas Te elate...?

- Tallinnas
- Tartus
- Pärnus
- Narvas
- Kohtla-Järvel
- muus linnas, alevis
- maa-asulas (alevikus, külas)

F: Küsida juhul, kui D3=6 OR 7 (muu linn/alev, maa-asula)

D4 Millises maakonnas Te elate?

- Harjumaal
- Järvemaal
- Raplamaal
- Ida-Virumaal
- Lääne-Virumaal
- Läänemaal
- Hiiumaal
- Saaremaal
- Pärnumaal
- Viljandimaal
- Tartumaal
- Jõgevamaal
- Võrumaal
- Valgamaal
- Põlvamaal

D5 Kui vana Te olete (täisaastates)?

.....aastane

00000000 on märgitud indeksi küsimused.

I. HÄDAOLUKORRAD

Q1. Kas ja kui sageli olete viimase 2 aasta jooksul mõelnud, et Teie pere ja kodu võib sattuda tõsisesse hädaolukorda?

(Intervjuueerijale: vastaja peaks lähtuma siin oma arusaamast hädaolukorra kohta. Sellele sisu siin mitte täpsustada!)

- 1 ei ole kordagi
- 2 korra või kaks
- 3 sagedamini
- 4 raske öelda (ei loeta ette)

F: Küsida juhul, kui Q1=2 OR 3

Q2. Millisele hädaolukorrale olete mõelnud?

(Vaba vastus, vastusevariante ei loeta ette. Vastused kodeerida koheselt telefoniküsitluse käigus. Vastaja lähtub vastamisel oma arusaamast hädaolukorrast.)

- 1, ilmastikust tingitud (üleujutus, suurvesi, torm, erakordselt suur külm või lumi)
- 2, metsatulekahju, kulupõletamine
- 3, plahvatus või varing korrusmajas
- 4, kiirgus, radiatsioon
- 5, õnnetus või leke lähedal asuvas tööstusettevõttes
- 6, elektri, vee, kütte, side katkestus
- 7, sõda
- 8, küberrünnak
- 9, muu (palun täpsustage)
- 10 raske öelda

Järgnevates küsimustes mõtleme me hädaolukorra all sündmust, mis toob kaasa elutähtsate teenuste (elekter, vesi, kütte) katkestuse rohkem kui 48-ks tunniks, kannatada saab palju inimesi ning tekib suur varaline või keskkonna kahju.

Q3 Kas usute, et ... (linn küsimusest D3=1-5 või maakond D4 (kui D3=6-7) võib juhtuda mingi erakorraline sündmus, mis jätab Teie kodu nädalaks ajaks muust maailmast äralõigatuks?

- 1 kindlasti
- 2 pigem jah
- 3 pigem ei
- 4 kindlasti mitte
- 5 raske öelda (ei loeta ette)

Q4 Päästeamet on sõnastanud tõenäolised sündmused, mis võivad põhjustada Eestis hädaolukordi. Loen Teile need järgnevalt ette. Palun öelge, milliseid neist Te peate võimalikeks hädaolukorra põhjusteks ... (linn küsimusest D3=1-5 või maakond D4 (kui D3=6-7)?

- 1, ulatuslik metsa- ja maastikutulekahju
- 2, elutähtsate teenuste (elekter, vesi, kütte, side jms) katkestus rohkemaks kui 48-ks tunniks
- 3, õnnetus kodulähedases suureettevõttes
- 4, plahvatus või varing korrusmajas või suurtes ühiskondlikes hoonetes
- 5, kiirgus- või radiatsiooni õnnetus
- 6, suurõnnetus liikluses (nt rongi-, laeva- või lennuliikluses)
- 7, erakordsed ilmastikuolud (nt torm, üleujutus, külm, lumi vms)
- 8, mitte ühtegi nimetatutest
- 9, muu (palun täpsustage)
- 10 raske öelda (ei loeta ette)

Q5. Kas olete viimase 2 aasta jooksul hinnanud, kas ja millised hädaolukorrad võivad puudutada ka Teie kodu?

- 1 jah, olen seda ise hinnanud/otsinud infot
- 2 jah, teine pereliige on hinnanud/otsinud infot
- 3 keegi ei ole hinnanud
- 4 raske öelda (ei loeta ette)

Q6. Kas Te teate, kuidas elanikke hädaolukorrrast teavitatakse?

Palun märkige kõik sobivad järgnevast nimekirjast:

- 1, SMS-teavitust (Teie mobiiltelefonile saadetud sõnum)
- 2, sireen tänavatel
- 3, tänavatel valjuhääldist (ruuporist) antavad hoiatused
- 4, raadios
- 5, televisioonis
- 6, sotsiaalmeedias
- 7, ajalehes
- 8, muu (palun täpsustage)
- 9 ei tea (ei loeta ette)

Q7. On hädaolukordi, mis eeldavad kiiret lahkumist kodust. Mis on hädavajalikud esemed, mida kodust lahkudes kindlasti kaasa tuleks võtta?

(Vaba vastus, eelkadeeritud vastusevariante ei ole.)

Q8. On hädaolukordi, mis vastupidi eeldavad koju jäämist. Millised on hädaolukorrad, mille korral peab jääma siseruumidesse (eelistatult koju) või võimalusel sinna kiiresti minema.

Palun märkige kõik sobivad järgnevast nimekirjast:

- 1, ulatuslikust metsa- või maastikutulekahjust tekkinud suits
- 2, kiirelt arenev tulekahju lähedal asuval metsa- või maastikualal
- 3, teade ulatuslikust elutähtsate teenuste rohkem kui 48-tunnisest katkestusest
- 4, keemiaõnnetus piirkonna ettevõttes
- 5, kiirgus- või radiatsiooni õnnetus
- 6, tugev torm või lumetorm
- 7, üleujutus
- 8, erakordselt tugev külm
- 9, mitte ükski nimetatutest
- 10, muu (palun täpsustage)
- 11 raske öelda (ei loeta ette)

Q9. Millised on hädaolukorras koju või mujale siseruumi varjumise järel esmatähtsad tegevused? Kas selleks on...?

Palun märkige kõik sobivad järgnevast nimekirjast:

- 1, teiste ohust teavitamine, sh ka ruumis mitteviibivate lähedaste teavitamine
- 2, olukorra kohta lisainfo otsimine
- 3, helistamine hädaabinumbri 112
- 4, teiste aitamine eeldusel, et sellega ennast ohtu ei seata
- 5, ametlikest allikatest tegevusjuhiste küsimine
- 6, oma mobiiltelefoni sõnumite jälgimine
- 7, raadio või teleri sisselülitamine
- 8, evakueerumiseks valmistamine

3

- 9, mitte ükski nimetatutest
- 10, muu (palun täpsustage)
- 11 raske öelda (ei loeta ette)

Kas olete veendunud, et Te hädaolukorras...?

Q10... teete koostööd lähipiirkonna inimestega

Q11... jagate naabritega oma oskusi, vahendeid või varusid

Q12... aitate inimesi väljaspool oma lähedaste ja tuttavate ringi

- 1 kindlasti
- 2 pigem jah
- 3 pigem ei
- 4 kindlasti mitte
- 5 raske öelda (ei loeta ette)

Q13. Kas Te usute, et mistahes hädaolukorras jõuab riik hiljemalt 7 päeva jooksul appi kõigile abivajajatele?

- 1 kindlasti
- 2 pigem jah
- 3 pigem ei
- 4 kindlasti mitte
- 5 raske öelda (ei loeta ette)

Palun hinnake oma esmaabi andmise oskusi 5-palli süsteemis nii, et 1= üldse ei oska ja 5=oskan väga hästi.

Q14. Elustamisoskus, so. hingamise ja pulsi kontroll, hingamisteede avamine ning kaudne südamemassaaž.

Q15. Verejooksu peatamise ja haava sidumise oskus

- 1 üldse ei oska
- 2
- 3
- 4
- 5 oskan väga hästi

II. TEGEVUSED TOIMETULEKU VÕIMALUSTE SUURENDAMISEKS

Suurõnnetuste või pikaajaliste erakorraliselt raskete ilmaolude korral võib abi Teieni jõuda alles seitsmendal päeval. Eesmärk on, et hädaolukorras saaksite 7 päeva iseseisvalt hakkama ka siis, kui olete välismaailmast täielikult ära lõigatud.

Mida järgnevast olete viimase 2 aasta jooksul teinud pere iseseisva toimetuleku võime suurendamiseks võimalikus hädaolukorras? Kas...

Q16 ...olete selgitanud oma võimalusi elada vähemalt 7 päeva mõnes teises Eesti piirkonnas?

Q17 ...olete tutvunud hädaolukorra käitumisjuhendiga ja/või osalenud õppustel?

Q18 ...olete rääkinud lähipiirkonna inimestega koostööst hädaolukorras, nt ühistest varudest, vahenditest või olulistest oskustest?

- 1 jah, põhjalikult
- 2 jah, veidi
- 3 ei ole
- 4 raske öelda (ei loeta ette)

4

Q19. Kas Teie või teised pereliikmed on teinud veel midagi hädaolukorras toimetuleku kindlustamiseks?

Palun märkige kõik sobivad variandid järgnevast nimekirjast:

- 1, hinnanud ohtliku ettevõtte kaugust oma töö- või elukohast
- 2, hinnanud elamu kõrgust üle merepinna või kaugust veekogust
- 3, hinnanud ja otsinud infot võimalikest riskidest oma kodukandis
- 4, harjutanud kodus hädaolukorras tegutsemist
- 5, hinnanud, kui kaua saate hakkama elektri-, vee-, kütte- või side varustusega
- 6, hinnanud, kui kaua saate hakkama toidu vm esmatarbe ostuvõimaluseta
- 7, olete soetanud varusid hädaolukorras toimetulekuks
- 8, kontrollinud koduste hädaolukorra-toiduvarude ajakohasust/kehtivust
- 9, muu (palun täpsustage)
- 10 ei ole midagi teinud
- 11 raske öelda (ei loeta ette)

Q20. Mõeldes veel viimasele kahele aastale- kuidas Te olete toiminud, kuulates meediat Teie piirkonnale erakordsete ilmastikuolude tõttu antud hoiatust või käitumisjuhiseid?

- 1 võtsin teadmiseks, kuid ei ole muutnud kunagi oma plaane või käitumist
- 2 mõnikord järgisin käitumisjuhiseid, mõnikord mitte
- 3 jälgisin iga kord antud käitumisjuhiseid
- 4 ei ole selliseid hoiatusi oma piirkonna kohta kuulnud
- 5 raske öelda (ei loeta ette)

Q21. Millised on esmatähtsad vahendid ja varud kodu hädaolukorras iseseisva toimetuleku kindlustamiseks vähemalt 7 päeva jooksul?

Palun märkige kõik sobivad järgnevast nimekirjast:

- 1, joogivesi
- 2, toiduvarud hästi säilivatest toiduainetest
- 3, esmaabitarbed (valuvaigistid, plaastrid jms)
- 4, krooniliste haiguste hädavajalikud ravimid
- 5, võimalus eluruumi kütmiseks, kui elektri-, gaasi- või tsentraalkütte varustus ei toimi
- 6, toidutegemise võimalus, kui elektri- ja gaasivarustus ei toimi
- 7, transpordivahend (auto, jalgratas)
- 8, telefoni vms mobiilsete seadmete laadimise vahendid (akupank vms)
- 9, aku- või patareitoitega raadio
- 10, taskulamp ja selle varupatareid
- 11, tükud vm tulelätimise vahendid
- 12, küünlad, õlilamp, -latern, vms
- 13, hügieenivahendid (nt niisutatud puhastuslapid vms)
- 14, sularaha
- 15, muu (palun täpsustage)
- 16 ei tea, raske öelda (ei loeta ette)

Q22. Kui Teil oleks olemas KÕIK eelmises küsimuses loetletud vahendid ja varud, siis kas Te usute, et hädaolukorras muust maailmast ära lõigatuna tuleks Teie pere vähemalt 7 päeva iseseisvalt toime?

- 1 kindlasti
- 2 pigem jah
- 3 pigem mitte

4 kindlasti mitte
5 raske öelda (ei loeta ette)

Q23. Mõeldes oma peamisele elukohale - millised vahendid ja varud on Teil täna kodus olemas, et iseseisvalt 7 päeva hakkama saada?

Palun märkige need järgnevast nimekirjast:

- 1, piisav toiduvaru, mis ei vaja külmikut (nt kuivtoit ja konservid, kõõgiviljad, hoidised jms)
- 2, mahutid joogivee varumiseks (hinnanguliselt 20 l pereliikme kohta)
- 3, ligipääs kaevule või muule joogivee allikale kodu lähimbruses
- 4, aku- või patareitoitega raadio
- 5, akupank, päiksepatarei, autolaadija või generaator
- 6, puukütte pliit, ballooni-gaasi pliit, grill või priimus toidu valmistamiseks
- 7, tahkeküttega soojusallikas (nt. ahi, pliit, kamin)
- 8, esmaabitarbed (nt valuvaigisti, sõetablett, plaastrid, vahendid põletushaava hooldamiseks)
- 9, hügieenivahendid (nt niisutatud puhastuslapid vms)
- 10, sularaha
- 11, muu (palun täpsustage)
- 12 raske öelda (ei loeta ette)

Q24. Kas Teie peres on inimesi (Teie kaasaarvatud), kes mõne kroonilise haiguse (nt diabeet, astma vms) tõttu peavad pidevalt ravimeid tarvitama?

- Jah
- Ei
- Raske öelda (ei loeta ette)

F: Küsida juhul, kui Q24=jah

Q25. Kas neile pereliikmetele vajalikest ravimitest on kodus alati olemas vähemalt 7 päevane varu?

- Jah
- Ei
- Ei tea, raske öelda (ei loeta ette)

Q26. Kas Teie perel on teine eluase või suvekodu, kus on võimalik ka talvel elada?

- 1 ei ole
- 2 jah on, see asub peamisest elukohast kuni 100 km kaugusel
- 3 jah on, see asub peamisest elukohast kaugemal kui 100 km

Q27. Kui soovite kodu hädaolukorras valmisoleku teemal veel midagi lisada, siis nüüd on selleks võimalus. (Vaba vastus)

VII TÄIENDAVAD KÜSIMUSED VASTAJA TAUSTA KOHTA

Lõpetuseks veel mõned küsimused Teie ja Teie pere kohta.

D6 Mis haridus Teil on?

- Alg- või põhiharidus
- Keskharidus
- Keskeri- või kutseharidus (kutsekeskkool, tehnikum)
- Kõrgharidus

D7 Mitu inimest kuulub Teie leibkonda, kui ka Teid kaasa arvata?

...inimest

D8 Kui palju on Teie peres alla 18-aastasi lapsi?

... alla 18-aastast last

D9 Milline on Teie pere- kas täiskasvanud pereliikmed on ...?

kõik tööelised (18.a kuni pensioniiga)

kõik pensioniealised

nii tööelised kui pensioniealised

D10 Milline järgmistest seisunditest Teid PÕHILISELT iseloomustab? Kas Te olete ...?

Iseendale tööandja (ettevõtja)

Palgatöötaja (ka palgata töötaja pereettevõttes/talus)

Lapsehoolduspuhkusel

Töötu, töötotsija

Pensionil

Kodune

Õpilane, üliõpilane

Muu (palun täpsustage)

(Intervjuueerijale: Kui vastaja on töötav pensionär (või invaliid), täpsustage, kas tema põhiosa sissetulekust annab palk või pension. Kui palk on suurem, siis märkige vastaja töötajate hulka. Kui pension on suurem, siis märkige pensionil.)

F: Kui vastaja töötab D10=2

D11 Mis ametikohal Te töötate?

Asutuse/ettevõtte tippjuht

Keskastme juht

Tippspetsialist (ametikohale vastava kõrgharidusega - n: arst, õpetaja, teadur, insener)

Keskastme spetsialist, abispetsialist, tehnik, maakler

Ametnik, kontoritöötaja, isiku-/klienditeenindaja, kaitse-/päästeteenistuses

Oskustöölise, seadmeoperaator, sõidukijuht

Lihttöölise

D12 Kui suur oli möödunud kuul Teie pere sissetulek ühe inimese kohta? Liitke kokku kõigi pereliikmete kättesaadud sissetulekud ja jagage saadud summa pere liikmete arvuga.

kuni 300 eurot

301 – 500 eurot

501 – 750 eurot

751 – 1000 eurot

1001 – 1500 eurot

üle 1500 euro

SISSETULEK PUUDUS

EI SOOVI VASTATA

D13 Milline on Teie peamine suhtluskeel? Mõelge sellele, mis keeles Te tavalisel päeval rohkem suhtlete?

Eesti keel

Vene keel

Muu keel

D14 Kas Teie oleksite hädaolukorra tingimustes oma leibkonnas peamine otsustaja (kuidas käituda, mida varuda jms)?

1 Jah, olen peamine otsustaja

2 Olen üks otsustajatest / võrdne partner otsustamisel

3 Ei ole peamine otsustaja

4 Ei oska öelda

D15 Kas Te elate ...?

1 eramus, oma majas, talumajas

2 paaris- või ridaelamus

3 kuni 8 korteriga korterelamus

4 9 ja enama korteriga korterelamus

Projekti meeskond

Tellijapoolne kontaktisik:

Natalja Lebedeva

Tellijapoolne konsultant:

Esta Kaal

AS-st Emor osalesid uuringu eri etappides ja olid vastutavad:

Projektijuht ja uuringu aruande koostaja:

Lele Aak

Valimi koostaja:

Katre Seema

Ankeedi programmeerija:

Alje Roopärg

Ankeedi tõlge vene keelde:

Jelena Schmidt

Küsitlustöö koordineerija:

Kai Ojatalu, Kaja Ruuben

Andmetöötlus:

Alje Roopärg

Statistilised lisaanalüüsid:

Julia Aru, Katre Seema

Graafilised tööd:

Grete Maria Vürst

Kontaktinfo

Lele Aak

Kantar Emori uuringuekspert

Telefon: 626 8513

E-mail: lele.aak@emor.ee

Kantar Emor

Telefon: 626 8500

Faks: 626 8501

E-mail: emor@emor.ee

Aadress: A. H. Tammsaare tee 47, 11316 Tallinn

